

Årsberetning 2014





Indhold

Ledelsesberetning	4
Året i overskrifter	4
Målopfyldelse	7
Oplysninger om institutionen	11
Undersøgelser, forskning og udstilling	13
Undersøgelser	13
Afsluttede forundersøgelser	13
Afsluttede undersøgelser	14
Status på fortløbende projekter	14
Nye projekter i 2014	17
Besigtigelser	18
Aflevering af genstande til Nationalmuseet	19
Nationalt og internationalt samarbejde	19
Forskning	22
Forskningsprojekter	22
Ph.d.-forskning på Vikingskibsmuseet	22
Samarbejde med universiteter og andre uddannelsesinstitutioner	23
Forlagspublikationer	24
Forlagspublikationer under forberedelse	24
Bibliotek	25
Arkiver	25
Udstilling	26
Vikingskibshallen	26
Museumsøen	27
Udstillinger uden for Vikingskibsmuseet	27
Udlån	29
Billedarkiv og fotoværksted	29
Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling	31
Maritime håndværk og rekonstruktion	31
Indtægtsdækket virksomhed på bådeværftet	32
Konsulentvirksomhed	32
Projekter og samarbejder	33
Arkæologisk værksted	35
Publikumsformidling	36
Vikingskibshallen	36
Museumsøen	37
Sejladstjenesten	40
Andet kulturformidlende arbejde	40
Skoletjenesten	41

Medarbejdernes bidrag til forskning og formidling	44
Medarbejdernes publikationer	44
Konferencer, seminarer og kongresser	45
Forsknings- og undervisningsforedrag	47
Formidlingsforedrag	49
Forskningsforum	50
Økonomi, administration og bygningsdrift	51
Café Knarr	51
Kommunikation, presse og markedsføring	52
Publikumsanalyser	57
Økonomi	59
Årsregnskab 2014	59
Tilskud og indtægter	60
Besøgende	61
Sejlads	64
Butik	66
Café Knarr	68
Omsætning pr. gæst	69
Personale	69
Miljøforhold	70
Tilbagebetaling til samfundet	71
Samlet konklusion om museets betydning for samfundet	74
Administration	75
Bestyrelsen	75
Chefgruppe	75
Samarbejdsudvalg og Arbejds miljøudvalg	76
Personale	76
Ekstern repræsentation	79
Efteruddannelse og kurser	81
Studierejser, personalearrangementer og mandagsforedrag	82
Bygningsdrift	84
Vikingskibshallen	84
Museumsøen	85
Lager i Himmelev	85
Snekken	85
Vikingskibsmuseets Bådelaug	86
Vikingskibsmuseets Venner	88

Ledelsesberetning

Året i overskrifter

Det vigtigste først

2014 blev et skelsættende år for Vikingskibsmuseet. Museets fremtidige status blev afklaret med tildelingen af et selvstændigt marinarkæologisk ansvar, gældende fra 1. januar 2015. Dermed er målet om at blive et "rigtigt" museum, der varetager alle museumslovens opgaver, opnået. Det vil forandre museet for altid, og det må betegnes som årets vigtigste resultat.

Kaos

Året begyndte ellers med kaos. Stormfloden, der ramte museet ved udgangen af 2013, havde efterladt store skader på bygninger og anlæg. Der blev lagt en plan som skulle sikre, at Vikingskibshallen blev tæt, og at de publikumsvendte bygninger på museumsøen blev klar til sæsonåbning 1. maj. Samtidig skulle en større ombygning af kælderen under Vikingskibshallen afsluttes for at give plads til særudstillingen "The World in the Viking Age", der skulle åbne i april. Der var håndværkere og byggerod overalt, men det lykkedes at blive klar til sæsonen, gennemføre de planlagte aktiviteter – og sikre de forventede indtægter.

Genopbygning

Genopbygningen af museumsområdet fortsatte året ud, og flere opgaver er videreført. Dansegulvet vil blive udskiftet i 2015, mens en udskiftning af nordfacaden i Vikingskibshallen afventer yderligere undersøgelser og finansiering – det ideelle vil være at gennemføre arbejdet som del af en samlet bygningsrestaurering. De samlede omkostninger for skaderne blev opgjort til 11.6 mio. kroner, og efter intense forhandlinger med forsikringsselskabet bevilgede Stormrådet i juli en erstatning på 8.1 mio. kroner. Museets egen andel beløber sig således til 3.5 mio. kroner, der vil blive fordelt over nogle år.

Usikkerhed om status

Stormfloden understregede nødvendigheden af at sikre de fem vikingeskibe gennem en restaurering og modernisering af Vikingskibshallen. En samlet vision for opgaven var i 2012/13 udarbejdet i samarbejde med Kulturstyrelsen og Roskilde Kommune. Den måtte imidlertid lægges til side, så kræfterne kunne samles om genopbygningen, og om en afklaring af museets fremtidige status. Det sidste var særligt presserende efter Kulturstyrelsens kvalitetsvurdering, der forelå i december 2013. Den påpegede, at Vikingskibsmuseet som følge af det historisk betingede samarbejde med Nationalmuseet aldrig havde fået et afsæt for at arbejde med indsamling, registrering og bevaring – og Styrelsen anbefalede, at museet bidrog til at formulere et selvstændigt ansvarsområde, der kunne danne grundlag for udvikling af en faglig virksomhed inden for alle lovens opgaver.

Ansøgning om ansvar

I slutningen af februar afleverede museet en opfølgingsplan på kvalitetsvurderingen, og søgte samtidig om at få tildelt det juridiske ansvar for marinarkæologien i farvandene øst for Storebælt – en opgave, museet siden 2004 havde varetaget via kontrakt med Nationalmuseet. Marinarkæologien spiller en central rolle i museets vision og helhedsplan, der bl.a. omfatter en ny bygning til formidling af kulturarven på havbunden, og det var et stort ønske at afslutte flere års usikkerhed om arbejdets fremtidige organisation og placering, ikke mindst i lyset af, at kontrakten var opsagt af Nationalmuseet. Samtidig var det vigtigt, at det nye ansvarsområde blev formuleret på en måde, der gav plads til en fortsat udvikling af den specialkompetence inden for skib, søfart og bådebygningskultur, som er museets særlige kendetegn.

En historisk beslutning

Spørgsmålet om den fremtidige placering af det marinarkæologiske ansvar blev afgjort af Kulturministeriet, som i juni besluttede at tildele Vikingskibsmuseet det ønskede ansvar med tilhørende finansiering. En

historisk beslutning der bliver definerende for museets fremtid. "Bodelingen" med Nationalmuseet kom i løbet af efteråret på plads ved Kulturstyrelsens medvirken: Fra 1. januar 2015 overtager Vikingeskibsmuseet det fulde ansvar for den marine kulturhistorie på søterritoriet øst for Storebælt. Ansvar ledages af et øget statstilskud på 1.7 mio. kroner, som erstatter den finansiering, der tidligere har været sikret via kontrakten med Nationalmuseet.

Et rigtigt museum

Formuleringen af museets fremtidige ansvarsområde kunne godkendes af Kulturstyrelsen i november: "Museet varetager det marinarkæologiske ansvar for alle kulturhistoriske perioder på søterritoriet øst for Storebælt. Med afsæt i museets ansvarsområde har museet særligt fokus på vikingetid samt skib, søfart og bådbygningskultur". I december kunne de nye vedtægter godkendes med virkning fra 1. januar 2015. Vikingeskibsmuseet kan dermed påbegynde opbygningen af en arkæologisk samling, og får ansvar for alle museumslovens opgaver.

Ny helhedsplan

Med udgangspunkt i det nye ansvarsområde blev museets vision og helhedsplan, der havde ligget stille siden årets begyndelse, gennearbejdet på ny, og der blev udarbejdet et helt nyt præsentationsmateriale. I december, på årets sidste møde, godkendte Roskilde Byråd i sin egenskab af planmyndighed museets helhedsplan. Året, der begyndte så kaotisk, sluttede dermed godt. Grundlaget for udviklingen af fremtidens museum var på plads.

Dagligdag og drift

De omfattende stormflodsskader og genopbygningsarbejder påvirkede hverdagen på museet – både for medarbejdere og gæster. Af hensyn til de besøgende og for at sikre den forventede indtjening, der bærer en stor del af det økonomiske grundlag, prioriterede museet at gennemføre alle udstillinger og formidlingsaktiviteter som planlagt. Strategien for at øge besøgs- og omsætningstal og samtidig fastholde den høje publikumstilfredshed blev videreført, og udmøntedes bl.a. i investeringer og konceptudvikling i Café Knarr, som museet overtog driften af.

Flere betalende gæster

134.159 gæster blev registreret i museets billetsalg: 85.971 voksne og 48.188 børn. Besøgstallet steg således med ca. 13 % i forhold til budget, og ca. 11 % i forhold til året før. Stigningen udgjordes af danske gæster, mens antallet af udenlandske gæster svarede til forventningen, og var uændret i forhold til året før. Udviklingen er bemærkelsesværdig, når den sammenlignes med tendensen i danske Top Attraktioner, der har oplevet et gennemsnitligt fald på 5,9 % i 2014. Stigningen kan ses som et resultat af de seneste års målrettede arbejde for at tiltrække flere danske gæster gennem udvikling af nye aktiviteter og årlige traditioner; forbedring af information og serviceniveau samt en øget indsats indenfor kommunikation og markedsføring. Den massive medieomtale af stormfloden, der ramte museet ved udgangen af 2013, har formentlig også spillet en rolle. De kommende år imødeses med en forsigtig optimisme. I 2015 budgetteres med et besøgstal, der ligger midt imellem de faktiske tal fra 2013 og 2014 – målet er at nå 150.000 i 2020.

Tilfredse gæster

Museet følger løbende publikums tilfredshed på en række parametre via de undersøgelser, der gennemføres i samarbejde med Top Attraktioner. Gæsternes tilfredshed med den samlede oplevelse lå i 2014 på 97 %, hvilket er en stigning på 1 % i forhold til året før, og 2 % mere end det opstillede mål. For at forbedre publikums tilfredshed med prisen i forhold til den samlede oplevelse, ændrede og tilpassede museet aktivitetsniveauet hen over sommeren i relation til det faktiske besøgstal. Det har påvirket tilfredsheden blandt de gæster, der besøgte museet i begyndelsen og i slutningen af

sommersæsonen. Tilfredsheden er samlet set steget fra 75 % i 2013 til 85 % i 2014. Dermed indtager museet en førsteplads blandt Top Attraktioner.

Sammenlignet med andre danske museer lå tilfredsheden med den samlede oplevelse lidt over gennemsnittet, som det fremgår af Kulturstyrelsens nationale brugerundersøgelse, hvor Vikingskibsmuseet opnår 8,7 på en skala fra 1-10, mens gennemsnittet ligger på 8,5.

Mange gratister

På foranledning af Kulturstyrelsen har museet siden juli talt antallet af mennesker, der bevæger sig gennem museumsområdet via den offentlige sti. Med forbehold for alle de statistiske usikkerheder, der spiller ind, er det forsigtigt anslået, at 245.500 mennesker besøgte museumsområdet i museets åbningstid i 2014. Det indikerer, at godt 100.000 gæster ikke registreres i billetsalget – men ikke desto mindre får en museumsoplevelse, og udgør et forretningspotentiale som kunder i Café Knarr.

Fremstød i Tyskland

Museet har i de senere år registreret et fald i antallet af tyske gæster, og undersøgelser udført af Visit Denmark har vist, at de tyske gæsters kendskab til museet ikke er højt. Da tyskerne ikke desto mindre hører til blandt de største internationale besøgsgrupper, og da de fortsat kommer i regionen, greb museet muligheden for at gennemføre et fremstød i Berlin i relation til åbningen af den store vikingeutstilling, der var udarbejdet af Museum für Vor- und Frühgeschichte i samarbejde med Nationalmuseet og British Museum. Indsatsen omfattede bl.a. sejlads med *Havhingsten fra Glendalough* på Spree, og en udstilling med bådebygningsaktivitet i Martin-Gropius-Bau. *Havhingsten* blev på en uge besøgt af ca. 15.500 mennesker; udstillingen fik ca. 180.000 gæster, og mediedækningen nåede ud i hele Tyskland med omtale i 31 nationale TV-stationer, 8 nationale radiostationer, 10 landsdækkende aviser og 28 regionale dagblade.

Det tyske fremstød vil i 2015 blive fulgt op af målrettet markedsføring og produktion af tysksproget materiale til museets gæster. Herudover vil museet følge op på en registreret stigning blandt hollandske, russiske og kinesiske gæster ved oversættelse af introduktionsfilmen til de tre sprog. Museet vil desuden deltage i et dansk kulturfremstød i Kina, bl.a. som samarbejdspartner i en udstilling, der vises i Souzhou.

Øget omsætning

Entréindtægten udgør sammen med omsætning i butik, café og publikumsaktiviteter en betydelig del af museets økonomiske grundlag, og som følge af det øgede besøgstal opnåede museet en væsentlig større omsætning end budgetteret i 2014. Det gjorde det bl.a. muligt at øge antallet af medarbejdere for at løse de mange opgaver, der fulgte i kølvandet på stormfloden.

Flere medarbejdere

Årets store aktivitetsniveau førte til en stigning i antallet af medarbejdere: I alt 168 personer, svarende til 62 årsværk, har i kortere og længere perioder været ansat ved museet. 16 personer har herudover været tilknyttet i beskæftigelsesprojekter. Til sammenligning beskæftigede museet året før 132 personer, svarende til 53 årsværk, mens 12 personer var tilknyttet i beskæftigelsesprojekter. Beskæftigelsen ved museet er således øget med 27,3 % målt på antallet af medarbejdere og med 17 % målt på årsværk.

Tak

Trods en turbulent begyndelse blev 2014 et godt år for Vikingskibsmuseet. En helhjertet tak til museets medarbejdere og frivillige for en stor og engageret indsats under svære forhold. Tak til Roskilde Kommune, Kulturministeriet og Kulturstyrelsen for støtte og samarbejde. Tak til museets mange samarbejdspartnere. Tak til de fonde, der gennem året har støttet museets aktiviteter. Tak til et godt og inspirerende publikum.

Målopfyldelse

Museet har opstillet ni overordnede mål for sin virksomhed, som i nogle tilfælde er suppleret af konkrete måltal. I det følgende kommenteres målopfyldelsen på et overordnet niveau – for yderligere oplysninger henvises til årsberetningen.

En god oplevelse

Museet har opfyldt sit mål om at møde sine gæster med mangfoldige kulturtilbud af høj kvalitet og relevans. Museet har endvidere opfyldt målet om at gennemføre løbende publikumsundersøgelser for at sikre, at museets tilbud imødekommer gæsternes behov. (Se ovenfor – **Året i overskrifter, Tilfredse gæster**).

Café Knarr blev udpeget som et særligt indsatsområde i 2014. Museet overtog selv driften, og investerede i faciliteter og kvalitetsudvikling. Målet var at nå en gennemsnitlig publikumstilfredshed på 90 % (i de undersøgelser, der gennemføres i samarbejde med Top Attraktioner). Resultatet af målingerne viste følgende tilfredshedsprocenter: Service 91 %. Kvalitet 94 %. Udvalg 89 %. Ventetid 82 %. Den gennemsnitlige tilfredshed lå således på 89 – tæt på målet, og med den rigtige balance: Gæsterne ventede længe, men maden var værd at vente på.

En synlig kulturinstitution

Museet har opfyldt målet om at tage initiativer, der styrker museets profil og skaber øget synlighed for museet, Roskilde og Danmark.

Museet har været synlig gennem sin faglige virksomhed i og udenfor museet, og gennem en massiv kommunikation via nyhedsbreve, hjemmeside, Facebook, pressearbejde og markedsføring. Indsatsen har været godt understøttet af de frivillige bådelaugs sejlads rundt i de danske farvande.

Vikingskibsmuseet er i 2014 blev omtalt i 169 gange i danske nyhedsmedier, og 548 gange i danske trykte medier, heraf 68 gange i landsdækkende dagblade. Museet registrerer ikke systematisk omtale i internationale medier – men aktiviteter i udlandet, som det omtalte fremstød i Berlin, har affødt en omfattende international omtale. (Se ovenfor – **Året i overskrifter, Fremstød i Tyskland**).

Som led i markedsføringen har museet bl.a. været synlig med udstillingen af et rekonstrueret vikingskib i Københavns Lufthavn Terminal 3. På annoncesiden har museet bl.a. samarbejdet med "Museer i København" (MIK). En måling af annoncering i Politiken viste, at 81 % af læserne husker annoncerne fra MIK mod et gennemsnit på 51 % for alle øvrige annoncer i Politiken.

En central aktør i marinarkæologien

Museet har opfyldt målet om at opretholde et professionelt og effektivt marinarkæologisk beredskab øst for Storebælt. I 2014 er det sket på grundlag af en kontrakt med Nationalmuseet, der har haft det formelle juridiske ansvar for kulturarven på havbunden.

Der har i de senere år været stigende anlægsaktivitet i det ansvarsområde, museet arbejder i. Det har udfordret museets kapacitet voldsomt at skulle planlægge, budgettere og udføre flere store og komplekse undersøgelser parallelt. Selvom museet har trukket ekstra arbejdskraft ind fra Danmark og Sverige, er antallet af dykkende arkæologer, der opfylder de danske lovkrav, begrænset. Derfor har museet prioriteret hensynet til bygherrerne ved at samle indsatsen om de udførende opgaver. Det betyder, at museet gennem året har opbygget et rapport-efterslæb, som må indhentes i det kommende år.

Som led i målsætningen om at være en central aktør i marinarkæologien har museet, trods travlhed, opretholdt sit engagement i marinarkæologien på et internationalt plan. Det er bl.a. sket gennem deltagelse i Statens Maritima Museers marinarkæologiske forskningsundersøgelse ved Birka i Sverige; rådgivning af den japanske "kulturstyrelse" i forbindelse med udarbejdelse af kommende japansk lovgivning om den maritime kulturarv, og indgåelse af en samarbejdsaftale med UNESCOs International Centre for

Underwater Archaeology i Zadar, Kroatien. Aftalen indgår i en bredere aftale om kultursamarbejde mellem Danmark og Kroatien.

Herudover har museet igen i 2014 været repræsenteret i European Archaeological Council, og har på vegne af Kulturstyrelsen deltaget i Working Group on Underwater Cultural Heritage in the Baltic Sea States.

Et værft med specialkompetence

Museet har opfyldt målet om at besidde en håndværksmæssig specialkompetence inden for rekonstruktion og traditionelle maritime håndværk, og om at bidrage til håndværkets bevaring gennem uddannelse af bådebyggere.

Museet har gennem året opretholdt målet om at beskæftige mindst fire faglærte bådebyggere og en rebslager; museets bådebyggerlærling afsluttede sin læreperiode med svendeprøve, og en ny lærling har fået plads på værftet. Museets rebslager har fungeret som skuemester/censor på rebslageruddannelsen i Norge, og museet har engageret sig i UNESCOs konvention om den immaterielle kulturarv bl.a. gennem deltagelse i instruktørkursus. Museet indgår desuden i styringsgruppen for Faro Rhino Archaeological User Group vedrørende udvikling af digital dokumentation af skibsfund.

Værftets kompetencer har været efterspurgt af omverdenen. Værftet har således forsat solgt konsulenttydelser og rekonstruktionstegninger til Vikingemuseet Ladby i Kerteminde, Nydam Selskabet på Als og Stiftelsen Nytt Osebergskip i Tønsberg, Norge. På grundlag af nye henvendelser har værftet endvidere solgt konsulenttydelser til Letlands Maritime Museum i Tallinn vedrørende rekonstruktion af bådfundet fra Salme; til Woodbridge Riverside Trust vedrørende rekonstruktion af Sutton Hoo skibet og til National Maritime Museum i Fallmouth, Cornwall vedrørende bygning af to rekonstruktioner.

En international forskningsinstitution

Museet har opfyldt målet om at fremme forskning inden for sit særlige fagfelt, herunder marinarkæologi, rekonstruktion og eksperimentalarkæologi; om at samarbejde med andre forskningsinstitutioner og bidrage til uddannelse af fremtidens forskere; og om at have en aktiv publikationspraksis bl.a. gennem eget forlag.

Museet har i 2014 fortsat samarbejdet i forskningsprojektet SASMAP "Development of Tools and Techniques to Survey, Assess, Stabilise, Monitor and Preserve Underwater Archaeological Sites", der er finansieret af EUs syvende rammeprogram. Nationalmuseet er koordinator, og de øvrige parter er GEUS, Vikingeskibsmuseet, Unisense A/S, Akut, Kulturstyrelsen i Holland, Universitetet i Patras (Grækenland), Göteborgs Universitet (Sverige), Innomar GmbH (Tyskland), Seabed Scour Control Systems Ltd. (England) og Den Italienske Skole for Konservering (Italien). Projektet er tværvideenskabeligt og omfatter marinarkæologer, konservatorer, geofysikere, geokemikere og specialister i geografiske informationssystemer (GIS) og modellering af marine landskaber. Projektet har til formål at udvikle teknikker og metoder til lokalisering, tilstandsvurdering og beskyttelse af Europas undersøiske kulturarv. Projektet afsluttes i 2015.

I 2014 fik en af museets inspektører en ph.d.-grad i arkæologi ved Københavns Universitet. Afhandlingen var bl.a. baseret på resultaterne af museets eksperimentalarkæologiske arbejde. Museet fortsatte endvidere samarbejdet med RUC om et samafinansieret ph.d. stipendium, der har udgangspunkt i museets formidlingsarbejde. Herudover fungerede museet som bivejleder for to ph.d.-stipendiater fra Christian-Albrechts-Universität i Kiel og Norges Teknisk-Naturvidenskabelige Universitet i Trondheim.

I 2014 var museet vært for seks gæsteforskere fra Københavns Universitet; University of Southampton UK; University of York, UK; California State University Fullerton, USA; Brigham Young University, USA; Aspøya Boats, Anacortes, USA. Museet modtog desuden studerende, og gennemførte kurser og undervisning for Københavns Universitet, Southampton University, Syddansk Universitet i Esbjerg og University College London.

Museet afholdt i samarbejde med Københavns Universitet et forskningsseminar om vikingetidens sejl – fremstilling og anvendelse, der vil blive publiceret i 2015.

Museets medarbejdere har publiceret artikler i en lang række tidsskrifter. Herudover har museets forlag udgivet to internationale, fagfællebedømte publikationer.

En international formidlingsinstitution

Museet opfyldte målet om at formidle sine arbejdsprocesser og forskningsresultater gennem aktiviteter, der møder gæsterne som sansende og tænkende mennesker – bl.a. gennem udstillinger, åbne værksteder samt tilbud om sejlads og publikumsaktiviteter.

Museets internationale besøgende har gennem mange år udgjort ca. 70 % af museets registrerede gæster. Det har derfor længe været et ønske at formidle vikingetiden i et internationalt perspektiv, der kan skabe en forbindelse til kulturarven i de lande og kulturer, gæsterne kommer fra. Det er desuden et mål i museets vision for fremtiden. I 2014 kunne museet i samarbejde med forskningsprojektet ENTREPOT (Aarhus Universitet og University of York) åbne særudstillingen "The World in the Viking Age".

Udstillingen omhandlede 800-tallets maritime netværk, og havde indlån fra 13 forskellige museer: British Museum, Oxford University, Suzhou Museum i Kina, Zanzibar Museum, Kulturhistorisk Museum i Oslo, Bute Museum og National Museums Scotland, Archäologisches Landesmuseum Schleswig, Museum of Archaeology and History i Elbląg Polen, Fries Museum i Holland, Sydvestjyske Museer, Davids Samling og Nationalmuseet. Udstillingen tog mange nye virkemidler i brug, og udstillingens tema blev formidlet i hele museet. Erfaringerne fra udstillingen vil indgå i planlægningen af fremtidens museum.

Museets aktiviteter i udlandet omfattede i 2014 udstillingen "Schiffe der Wikinger", der blev vist i Martin-Gropius-Bau i Berlin. Udstillingen omfattede et aktivt bådebygningsværksted, og åbningen blev markeret med *Havhingsten fra Glendaloughs* sejlads på Spree. Herudover bidrog museet med udlån til vandrestillingen "Vikings!", der blev vist på Museu Marítim de Barcelona og på Gallo Romeins Museum i Tongeren, Belgien, samt til udstillingen "Mythos Hammaburg" på Archäologisches Museum Hamburg. I 2014 deltog museet desuden i forberedelserne af udstilling og katalog til udstillingen "Dragons of the Northern Seas", der skal vises i Suzhou i Kina i 2015.

Som led i strategien for at øge antallet af danske gæster, har museet valgt at prioritere udviklingen af tilbagevendende aktiviteter, der kan etableres som traditioner i danske familiekulturer. Rammen er den samme, men indholdet udvikles år for år, så der både er noget genkendeligt og noget nyt. Rygraden i traditionerne er den maritime håndværksfestival i august, og de særlige aktiviteter i skoleferierne: "Skibet er ladet med" i vinterferien, "Eventyrlige drager og dragende eventyr" i påskeferien og "Konge for en dag" i efterårsferien. Hertil kommer søsætningsweekenden i april, som gennemføres ved hjælp af de frivillige bådelaug, ligesom familieomvisningerne, der blev etableret i 2013, blev videreudviklet.

Som noget nyt var museet i 2014 medarrangør ved en fortællefestival "Havets fortællinger", ligesom der i løbet af sommeren blev arrangeret temauger: "Fåret på hovedet"; "Krig, kamp og skarpe våben"; "Mad med smag fra vikingetiden"; "Smed med glødende jern"; "Store rovfugle og spændte buer".

Museets sejladstilbud blev flittigt benyttet, og kapaciteten blev fuldt udnyttet. I alt 12.746 gæster deltog således i sejlads på fjorden i 2014, hvilket svarer til en stigning på 492 deltagere eller 4 % i forhold til året før. Målet var at nå en samlet omsætning på 1.281 mio. kroner, resultatet blev 1.316 mio. kroner – altså ca. 35.000 kroner bedre end forventet.

Et inspirerende undervisningsmiljø

Museet har opfyldt sit mål om at tilbyde inspirerende og engagerende undervisning til danske skolebørn og gymnasieelever i samarbejde med Skoletjenesten og Roskilde Produktionsskole.

I 2014 besøgte 12.707 elever Vikingskibsmuseet. 10.889 deltog i et af Skoletjenestens undervisningstilbud, heraf modtog 846 undervisning, arrangeret af Skoletjenesten, på deres egen skole. Sammenlignet med året før er antallet af elever, der har modtaget undervisning, steget med 1.554. Stigningen skyldes Skoletjenestens særlige tiltag gennem året – f.eks. Kulturambassadører, Fortællefestival, Forskermøde, lærerkurser og lærerpraktikanter. Tiltagene er begyndelsen på lokale samarbejder, som er med til at forankre Vikingskibsmuseet lokalt i Roskilde, og indgår i arbejdet med at udvikle de muligheder, der ligger i folkeskolereformen. Samarbejdsaftalen med Skoletjenesten skal genforhandles i 2015.

I 2014 gennemførtes et særligt undervisningsforløb for Produktionsskolens elever, som deltog i bygningen af en travalje på museets bådéværft. Projektet blev gennemført med stor succes. Herudover indgår eleverne som en del af undervisningen i museets formidlingsarbejde, især i publikumssejladserne.

En sund forretning

Museet har opfyldt målet om at skabe tryghed for museets ansatte og økonomisk grundlag for en løbende udvikling af museets aktiviteter gennem en sund forretningsdrift.

Forretningsstrategien skal sikre en øget indtjening, som kan opveje de faldende offentlige tilskud. Som det fremgår af regnskabet, har omsætningen på stort set alle parametre udviklet sig bedre end forventet.

Entréindtægten er øget med godt halvanden mio. kroner, mens omsætningen pr. gæst er øget fra 110 kroner til 131,50 kroner. Bruttoavancen i butikken har ligget lidt lavere end målsætningen (48,9 % mod målet 50 %), mens bruttoavancen i Café Knarr har været bedre (66,6 % mod målet 65 %).

Der har gennem hele året været en stram økonomistyring på alle områder, og museet kommer ud af året med et lille overskud på 9.829 kroner.

En god arbejdsplads

I 2014 var museet først og fremmest en *travl* arbejdsplads, og de prioriteringer, der blev gennemført til fordel for udadvendte aktiviteter, fik indflydelse på de funktioner, der understøtter den gode arbejdsplads.

Museet har således ikke opfyldt sit mål om at understøtte den gode arbejdsplads gennem en årlig trivselsundersøgelse, regelmæssig mødevirksomhed i samarbejdsudvalg og arbejdsmiljøorganisation, løbende opdatering af Personalehåndbogen samt intern afrapportering på højt niveau. Museet oplevede et antal stress-relaterede sygdomsmeldinger, og antallet af arbejdstimer har opnået uacceptable højder på chefniveau. Dette område har betalt prisen for succes på de udadvendte aktiviteter. I det kommende år vil de grundlæggende driftsfunktioner (administration, økonomi og bygningsdrift) blive opprioriteret for at understøtte målene på dette område.

Museet har opfyldt målet om et højt internt informationsniveau gennem udsendelse af et ugentligt personalenyt samt månedlige fællesmøder med fagligt indhold.

Museet har gennem året fulgt medarbejdernes sygefravær for at spore eventuelle problemer i arbejdsmiljøet. Der er målt på antallet af gennemsnitlige sygedage inklusive og eksklusive langtidssyge (mere end 30 dages sygdom). Måltallene er sat til 8 sygedage inklusive langtidssyge, og 5 sygedage eksklusive langtidssyge. På begge parametre har museet opnået målene, og forbedret billedet i forhold til året før: I 2014 havde medarbejderne i gennemsnit 8,3 sygedage inklusive langtidssyge mod 9,1 året før. Det gennemsnitlige antal af sygedage eksklusive langtidssyge var 4,5 dage mod 6,1 året før. Sygebilledet indikerer således, at museet i 2014 ikke blot var en travl – men også en god arbejdsplads.

Samlet vurdering

Museet har samlet set opfyldt sine mål over forventning. Ikke mindst takket være medarbejdernes indsats og engagement, der frister til at afslutte med et citat af Johannes Steenstrup: *De var ”skønne og smidige, de kunne tåle kulde og trængsler uden klage, og sjældent så man dem modløse og forsagte”*. Mere rammende kan det vist ikke siges. Tak. (Citat fra Danmarks Riges Historie, 1896-1904, om de fremmede beretteres omtale af de nordiske krigere).

Oplysninger om institutionen

Institutionen

Den selvejende institution Vikingskibsmuseet i Roskilde
Vindeboder 12
4000 Roskilde

Telefon: 46 300 200

Telefax: 46 300 201

Hjemmeside: www.vikingskibsmuseet.dk

E-mail: museum@vikingskibsmuseet.dk

CVR-nr.: 27 85 35 28

Stiftet: 6. juni 1963

Hjemsted: Roskilde

Regnskabsår: 1. januar – 31. december

Bestyrelsen

Formand Joy Mogensen, borgmester, Roskilde Kommune

Næstformand Ole Christiansen, cand.jur., fhv. direktør i Miljøministeriet (formand i Vikingskibsmuseets Venner)

Gurli Martinussen, direktør (bestyrelsesmedlem i Vikingskibsmuseets Venner)

Lars Fredsted, adm. direktør

Björn Varenus, direktør for Sjöfartsmuseet/Akvariet i Göteborg

Michael Lunn, cand.jur., fhv. departementschef i Justitsministeriet

Birgit Pedersen, Formand for Kultur- og Idrætsudvalget og medlem af Økonomiudvalget i Roskilde Kommune

Henrik Stougaard, medlem af Økonomiudvalget og Skole- og Børneudvalget i Roskilde Kommune

Tiltrådt i 2014 er Björn Varenus, Michael Lunn, Birgit Pedersen og Henrik Stougaard jf. ændringer i bestyrelsens sammensætning.

Daglig ledelse

Direktør Tinna Damgård-Sørensen

Chef for Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling Søren Nielsen

Chef for Økonomi, administration og bygningsdrift Claus Christiansen

Revision

RIR REVISION

Statsautoriserede revisorer I/S

Himmelev Bygade 70

4000 Roskilde

Bankforbindelse Nordea Bank A/S og Danske Bank A/S

Status

Vikingskibsmuseet er Danmarks museum for studiet af nordisk skibs- og bådebygningskultur, specielt i forhistorisk tid og middelalder. Som statsanerkendt museum skal Vikingskibsmuseet leve op til internationale konventioner for museer og til kravene i den danske museumslov.

Formål

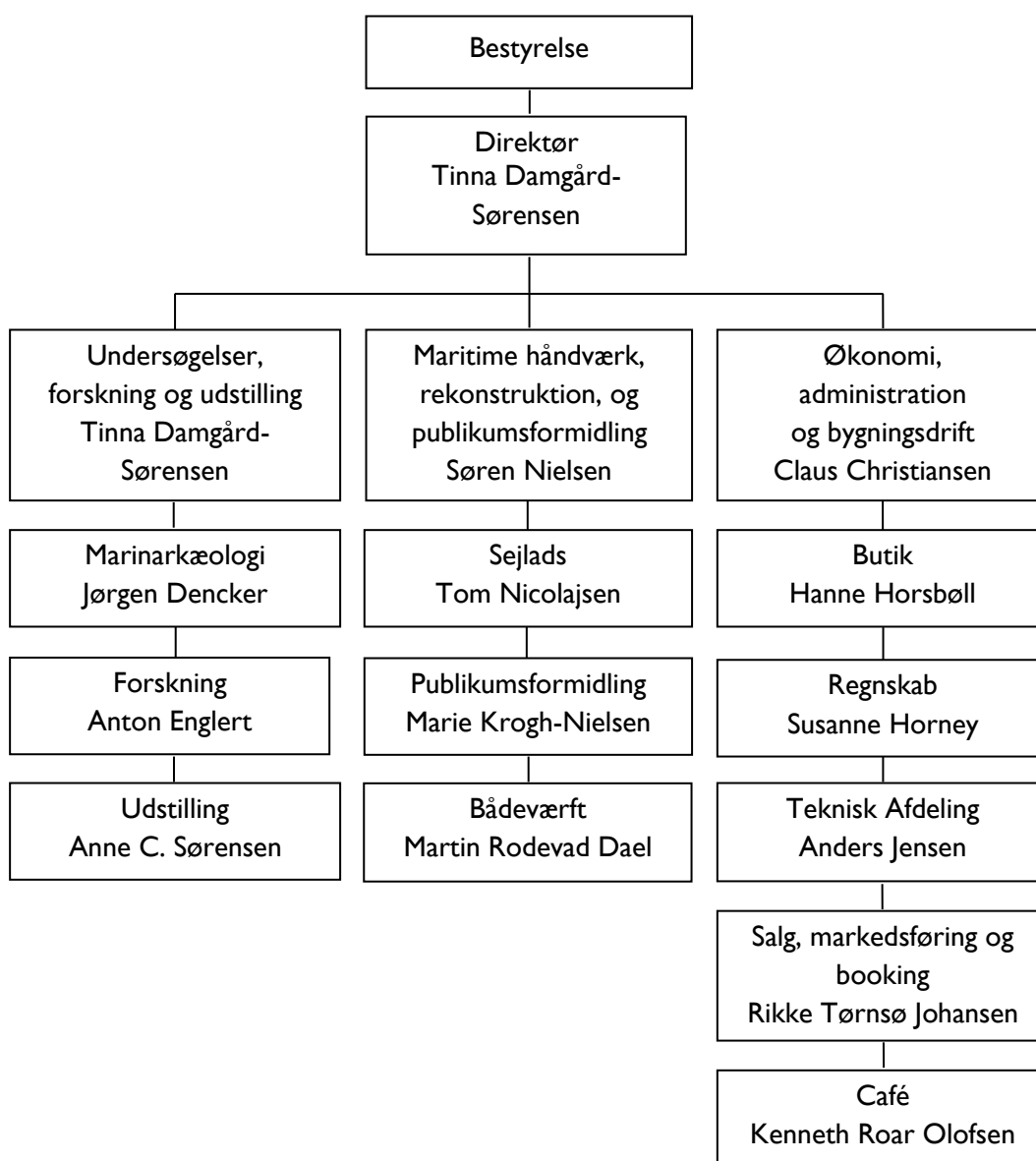
Vikingskibsmuseet skal virke inden for sit felt gennem indsamling, registrering, forskning, bevaring og formidling af relevant arkæologisk, historisk, etnologisk og andet materiale. Museets samlinger skal være tilgængelige for offentligheden og til rådighed for forskningen. Museet skal især formidle resultaterne af forskning baseret på museets samlinger og undersøgelser.

Samlinger

Den arkæologiske samling udgøres af fem vikingskibe, der er uddeponeret af Nationalmuseet.

Vikingskibsmuseets egne samlinger omfatter etnografiske både og redskaber, traditionelle nordiske både samt rekonstruktioner af arkæologiske skibsfund, bl.a. af de fem vikingskibe.

Organisation



Anton Englert fratrådte funktionen som teamleder 30. juni, og Anders Jensen fratrådte som teamkoordinator 30. september. Den daglige ledelse af de to teams blev videreført af de respektive chefer.

Undersøgelser, forskning og udstilling

Afdelingen består af tre teams.

- Teamet Marinarkæologiske Undersøgelser varetager via kontrakt med Nationalmuseet det marinarkæologiske ansvar øst for Storebælt. Arbejdet omfatter sagsbehandling, besigtigelser og undersøgelser, samt drift af det nationale Marine Arkiv.
- Forskningsteamet arbejder med museets forskningsprojekter og samarbejder internationalt med universiteter igennem undervisning af studerende og vejledning af ph.d.-stipendiater. Forskningsteamet står desuden for museets forlag og bibliotek.
- Udstillingsteamet tilrettelægger museets udstillinger, og samarbejder med andre museer om ud- og indlån. Til udstillingsteamet hører museets grafiker, fotograf og billedarkiv.

Undersøgelser

Marinarkæologi

Vikingskibsmuseet har siden 2004 varetaget det marinarkæologiske beredskab øst for Storebælt på vegne af Nationalmuseet. Beredskabet omfatter dykkerbesigtigelser og undersøgelser af fund, gjort af sportsdykkere, fiskere og andre. Herudover omfatter arbejdet marinarkæologiske forundersøgelser og undersøgelser i forbindelse med anlægsarbejde ved etablering af vindmølleparker, bro- og havneanlæg, elkabler, gasledninger m.v. på søterritoriet. Forundersøgelserne skal klarlægge, hvorvidt der i anlægsområdet forekommer vrage, stenalderboplads eller andre fortidsminder, der kan være i fare for at blive ødelagt af arbejdet. Vikingskibsmuseet gennemfører desuden forskningsundersøgelser og projekter i samarbejde med forskere fra andre institutioner i Danmark og udlandet.

Marin sagsbehandling

Pr. 1. oktober 2009 overtog de marinarkæologiske arbejdende museer den marine sagsbehandling fra Kulturstyrelsen. Vikingskibsmuseet har løst opgaven indenfor rammerne af det marinarkæologiske beredskab.

Marint beredskab

Vikingskibsmuseet deltager pr. 1. september 2012 i et 3-årigt tværvideenskabeligt EU-projekt (SASMAP), koordineret af Nationalmuseets Bevaringsafdeling, som skal udvikle teknikker og metoder til at lokalisere, vurdere tilstanden af og beskytte Europas undersøiske kulturarv. Projektets metoder vil i Danmark blive afprøvet og vurderet på den særlig bevaringsværdige, submarine stenalderboplads Tudse Hage samt på andre lokaliteter i Holland, Italien og Grækenland, se også – **Nationalt og internationalt samarbejde** samt **Forskning, Forskningsprojekter**.

Afsluttede forundersøgelser

Masnedø Østflak (Banedanmark)

I forbindelse med elektrificering og stedvis udvidelse af jernbanen København-Rødby (afledt af Den Faste Forbindelse over Femern Bælt) skal der graves en ny sejlrende øst for Masnedø. På baggrund af den geofysiske opmåling er det besluttet, at der ikke skal foretages yderligere marinarkæologiske forundersøgelser ved den ny sejlrende ved Masnedø Østflak.

Omø Havn, Slagelse Kommune

Slagelse Kommune ønskede i forbindelse med udvidelse af Omø Lystbådehavn at påbegynde anlægsarbejde i slutningen af juni, og der var stillet vilkår om en marinarkæologisk forundersøgelse. Efter at have modtaget og tolket de geotekniske borerter fra anlægsområdet, har Vikingskibsmuseet vurderet, at muligheden for forekomst af intakte kulturlag i det pågældende område er meget ringe. Det er Vikingskibsmuseets opfattelse, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at gennemføre en forundersøgelse i felten, hvilket er meddelt Kulturstyrelsen.

Udløbsledning ved Tryggevælde Å

Marinarkæologisk forundersøgelse ved Tryggevælde Å i den sydvestlige del af Køge Bugt er gennemført uden fund af kulturhistoriske genstande.

Sølager - Kulhuse, elkabel (Dong Energy)

Vikingskibsmuseet fik forud for udskiftningen af et elkabel mellem Sølager og Kulhuse ved udmundingen af Roskilde Fjord en forespørgsel fra Dong Energy, der ønskede en beskrivelse af den marinarkæologiske proces. Efter sagen havde været i høring, blev det besluttet, at man efter fjernelse af det gamle kabel, ville lægge det nye i den samme grøft. Der er derfor ikke stillet krav om en marinarkæologisk forundersøgelse.

Nord Stream, gasledning (Nord Stream)

Der er intet nyt om Nord Stream/Gaz Proms planer om etablering af endnu to gasledninger fra Rusland til Tyskland (Nord Stream 3 og 4). I den nuværende politiske situation er gennemførelsen af marinarkæologiske tiltag foreløbigt nok ikke realistisk. Sagen lukkes og genoptages, hvis den bliver aktuel.

Afsluttede undersøgelser

Guldborgsundvraget

Guldborgsundvraget er nu af Nationalmuseet dendrokronologisk dateret til slutningen af 1700-tallet, og skibet er sandsynligvis gået ned omkring 1800. Nationalmuseet har besluttet selv at beholde og konservere genstandene fra vraget, idet fundet er repræsentativt for småskuddefarten i Danmark på dette tidspunkt. Genstandene er blevet hentet af Nationalmuseets Bevaringsafdeling.

I forbindelse med fundet blev der gennemført en marinarkæologisk undersøgelse i samarbejde med JD Contractor. Rapporten for undersøgelsen er under udarbejdelse.

Status på fortløbende projekter

Femern Bælt

I forbindelse med etablering af en fast forbindelse over Femern Bælt gennemførte Vikingskibsmuseet sammen med tyske kollegaer fra Archäologisches Landesamt Schleswig-Holstein i 2012 marinarkæologiske undersøgelser på to vrage fra 1600-tallet. Dokumentationen af genstandene fra Femern-undersøgelsen, herunder opmåling af to jernkanoner – en med ladning, blev afsluttet i 2013, og fundene blev overleveret til konservering på Nationalmuseets Bevaringsafdeling. Konserveringen forventes først afsluttet i 2016. Beretningsarbejdet er i gang og afsluttes i 2015.

Kong Frederik IX's bro (Banedanmark)

Elektrificering og stedvis udvidelse af jernbanen København-Rødby (afledt af Den Faste Forbindelse over Femern Bælt) betyder, at Kong Frederik IX's Bro over Guldborgsund ved Nykøbing Falster skal fornyes. Der skal foretages yderligere undersøgelser ved broens Nykøbing Falster-side i 2015 eller 2016.

Kriegers Flak, havvindmøllepark (Energinet.dk)

Ved en off shore vindmøllepark på Kriegers Flak i Østersøen, samt ved iland-føringskablet, blev der fra 18.-31. marts gennemført ROV (Remote Operated Vehicle)- og dykkerbesigtigelse af 111 anomalier (objekter) på havbunden. 14 af disse blev dykkerbesigtiget. Der blev fundet otte vrage, hvoraf de syv er beskyttet af Museumsloven, og kun ét er af nyere dato. To af vrageene er dendrokronologisk dateret til hhv. efter 1768 og 1808. De øvrige fem er typologisk dateret ud fra skibstekniske detaljer eller ud fra daterbare fund. Et større antal aflange objekter, der lå løst på havbunden, blev besigtiget. 15-17 % af disse viste sig at være objekter, der er beskyttet af Museumsloven (topmast, mast, ankerstok af træ, anker, vrage m.v.).

Vikingskibsmuseets anvendte metoder ved såvel forarbejde, feltarbejde og afrapportering af denne sag er efterfølgende blevet værdsat af Energinet.dk i en grad, så konceptet fremover vil blive anvendt som forbillede/skabelon for andre lignende opgaver i forbindelse med havvindmølleparker i Danmark.

Smålandsfarvandet, elkabler (SEAS/NVE)

Fem-seks elkabler mellem Lolland, Fejø, Femø, Lilleø og Askø i Smålandsfarvandet skal etableres eller udskiftes i 2014/2015. I perioden 22. april-12. maj gennemførte Vikingskibsmuseet en dykkerforundersøgelse i to elkabeltracéer ved Lolland-Askø og Femø-Lilleø.

Mellem Lolland og Askø blev der fundet to stenalderboplads, hvor lokaliteten ved Askø bliver direkte berørt af anlægsarbejdet. Stenalderbopladsen, der ligger på ca. 2 m's vanddybde, er en af mest flintrige pladser, der er fundet under vandet. Blandt fundmaterialet er mange økser og i særdeleshed mange tværpile, som typologisk daterer pladsen til omkring 5.000-4.500 f.Kr. (Ertebøllekultur).

Der blev desuden fundet dele af en stammebåd, med en sjælden set reparation. Reparationer kendes kun fra et mindre antal af de hidtil kendte stammebåde, og fundet giver nogle helt unikke muligheder for ny viden om reparationsmetoder og -materialer.

En beretning blev afleveret til Kulturstyrelsen, som besluttede at bevare stedet. Vikingskibsmuseet gennemførte derfor en marinarkæologisk undersøgelse i et nyt kabeltracé mellem Lolland og Askø i perioden 18. august-7. september.

Det organiske materiale er bragt til Nationalmuseets Bevaringsafdeling, hvor det skal konserveres. Rapporten er under udarbejdelse.

I 2015 skal der gennemføres marinarkæologisk forundersøgelse i to til tre kabeltracéer i samme område af Smålandsfarvandet ved Lolland-Fejø, Fejø-Femø og evt. Askø-Fejø.



Sjællandskabler (Energinet.dk) tidligere Ellekilde Hage

Der er nu gennemført geofysisk survey i forbindelse med udskiftning af fire elkabler mellem Sverige og Danmark. Vikingskibsmuseet har gennemset surveydata i såvel dansk som svensk farvand og har i samarbejde med Malmö Museer udarbejdet en rapport til den svenske myndighedsbehandling. Skønmæssigt vil der blive tale om relativt begrænset feltarbejde. Højest 5 dage i dansk farvand og 5 dage i svensk farvand. Eventuelt feltarbejde skal antagelig ske i 2015, men pga. langvarige høringsprocesser i Sverige udskydes det evt. til 2016.

Storstrømsbroen (Vejdirektoratet)

Forud for etableringen af en ny Storstrømsbro skal der gennemføres marinarkæologisk forundersøgelse i et betragteligt område både øst og vest for den eksisterende Storstrømsbro.

De geofysiske surveydata for området er kommet ind i løbet af året. Sideløbende har Vikingskibsmuseet vurderet, hvor de mest sandsynlige steder for forekomst af stenalderbosættelse ville være. I samme farvandsområde findes den dybest liggende (ca. 12 m) og ældste submarine stenalderboplads (ca. 7.500 f.Kr.) i Danmark. I anlægsområdet kan der dels på samme dybde, dels på andre dybder udpeges et betragteligt antal lokaliteter, hvor der kan forekomme stenalderboplads.

Projektet har været præget af omfattende forhandlinger med både Kulturstyrelsen og Vejdirektoratet vedrørende tidshorisont, udgravningsmetode og budget.

Den 8. september blev et vrage, der lå tæt på tracéet for den Ny Storstrømsbro, dykkerbesigtiget. Det er sandsynligvis den tomastede skonnert *Lilli* af Rønne, der forliste 1929, og som dermed ikke er beskyttet af Museumsloven. Beretningen færdiggøres i 2015.

I perioden 6. oktober til 7. november gennemførtes dykning i de af Vejdirektoratet højest prioriterede områder: lavt vand, hvor der skal laves arbejdskanaler langs den nye bro, landhæftet ved Falster og besigtigelse af anomalier på en klappads "Kogrunden". I de lavvandede områder blev der fundet enkelte stykker eller kun lidt flint, hvoraf det meste vurderedes at være omlejret. Desuden forekom der trærodde og træstubbe, hvoraf der er blevet udtaget dateringsprøver. På "Kogrunden" var der ingen fund, der er beskyttet af Museumsloven. Beretningen færdiggøres i 2015.

I perioden 9.-24. oktober gennemførtes forundersøgelse med gravemaskine i området for den ny sejlrende til Orehoved Havn. Der blev fundet to meget rige stenalderboplads fra Kongemosekultur (ca. 5.800 f.Kr.). Beretningen færdiggøres i 2015.

Vejdirektoratet og Kulturstyrelsen har ikke taget stilling til, hvad der skal ske med området.

Ny Fjordforbindelse, Roskilde Fjord (Vejdirektoratet)

I forbindelse med etablering af ny bro over Roskilde Fjord skal der gennemføres marinarkæologisk forundersøgelse i et stort område ved Tørslev Hage. Området ligger ikke langt nord for Peberrenden, hvor de fem Skuldelevskibe fra vikingetiden blev fundet.

På baggrund af de geofysiske surveydata udarbejdede Vikingskibsmuseet en projektbeskrivelse med tilhørende budget, som blev godkendt af Kulturstyrelsen.

Forundersøgelsen har omfattet alle de i projektbeskrivelsen beskrevne opgaver (både dykning og grabning med maskine). Der blev ikke fundet vrage, spærringsrester eller lignende. Derimod forekom der både øst og vest for sejlrenden rester af stenalderboplads i form af flint, som ud fra den foreløbige tolkning er udvasket og omlejret.

I sejlrenden forekom der så dybtliggende aflejringer, at de ikke kunne undersøges med den hyrede gravemaskine, og der kan derfor blive tale om supplerende prøvegravning med en gravemaskine med større rækkevidde.

Det ser ud til, at der forekommer flint i et bredt bælte i det lavvandede område på vestsiden af fjorden. Dels blev der fundet flint med gravemaskinen så langt ind mod land, som den kunne komme, dels blev der fundet flint ved dykning, så langt ud fra land, som det kunne lade sig gøre at grave sig ned i de tykke aflejringer. Et område på ca. 400 meters bredde var for lavvandet til gravefartøjet, og aflejringerne så

tykke, at de ikke kunne undersøges af dykkere. Kulturstyrelsen og Vejdirektoratet har ikke taget stilling til eventuelle yderligere forundersøgelser.

Beretningen for det hidtidige feltarbejde er afleveret.

Kystnære vindmølleparker (Energinet.dk)

Etableringen af tre kystnære havvindmølleparker ved henholdsvis Rønne Banke, Omø Stålgunde og Sejerøbugten medførte marinarkæologiske forundersøgelser i såvel parkområderne som i tracéerne for iland-føringskablerne. Vikingeskibsmuseet har gennemset de geofysiske surveydata og fremsendt rapport til Energinet.dk.

I 2015 tages der politisk beslutning om, hvilke af de tre parker, der skal bygges og hvor mange møller, der skal etableres i de enkelte parker.

Omø Stålgunde og Jammer Bugt, vindmøllepark (European Energy)

Vindmølleparker er nu blevet et investeringsobjekt. I den forbindelse har European Energy (et dansk firma) informeret Vikingeskibsmuseet om, at der er tre områder i spil. To ved Omø Stålgunde og ét i Jammer Bugt. Der arbejdes videre med projekterne i 2015.

Nye projekter i 2014

Kragenæs Havn

Færgehavnen i Kragenæs står overfor en udvidelse og/eller uddybning, og Vikingeskibsmuseet har indstillet til Kulturstyrelsen, at der stilles vilkår om en marinarkæologisk forundersøgelse. Såfremt Kulturstyrelsen er enig, skal der gennemføres en mindre forundersøgelse i 2015.

Køge Havn

I forbindelse med en langsigtet og overordentlig stor udvidelse af Køge Havn, blev der i maj stillet vilkår om en marinarkæologisk forundersøgelse, herunder geofysisk survey af alle berørte områder. Udvidelsen har været i gang flere år, uden at der var stillet klare krav om marinarkæologiske forundersøgelser. Da anlægsarbejde i industrihavne, i begyndelsen af året, blev ressortoverført til Trafikstyrelsen, opstod der mulighed for at rette op på dette. For at sikre mindst mulig forsinkelse af det allerede igangværende anlægsarbejde hastede det med at få gennemført geofysisk survey.

Vikingeskibsmuseet gennemførte derfor henover sommeren kortvarige én- til tredages prøvegravninger med gravemaskine i 3 mindre områder, hvor der kunne forekomme stenalderboplads eller rester heraf, som ville blive berørt af anlæggelsen af den ca. 900 m lange "Nordmole".

Forundersøgelserne blev afviklet, så marinarkæologerne kontinuerligt var et skridt foran anlægsarbejdet.

Under prøvegravningerne blev der gjort to unikke fund:

- En trindøkse, sandsynligvis fra Maglemosekultur (9.000-6.400 f.Kr.). Øksen er et yderst sjældent fund, og der er antagelig tale om en offerøkse. Der var ingen andre fund i de nærmeste omgivelser. Øksen blev fundet i nærheden af Køge Å's tidligere løb på ca. 8 m's vanddybde.
- En lille koncentration af sort, skarpkantet flint omfattende en blok og et antal afslag/flækker, hvoraf flere kunne refittes (sættes sammen igen). Der synes at være tale om en velafgrænset koncentration, som tolkes som resultatet af en enkeltbegivenhed: "en stenaldermand har holdt hvil langs bredden af Køge Å's tidligere løb, og har af en enkelt flintblok slået et antal afslag/flækker ved fremstillingen af ét eller flere redskaber". En dykkerundersøgelse af det nærmeste område vil antagelig kunne afgrænse flintkoncentrationen og sikre samtlige eller størstedelen af de afhuggede afslag og flækker til efterfølgende refitting. Både funddybden og det hidtil fundne materiale peger på Maglemosekultur.

Begge fund fremkom i sikkerhedszonen umiddelbart udenfor det område, der bliver direkte berørt af etablering af Nordmolen. Men flintforekomsten ligger i et område, der senere vil blive berørt af andet anlægsarbejde, hvorfor der, efter Vikingeskibsmuseets opfattelse, bør gennemføres en regulær dykkerundersøgelse. For dette års forundersøgelser blev der udarbejdet en rapport.

På baggrund af surveydata og møder med Køge Havn i slutningen af oktober vedrørende udvidelsesplaner (tidsplan og ændringer i forhold til tidligere udmeldinger), udarbejdes projektbeskrivelse, arbejdsplan og budgetter for de kommende års marinarkæologiske forundersøgelser.

Roskilde Lystbådehavn

Der er stillet vilkår om en marinarkæologisk forundersøgelse, men der er stadig ikke noget helt konkret vedrørende den nye lystbådehavn i Roskilde. Metoden, der kan komme på tale ved forundersøgelsen, er spulesonering på de positioner, hvor der skal etableres pæle/betonklodser til flydebroernes forankring og nye fortøjningspæle ved eksisterende bådebroer.

Hvornår forundersøgelsen skal gennemføres er uvist, men foråret 2015 er realistisk.

Storstrømmen, Falster-Sjælland, elkabel, Energinet.dk

Da to eksisterende søkabler skal graves op på grund af opførelsen af den Ny Storstrømsbro, skal der etableres et erstatningskabel fra Falster til Sjælland. Det nye søkabel skal etableres, før strømmen i de gamle afbrydes, og der skal derfor gennemføres forundersøgelse i tracéet i 2015. Der er gennemført geofysisk survey, og Vikingeskibsmuseet har modtaget data til gennemsyn. Forundersøgelser forventes at blive udført i 2015.

Besigtigelser

Besigtigelser omfatter vrage, bopladser, spærringer og lignende, der er anmeldt af sportsdykkere, fiskere mv. eller selvvalgte lokaliteter, hvor der ud fra luftfoto eller "rygter" er begrundet mistanke om, at der kan forekomme et fortidsminde.

Hundige Strand, vrage

En anmeldelse fra en strandgæst om en opskyllet vragedel ved Hundige Strand blev straks fulgt op og besigtiget og dokumenteret tre dage senere. Det er antagelig resterne af et af de mange skibe, der forliste under stormfloden i 1872.

Greve Strand, vrage

Ved besigtigelse af en vragedel, der var skyllet på land ved Greve Strand under stormen i december, viste det sig, at vragedelen i mellemtiden var blevet fjernet med en gravemaskine. Det er uvist, hvem der har gjort det.

Øvrige besigtigelser

Det er aftalt med Fagligt Forum/Nationalmuseet, at Vikingeskibsmuseet kan besigtige nedennævnte anmeldte fund:

- Dueodde (Bornholm): Større vragedel på Dueodde Strand, Bornholm
- Østersøen: Vrage med kanoner og træudskæringer på 22 meter vand sydøst for Møn
- Isefjorden: Fund af stenalderflint
- Køge Bugt: Fund af flint på stranden og ved lavvande ved udmundingen af Tryggevælde Å og Vedskølle Å.

Ingen af de lokaliteter, der er på besigtigelseslisten, har været presserende, og på grund af de øvrige opgaver er besigtigelserne ikke gennemført.

Aflevering af genstande til Nationalmuseet

I 2014 har opmåling af skibstræ fra "Himmelevkarret" ligget underdrejet pga. mange andre presserende opgaver. Der er derfor ikke afleveret genstande til Nationalmuseet i 2014

Nationalt og internationalt samarbejde

Fagligt Forum

I forbindelse med kontrakten mellem Nationalmuseet og Vikingeskibsmuseet er der nedsat et samarbejdsforum "Fagligt Forum" med deltagere fra Nationalmuseet og Vikingeskibsmuseet, med to årlige møder eller efter behov. Foruden bred orientering om og diskussion af det marinarkæologiske arbejde, arkiv- og biblioteksarbejdet, tages der stilling til aflevering af fund til accessionering og konservering på Nationalmuseet. Deltagere fra Vikingeskibsmuseet er teamleder for Marinarkæologiske Undersøgelser Jørgen Dencker, akademisk medarbejder Morten Johansen og forskningskoordinator Anton Englert.

MariNet

MariNet er et forum med deltagere fra de danske museer, der arbejder aktivt med marinarkæologi. Der afholdes møder to gange om året. Deltagere fra Vikingeskibsmuseet er akademisk medarbejder Morten Johansen og museumsinspektør Mikkel H. Thomsen.

Working Group on Underwater Cultural Heritage in the Baltic Sea States

Vikingeskibsmuseet sidder på vegne af Kulturstyrelsen i en arbejdsgruppe, nedsat af kulturministrene i landene omkring Østersøen, for at arbejde med spørgsmål vedrørende kulturarven på havbunden. Rejseomkostninger til de to årlige møder dækkes af Kulturstyrelsen.

I 2014 afholdtes to møder, hvor teamleder for Marinarkæologiske Undersøgelser Jørgen Dencker deltog i møde i Letland 13.-15. maj.

EAC – European Archaeological Council

Formålet med EAC er at støtte håndteringen af den arkæologiske kulturarv i Europa og fungerer som et forum, hvor man kan udveksle ideer, information, rådgive eller blive rådgivet.

Der afholdes ét årligt møde samt ad hoc møder ved større marinarkæologiske konferencer, hvor mange af medlemmerne deltager. Deltager fra Vikingeskibsmuseet er teamleder for Marinarkæologiske Undersøgelser Jørgen Dencker.

SASMAP (Forskning)

Forskningsansøgningen til EUs Syvende Rammeprogram SASMAP "Development of Tools and Techniques to Survey, Assess, Stabilise, Monitor and Preserve Underwater Archaeological Sites" blev bevilget med begyndelse pr. 1. september 2012. Projektet er 3-årigt med en budgetramme på 16,5 mio. kroner.

Nationalmuseet er koordinator, og de øvrige parter er GEUS, Vikingeskibsmuseet, Unisense A/S, Akut, Kulturarvsstyrelsen i Holland, Universitetet i Patras (Grækenland), Göteborgs Universitet (Sverige), Innomar GmbH (Tyskland), Seabed Scour Control Systems Ltd. (UK) og Den Italienske Skole for Konservering (Italien). Projektet er tværvideenskabeligt og omfatter marinarkæologer, konservatorer, geofysikere, geokemikere og specialister i geografiske informationssystemer (GIS) og modellering af

marine landskaber. Projektet har til formål at udvikle teknikker og metoder til lokalisering, tilstandsvurdering og beskyttelse af Europas undersøiske kulturarv.

Projektet omfatter bl.a.:

- Videreudvikling af metoder i brugen af avancerede satellitfoto og nye teknikker, der kan kortlægge vrage og undersøiske stenalderboplader i tre dimensioner.
- Udvikling af nye metoder til at vurdere bevaringstilstanden af træ og instrumenter til at måle det kemiske miljø i de sedimenter på de undersøiske stenalderboplader, hvor bevaringsforholdene for organisk materiale er optimale.
- Udvikling af nyt udstyr til bjærgning af og stabilisering af skrøbelige genstande af træ, samt udvikling af udstyr til bjærgning af større præparater.
- Videreudvikling af teknikker og materiale til in situ sikring af kulturarven på havbunden på både lavt og dybt vand.

Vikingskibsmuseets marinarkæologiske team er på baggrund af den mangeårige erfaring med submarine stenalderboplader involveret i hovedparten af de otte Work Packages (WP), omfattende i alt 16 måneders arbejde. Vikingskibsmuseet er leder af WP5 og skal i samarbejde med Nationalmuseet arrangere projektets afsluttende konference, workshop og field school.

Projektet skrider planmæssigt frem, og i foråret blev der aflagt midtvejsregnskab.

I løbet af sommeren blev der ved Tudse Hage gennemført en test af de modificerede udgaver af nyudviklede redskaber og metoder, der blev testet første gang i 2013. Den praktiske test af den af Vikingskibsmuseet udviklede bjærgeramme, blev afprøvet i et område med gytje ud for Bandholm Havn og forløb udover al forventning. Også andre metoder, der er udviklet og afprøvet af andre SASMAP-partnere i såvel Danmark som i udlandet, lever op til forventningerne. Desuden blev der foretaget opmåling af havbunden på lavere vand og i de områder, som ud fra tolkning af opmålingerne fra 2013 er blevet udpeget som fokusområder. Hvilket har givet en mere detaljeret kortlægning af tidligere kystlinjer på lavt vand.

De fire kunstige ålegræsmåtter, der blev udsat i 2013 på henholdsvis 2.5, 5, 7.5 og 10 meters vanddybde, blev dykkerbesigtiget. Ingen af måtterne havde haft indflydelse på sedimentationen, hvilket betyder, at der ikke foregår nogen væsentlig sedimenttransport i områderne. Dog var det kunstige ålegræs tynget ned af alger, muslinger mv., så selvom der havde været sedimenttransport, ville effekten have været stærkt nedsat. Foruden den sedimentologiske vurdering, blev den biologiske effekt dokumenteret og vurderet.

I efteråret startede planlægningen af det i april 2015 afsluttende seminar og workshop, der dels afholdes på Vikingskibsmuseet, såfremt de nødvendige faciliteter er til stede, dels på Nationalmuseet. Projektet afsluttes 30. juli 2015, og i slutningen af november afholdes det sidste konsortiemøde.

Kulturhistorisk samarbejdsaftale Kroatien-Danmark

Danmark og Kroatien er den 24. oktober 2014 indgået i en samarbejdsaftale, der blev underskrevet af H.M. Dronningen i forbindelse med et statsbesøg i Kroatien fra 20.-24. oktober. Et punkt i aftalen er at samarbejde og udveksle viden inden for det marinarkæologiske arbejde. I denne sammenhæng har man kontaktet de institutioner, der ligger inde med marinarkæologisk viden, og derfor var Museumsdirektørerne Tinna Damgård-Sørensen fra Vikingskibsmuseet og Ingeborg Svennevig fra Holstebro Museum samt konsulenterne Morten Stenak og Torben Malm fra Kulturstyrelsen inviteret til at deltage i statsbesøget. Vikingskibsmuseet får i den forbindelse i 2015 besøg af tre marinarkæologer fra International Centre for Underwater Archaeology i Zadar. Fra den 6. juli og to uger frem skal de

kroatiske arkæologer indgå i arbejdet på blandt andet Strandingsmuseet, Moesgård Museum og Vikingskibsmuseet. Besøget koordineres af Strandingsmuseet og Vikingskibsmuseet og er finansieret af Kulturstyrelsen. I 2016 skal de danske marinarkæologer besøge Kroatien og indgå i deres arbejde.

Statens Maritima Museer, Stockholm

Teamleder for Marinarkæologiske Undersøgelser Jørgen Dencker deltog som vejleder for Statens Maritima Museer, Sverige, ved den marinarkæologiske forskningsundersøgelse ved Birka i perioden 27. juli-6. august.

Japans Kulturstyrelse

9.-10. august var teamleder for marinarkæologiske Undersøgelser Jørgen Dencker vært for en delegation fra Japans Kulturstyrelse i forbindelse med udarbejdelse af kommende japansk lovgivning vedrørende den marine kulturarv.

Forskning

Vikingskibsmuseets akademiske forskning gennemføres af afdelingen for ”Undersøgelser, forskning og udstilling”, mens den håndværksbaserede forskning gennemføres af afdelingen for ”Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling”. Museets forskning koordineres i et fælles forskningsudvalg. I 2014 var det under formandskab af museets forskningskoordinator, ph.d. Anton Englert, i samråd med direktør Tinna Damgård-Sørensen.

Forskningssteamet under afdelingen for ”Undersøgelser, forskning og udstilling” arbejder med museets forskningsprojekter og samarbejder internationalt med universiteter igennem undervisning af studerende og vejledning af ph.d.-stipendiater. Forskningssteamet driver også museets forlag og bibliotek.

Forskningssteamet bestod i 2014 af forskningskoordinator, ph.d. Anton Englert (teamleder), museumsinspektør, ph.d. Morten Ravn, museumsinspektør, ph.d. Jörn Bohlmann, tilknyttet ph.d.-stipendiat Jonas Abkjær Andersen (Roskilde Universitet) samt biblioteksassistent Bent Løvschal. Desuden er teamleder, ph.d. Anne C. Sørensen tilknyttet i sin egenskab som forsker.

Forskningsprojekter

- Skuldelev Ships II. Publikation om rekonstruktionen af Skuldelevskibene, redaktion Tinna Damgård-Sørensen & Anne C. Sørensen; udgives i museets skriftserie Ships and Boats of the North.
- Large Cargo Ships in Danish Waters 1000-1250. Publikation af Anton Englert m.fl. Udgives i museets skriftserie Ships and Boats of the North.
- Viking-Age War Fleets. Publikation af Morten Ravn. Udgives i museets skriftserie Maritime Culture of the North.
- The Faroese Boat. Publikation af Morten Gøthche. Udgives i museets skriftserie Ships and Boats of the North.
- Museumsinspektør Morten Ravn samarbejdede med lektor Mikkel Sørensen, Saxo-Instituttet, Københavns Universitet om planlægningen af en session: ”Transmission of knowledge in crafts – aspects of learning within prehistoric communities”, til konferencen Nordic-TAG, der afholdes på Københavns Universitet i 2015.

Ph.d.-forskning på Vikingskibsmuseet

I 2014 foregik nedenstående fire ph.d.-projekter i samarbejde med Vikingskibsmuseet. Stipendiaterne refererer til museets forskningskoordinator og samarbejder med museets faglige afdelinger:

- Kulturarvsformidling og identitetsdannelse, Jonas Abkjær Andersen, cand. mag., Institut for Miljø, Samfund og Rumlig Forandring, Roskilde Universitet. Projektet samfinansieres 50/50 mellem RUC og Vikingskibsmuseet. Bivejleder museumsdirektør Tinna Damgård-Sørensen, afslutning forventet i 2015.
- Bygning og brug af skibe til krigsførelse i 1000-tallets danske rige, Morten Ravn, cand. mag., Saxo-Instituttet, Københavns Universitet. Bivejleder forskningskoordinator Anton Englert, afsluttet 2. maj.
- Segel und ihre Herstellung im 17. Jahrhundert, rekonstruiert am Beispiel eines skandinavischen Lastbootes, Jörn Bohlmann, M.A., Høgskolen i Sør-Trøndelag & Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet, Trondheim. Bivejleder forskningskoordinator Anton Englert, afsluttet 13. juni.

- Maritime Logistics in the Age of the Northern Crusades, Daniel Zwick, M.A., Graduate School Human Development in Landscapes, Christian-Albrechts-Universität zu Kiel. Bivejleder forskningskoordinator Anton Englert, forventet afslutning i 2015.

Samarbejde med universiteter og andre uddannelsesinstitutioner

Vikingskibsmuseet har modtaget gæsteforskere, afviklet kurser og temadage samt vejledt studenter for danske og udenlandske universiteter. Derudover har der været et samarbejde med andre forskningsinstitutioner jf. listen herunder.

Christian-Albrechts-Universität zu Kiel

Forskningskoordinator Anton Englert fungerede som bivejleder for ph.d.-stipendiat Daniel Zwick.

Høgskolen i Sør Trøndelag & Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet, Trondheim

Forskningskoordinator Anton Englert fungerede som bivejleder for ph.d.-stipendiat Jörn Bohlmann.

Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg, Limfjordsmuseet, M/S Museet for Søfart, Syddansk Universitet

Museumsdirektør Tinna Damgård-Sørensen og museumsinspektør Morten Ravn repræsenterede Vikingskibsmuseet i forskningsnetværket: Center for Maritime og Regionale Studier bestående af følgende institutioner: Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg, Limfjordsmuseet, M/S Museet for Søfart, Syddansk Universitet og Vikingskibsmuseet i Roskilde.

Roskilde Universitet

Museumsdirektør Tinna Damgård-Sørensen fungerede som bivejleder for ph.d.-stipendiat Jonas Abkjær Andersen, Roskilde Universitet. Projektet samfinansieres 50/50 mellem RUC og Vikingskibsmuseet.

Saxo-Instituttet, Københavns Universitet

23. september gennemførte Vikingskibsmuseet sin årlige temadag "Skibe og søfart i Sydsandinavien" for bachelorstuderende i arkæologi fra Saxo-Instituttet ved Københavns Universitet med museumsinspektør Morten Ravn som arrangør.

26. september afholdt Vikingskibsmuseet et forskningsseminar: "Vikingetidens sejl – fremstilling og anvendelse". Seminaret blev afholdt i samarbejde med Saxo-Instituttet, Københavns Universitet via Netværket: Vikingetid i Danmark, og museumsinspektør Morten Ravn var medarrangør. Der var omkring 40 deltagere fra forskellige fagmiljøer. Seminaret publiceres dels som video på museets hjemmeside, dels som en trykt seminarberetning i Københavns Universitets videnskabelige skriftserie Arkæologiske Skrifter. Forskningskoordinator Anton Englert fungerede som bivejleder for ph.d.-stipendiat Morten Ravn. Museumsinspektør Morten Ravn samarbejdede med lektor Mikkel Sørensen, Saxo-Instituttet, Københavns Universitet om planlægningen af en Nordic-Tag session.

Southampton University

I dagene 16.-20. juni gennemførte museet for tolvte gang et ugekursus for Southampton University, Centre for Maritime Archaeology som afslutning på den etårige masteruddannelse i marinarkæologi. Kurset indeholder forskningsbaseret undervisning, leveret af museets inspektører og bådebyggere, samt undervisning i sejlads med råsejlsbåde fra Vikingskibsmuseets bådsamling, se nærmere under **Forsknings- og undervisningsforedrag**. Museumsinspektør Morten Ravn var arrangør, og forskningskoordinator Anton Englert havde ansvaret for sejladsdelen.

Forskningskoordinator Anton Englert og museumsinspektør Morten Ravn fungerede begge som bivejledere for ph.d.-stipendiat Thomas Dhoop, Southampton University.

Syddansk Universitet i Esbjerg

Vikingskibsmuseet støtter løbende uddannelsen af marinarkæologer i Esbjerg ved at modtage og vejlede studerende samt donere store mængder af overskydende bøger til universitetets bibliotek.

University College London & Centre for Textile Research, Københavns Universitet

Museumsinspektør Morten Ravn fungerede som mentor for Stella Spantidaki, University College London, UK & Centre for Textile Research, Københavns Universitet.

Aarhus Universitet og University of York

Museets samarbejde med lektor, ph.d. Søren M. Sindbæk fra Aarhus Universitet omkring formidlingen af det toårige forskningsprojekt ENTREPOT fortsatte i 2014. Projektet var opstået i et samarbejde mellem Aarhus Universitet og York University og omhandlede 800-tallets maritime netværk. Den 10. april kunne museet slå dørene op til særudstillingen "The World in the Viking Age", der med mange forskellige virkemidler gjorde den nyeste forskning inden for området tilgængelig for museets gæster; se også – **Udstilling, Vikingskibshallen.**

Forlagspublikationer

Vikingskibsmuseets temabøger

I forbindelse med særudstillingen 'The World in the Viking Age', har Vikingskibsmuseet udgivet en temabog, der uddyber udstillingens temaer og beskriver de udstillede genstande, de arkæologiske lokaliteter samt kilderne til de historiske personer.

Bogen tager udgangspunkt i aktuelle forskningsspørgsmål på tværs af fagdiscipliner og geografiske områder, og har derfor inddraget en række eksperter fra ind- og udland. Forskerne har bidraget med viden om 800-tallets søfart gennem forskningsprojektet 'ENTREPOT -Maritime Network Urbanism in Global Medieval Archaeology' og præsenterer flere af de nye resultater fra forskningsprojektets undersøgelser af maritime udvekslingsnetværk og urbanisering fra Nordatlanten til Det Indiske Ocean.

"Verden i Vikingetiden", der er udgivet på dansk og engelsk, indeholder 35 artikler og er redigeret af Søren M. Sindbæk & Athena Trakadas. Se også – **Udstilling, Vikingskibshallen.**

Forlagspublikationer under forberedelse

Serien Ships and Boats of the North

Der er udarbejdet tegninger til Skuldelev Ships II, SBN bind 4.2 og 4.3, der skal omhandle rekonstruktion af de fem Skuldelevskibe og den samlede erfaring med det eksperimentel-arkæologiske arbejde.

Museumsinspektør Jörn Bohlmann blev ansat til at samle publikationens indhold vedrørende rekonstruktion af sejl og rig til de seks rekonstruktioner af Skuldelevskibene.

I 2014 fortsatte forskningskoordinator Anton Englert arbejdet med færdiggørelsen af manuskriptet til *Large Cargo Ships in Danish Waters 1000-1250*, der udkommer i 2015.

I 2014 genoptog Morten Gøthche arbejdet med "The Faroese Boat", der påtænkes udgivet i museets skriftserie Ships and Boats of the North.

Maritime Culture of the North

I 2014 påbegyndte museumsinspektør Morten Ravn arbejdet med manuskriptet til *Viking-Age War Fleets*, der udkommer i 2016.

Vikingskibsmuseets temabøger

Oversættelsen af museumsinspektør Morten Gøthches manuskript til den kommende temabog *Åledrivkvaser. Bygning af en traditionel fiskebåd fra Fejø* er færdigkorrigeret både på engelsk og tysk og er nu klar til opsætning. Bogen forventes udgivet på dansk, engelsk og tysk på museets forlag i 2015.

Arbejdet med den kommende temabog "Udspændte både" ved Ole Crumlin-Pedersen(†) og Hanus Jensen fortsatte i 2014.

Bibliotek

Vikingskibsmuseet driver sit eget bibliotek samt et specialbibliotek for marinarkæologi, som ifølge kontrakt drives på vegne af Nationalmuseet. Alle bøger registreres i Nationalmuseets elektroniske database NatKat, som er en ekstern database på Det Kongelige Bibliotek. Bøgerne er dermed søgbare via Internettet.

I 2014 fungerede Morten Ravn som biblioteksansvarlig inspektør, og museumsmedarbejder Bent Løvschal arbejdede seks timer om ugen som biblioteksassistent. En velfungerende drift af museets bibliotek som forskningsbibliotek var dermed sikret.

Der indlemmedes løbende et stort antal bøger og særtryk om marinarkæologi og vikingetids- og middelalderstudier arvet efter Ole Crumlin-Pedersen († 2011). Overskydende bøger blev foræret til Syddansk Universitet i Esbjerg og Nationalmuseet. Desuden påbegyndtes arbejdet med at digitalisere og systematisere museets store samling af særtryk.

Gæsteforskere og besøgende på biblioteket

Eric Tippeconnic, California State University Fullerton (13.-17. januar)

Thomas Dhoop, Centre for Maritime Archaeology, University of Southampton, UK (10. februar-14. marts & 20. oktober-28. november)

Inga Elsgaard, privat slægtsforsker (4. april)

F. Jay Smith, Aspøya Boats, 13113 Wildwood Lane, Anacortes, WA 98221, USA (22.-25. april)

Heather White, Brigham Young University, USA (15. juli-8. august)

Andrew Layland, University of York (15. september)

Dan Nielsen, Saxo-Instituttet, Københavns Universitet (29. oktober-16. december)

Arkiver

Det marine arkiv

Ved udgangen af 2014 er der scannet 14.350 ud af 36.000 dias.

Udstilling

2014 var præget af to store udstillingsprojekter: Særudstillingen "The World in the Viking Age" med åbning 11. april og senere på året "Schiffe der Wikinger", der ledsagede Nationalmuseet, British Museum og Museum für Vor- und Frühgeschichtes store vandrestilling om vikingerne, som nu var nået til Berlin. Derudover har udstillingsteamet arbejdet videre på fornyelse af de permanente udstillinger om spærringen i Roskilde Fjord, som Skuldelevskibene indgik i, vikingetidsfortællingen på langvæggen og dragthjørnet på anløbsbroen. Museets bådéværft fik en udstilling i forbindelse med reparationen af to af museets fartøjer, og endelig deltog museet i samarbejde med Aarhus Universitet, Nationalmuseet og Sydvestjyske Museer i udviklingen af en udstilling om vikinger til Suzhou Museum i Kina.

I efteråret indledtes et samarbejde med teamet for publikumsformidling, Skoletjenesten og Roskilde Universitetscenter om et marinarkæologisk eksperimentarium til test af interaktiv og digital formidling af undervandsarkæologi, som skal danne grundlag for formidlingstankerne i "Fremtidens Museum".

Vikingskibshallen

The World in the Viking Age

250 gæster, heriblandt ambassadører og kulturrepræsentanter fra Norge, Tyskland, Kina, Ukraine, Indonesien, Iran, Irland og Tyrkiet, var på plads i Vikingskibshallen, da H.K.H. Kronprinsessen åbnede den internationale særudstilling "The World in the Viking Age" 10. april. Kronprinsessens åbningstale havde fokus på det internationale perspektiv i fortællingen om vikingerne, og den tiltrækningskraft deres historie har på moderne mennesker.

Udstillingen fortalte historien om vikingetidens globale forbindelser, og tog museets gæster med på en rejse til tre verdener, der i 800-tallet var tæt forbundne af maritime netværk. Med udgangspunkt i overleverede rejsebeskrivelser mødte de besøgende høvdingen Ottar fra Nordnorge, Kaptajn Abhara fra Siraf i den Persiske Golf og diplomaten Theodosios fra Konstantinopel, hovedstaden i Det Byzantinske Rige. Udstillingen spejlede Ottars, Abharas og Theodosios' verdener mod hinanden og fortalte historien om skibe, mennesker og ting på rejse, på tværs af oceaner og kontinenter.



Udstillingen, der lukkede 30. december, blev til i samarbejde med forskningsleder på det arkæologiske projekt ENTREPOT, lektor ved Aarhus Universitet ph.d. Søren M. Sindbæk. ENTREPOT lagde det faglige grundlag for udstillingen og skabte kontakt til et internationalt netværk af forskere, der kunne levere helt nye forskningsresultater og bistå med vejledning til indlån af genstande fra 13 forskellige museer: British Museum, Oxford University, Suzhou Museum i Kina, Zanzibar Museum, Kulturhistorisk Museum i Oslo, Bute Museum og National Museums Scotland, Archäologisches Landesmuseum Schleswig, Museum of Archaeology and History i Elbląg Polen, Fries Museum i Holland, Sydvestjyske Museer, Davids Samling og Nationalmuseet. Fra egen samling blev ”Hedebymønten”, som museet erhvervede i 2013, udstillet for første gang nogen sinde.

Med udstillingen har Vikingskibsmuseet ønsket at sætte vikingetiden i et nyt, globalt perspektiv. Skabe en trædesten på vej mod ”Fremtidens Museum”, hvor blikket løftes op over de kendte horisonter for at se ud på den verden, som blev bundet sammen af maritime netværk, heriblandt vikingernes.

Til udstillingen var knyttet et formidlingsprogram med aktiviteter, foredrag, forskermøde for gymnasieelever, madoplevelser, fortællefestival mv., se – **Publikumsformidling, Vikingskibshallen.**

Museumsøen

Værftet stod over for at skulle reparere to af fartøjerne i museets bådsamling, den nordnorske Nordlandsbåd *Rana* fra 1892 og *Roar Ege*, den nu 30-årige rekonstruktion af Skuldelev 3. Udstillingsteamet producerede plancher, hvor museumsgæsterne kunne læse om Nordlandsbådens historie, skibstypens teknologiske slægtskab med vikingetidens skibe og *Ranas* store betydning for museets mangeårige eksperimentalarkæologiske forskningsarbejde inden for vikingetidens sejl og rig, se – **Maritime håndværk og rekonstruktion, Projekter.**

I museets cafe er vægudsmykningen blevet suppleret med en omfattende liste over råvarer fra stenalder til nutid.

De fem fotostativer, der er placeret langs den offentlige sti mellem museets værft og formidlingstjenesten, viser igen billeder fra *Havhingstens* togt til Dublin i 2007. Stativernes indhold passer dermed til den resterende fotoudstilling, der er opstillet for enden af *Havhingstens* sommer-kajplads.

Udstillinger uden for Vikingskibsmuseet

Schiffe der Wikinger

9. september åbnede ”Schiffe der Wikinger” i udstillingshuset Martin-Gropius-Bau i Berlin. Udstillingen kom i stand på foranledning af Den Danske Ambassade i Berlin, der i samarbejde med Museum für Vor- und Frühgeschichte, ønskede formidling af Roskilde, vikingeskibe og Vikingskibsmuseet, som en ekstra dimension til den store vandrestilling ”Die Wikinger” (tidligere vist i København og London). Vikingskibsmuseets udstilling ”Schiffe der Wikinger”, der blev bygget op af medarbejdere fra udstillingsteamet og teknisk afdeling, var en tysk version af ”Hjerteblod”, jubilæumsudstillingen fra 2012. Udstillingen fik til lejligheden et integreret bådebygningsområde, hvor to bådebyggerne arbejdede på en rekonstruktion af den lille Gokstadfæring. Bådebyggerne blev afløst i kortere perioder af museets rebslager, der lagde lindebasttov, og sejlmageren, der syede sejl. I den afsluttende del af udstillingsområdet præsenterede VisitRoskilde byen som turistdestination.

For at skabe presseopmærksomhed i weekenden op til åbningen af "Die Wikinger" var *Havhingsten fra Glendalough* inviteret til at sejle en tur på Spree og i den efterfølgende uge holde åbent skib med formidling om bord, ved kajen ved Schiffbauerdamm. Medlemmer fra *Havhingstens* bådelaug stillede beredvilligt op og modtog de ca. 15.500 mennesker, der valgte at lægge vejen forbi. Inden den højtidelige åbning af udstillingen i Martin-Gropius-Bau, aflagde H.M. Dronningen, forbundspræsident Joachim Gauck og Handels- og udviklingsminister Mogens Jensen besøg om bord på *Havhingsten* til en uformel snak om skibet og vikingetiden. Museumsdirektør Tinna Damgård-Sørensen og skibets besætning bød på et lille glas mjød.

"Die Wikinger" og "Schiffe der Wikinger", der lukkede 4. januar 2015, fik stor succes med 180.000 registrerede besøgende. Og flere gæster, der havde besøgt udstillingen og bådbygningsområdet i de første uger efter åbningen, kom tilbage i udstillingens sidste dage for at se den færdige båd, se også – **Kommunikation, presse og markedsføring og Vikingeskibsmuseets Bådelaug.**



Dragons of the Northern Seas

Allerede i 2013 blev Vikingskibsmuseet inviteret med i et samarbejde mellem Aarhus Universitet, Sydvestjyske Museer og Nationalmuseet om udviklingen af en udstilling om vikinger til Suzhou Museum i Kina. Udstillingen er skabt på initiativ af museerne i de to venskabsbyer, Suzhou og Esbjerg og blev led i en dansk-kinesisk kultursatsning, formuleret i et tæt samarbejde mellem Kulturministeriet, Udenrigsministeriet, Det Danske Kulturinstitutcenter og Den Danske Ambassade i Beijing, samt Statens Kunstfond, danske kulturinstitutioner, kunstnergrupper og enkeltstående kunstnere.

I 2014 gik projektet for alvor i gang med at fastlægge indhold, aktiviteter, design og katalog til udstillingen "Dragons of the Northern Seas", der indvies den 27. marts 2015 og er åben for publikum fra 28. marts til 28. juni 2015. Suzhou Museum regnes for et af Kinas bedste museer med et årligt besøgstal på 1,5 millioner gæster.

Museet bidrager med *Eik Sande*, rekonstruktionen af den store Gokstadbåd, Hedebymønten, en fuldskala kopi af stævnen fra Skuldelev 3, *Helge Asks* dragehoved og *Havhingstens* stævnløj foruden film og publikumsaktiviteter i form af dragter, en kopi af Mästermyrkisten med værktøj og tovværk.

Udlån

I forbindelse med den svensk-østrigske vandreudstilling "Vikings!" udlånte museet rekonstruktionen af den store Gokstadbåd, *Eik Sande*, til Museu Marítim de Barcelona fra 23. april-3. oktober. Båden blev ledsaget af en film om byggeriet. Båden blev dernæst udstillet i Københavns Lufthavn Terminal 3 fra 15. oktober 2014-18. januar 2015, som markedsføring for dansk kultur.

Vandreudstillingen "Vikings!", der er fremstillet i et samarbejde mellem Historiska Museet i Stockholm og Museumspartner i Innsbruck har haft så stor succes, at der er fremstillet endnu en udgave af udstillingen. Dette afstedkom, at også *Joanna*, rekonstruktionen af den mindste af de tre både fra skibsgraven ved Gokstad i Norge, blev udlånt til "Vikings!" på Gallo Romeins Museum i Tongeren, Belgien fra 18. oktober 2014 til 30. marts 2015.

Museet udlånte *Havhingstens* første sejl til ophængning over Roskilde 6 samt et rekonstrueret Gokstadskjold til udstillingen "Die Wikinger" i Martin-Gropius-Bau fra 9. september 2014-4. januar 2015.

To af museets dragtrekonstruktioner er med tilhørende smykker og våben udlånt til udstillingen "Mythos Hammaburg" på Archäologisches Museum Hamburg i perioden 16. oktober 2014-11. maj 2015.

Billedarkiv og fotoværksted

Billedarkivet servicerer løbende interne og eksterne forespørgsler på fotos og filmklip. Efterspørgslen på billeder til museets særudstilling "The World in the Viking Age" blev en større opgave for billedarkivet, der ikke blot skulle finde egnede billeder i museets eget arkiv, men også lokalisere perfekte billeder af de mange mere eller mindre eksotiske lokaliteter, udstillingen omhandlede,

Der er en øget ekstern efterspørgsel efter museets billed- og filmmateriale, og samtidig er en del bestillinger ofte så upræcise, at en uddybende korrespondance i forhold til museets reproduktionsbetingelser er nødvendig. Der er derfor både tilført flere timer til håndteringen af de mange bestillinger, og de indledende manøvrer til at også at kunne bestille de mest efterspurgte billeder over webshoppen er blevet sat i værk. Ved en bestilling over nettet skal der besvares en række spørgsmål, og efter en vis indkørfase vil proceduren forhåbentlig resultere i en nemmere og hurtigere forretningsgang med et formindsket omfang af opklarende korrespondance til følge. Nethandlen forventes lanceret i løbet af 2015.

Der er teksten 3580 digitale billeder i 2014. Det digitale indekserede arkiv var dermed oppe på 61.861 færdigtekstede billeder pr. 31. december.

Film og videoproduktioner

Følgende produktioner blev afsluttet i 2014 af museets fotograf Werner Karrasch.

25. juni	Teambuilding
7. juli	Festival: Håndværk og Vikinger
12. sep.	Fortællefestival: Havets fortællinger
8. okt.	Marinarkæologiske undersøgelser ved Askø
20. okt.	Krigertræning i efterårsferien
30. okt.	Bygningen af en travalje
1. dec.	Foredrag: Mennesket, skibet og havet ved Tinna Damgård-Sørensen

Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling

Det museumsfaglige arbejde, der beror på håndværksmæssige kompetencer og publikumsaktiviteter, er samlet i afdelingen for Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling.

- Maritime håndværk omfatter bådeværftet, der udfører bygning af nye både og reparation af gamle, samt fremstilling af tovværk efter traditionelle metoder. Bådeværftet står desuden for varetagelse og vedligeholdelse af museets bådsamling.
- Rekonstruktion af forhistoriske både i model, tegning og i fuld størrelse udgør en del af museets forskningsarbejde, og til det eksperimentalarkæologiske arbejde hører endvidere forsøgsrejser, testsejladser og vævning af uldsejl. Ligeledes udføres elektronisk dokumentation af arkæologiske genstande ved hjælp af digital opmåling i programmet Rhino, en metode som undertiden anvendes i arbejdet med rekonstruktionsprojekter.
- Publikumsformidling planlægger publikumsaktiviteter, omvisninger, håndværksformidling, andet kulturformidlende arbejde og undervisning af skolebørn i samarbejde med Skoletjenesten.
- Sejladstjenesten varetager sejladser med museets gæster og udgør bindeleddet mellem museet og de frivillige bådelaug.

Maritime håndværk og rekonstruktion

Medarbejdere

I 2014 har der været ansat 14 håndværkere i Bådeværftsteamet, svarende til ca. syv årsværk:

9 bådebyggere

2 bådebyggerlæringer

1 rebslager

1 væver

1 museumsmedarbejder

Hertil har der været afsat ca. 1,2 årsværk til arbejdet med rekonstruktion og arbejdet i det arkæologiske værksted. Arbejdet består i forskning, tegning, opmåling og modelbygning og varetages af skibsrekonstruktør Vibeke Bischoff og bådebygger Tom Nicolajsen.

Museets bådsamling

Vikingskibsmuseets bådsamling består af de samme både som i 2013, dvs. i alt 45 både:

- 11 rekonstruktioner af arkæologiske skibsfund. Oprindeligt bygget forskellige steder i Skandinavien
- 14 danske både
- 6 færøske både
- 8 norske både
- 2 svenske både
- 3 finske både
- 2 andre både (en rekonstruktion af en fransk chalup og en arbejdsbåd i glasfiber)

Heraf er:

- 24 både, sejlede og vedligeholdt
- 12 godkendt af Søfartsstyrelsen til skole- og publikumssejladser
- 14 sejlet af Vikingskibsmuseets bådelaug
- 8 både vedligeholdt og udstillet på land

- 11 både på lager, heraf afventer én (Nordlandsbåden *Rana*) reparation for igen at blive sejlede, og én båd (Malaxbåden) afventer at blive kopieret. Ni både er indsamlet som studiegenstande.

Bådene er såvel rekonstruktioner af arkæologiske skibsfund som eksempler på traditionelle, nordiske, klinkbyggede brugsbåde.

Museets bådebyggere har arbejdet intensivt fra januar til maj med at vedligeholde og klargøre bådene til sejlads. Derudover har der hele sejlsæsonen været travlhed med at reparere årer, slidlister og diverse skader mm. og holde bådene ship-shape. Desuden bliver der lagt arbejde i søsætning i april måned og optagning sidst i oktober, ligesom der bliver holdt en tæt, god kontakt med bådelaugenes båds mænd, hvad angår vedligeholdelsen af de større både.

Havhingsten er blevet repareret og vedligeholdt, klar til sommerens sejlads. Bl.a. blev der konstateret svamp i mastefisken, og den blev derfor udskiftet.

Museumshavnen

Private både i havnen

Foruden museets egen bådsamling har 14 fartøjer ligget fast i museumshavnen i 2014.

De 14 fartøjer er privatejede og ligger i museumshavnen på samme betingelser som i museets nabohavn, Roskilde Havn.

De private både skal yderligere have en direkte tilknytning til museets bådsamling, i forhold til historie, konstruktion og materiale, dvs. traditionelle, nordiske brugsfartøjer.

TS-frihavn

I 2014 har museumshavnen igen været frihavn for "Træskibs Sammenslutningen. Landsforeningen til bevarelse af ældre brugsfartøjer" (TS). Det betyder, at medlemmer af TS frit kan ligge i museumshavnen i tre døgn.

Indtægtsdækket virksomhed på bådeværftet

Udlejning af den store og den lille Gokstadbåd i forbindelse med vikingeutstilling i Barcelona, Spanien og Tongeren, Belgien til Museumspartner, 6020 Innsbruck, Østrig.

Salg af nybygning af træbåd (Travalje) til Base 4000 Roskilde Produktionsskole.

Salg af tegninger og konsulenthjælp til rekonstruktionen af Ladbyskibet.

Salg af tegninger af Skuldelev 6 til Stuart Boyd.

Konsulentvirksomhed

Deltagelse i gruppe omkring rekonstruktion af Sutton Hoo, Woodbridge Riverside Trust, England.

Rekonstruktion af Ladbyskibet, Vikingemuseet Ladby.

Møde med Letlands Maritime Museum i Tallinn om rekonstruktion af et bådfund fra Salme.

Møder og rejse til National Maritime Museum i Falmouth, Cornwall, (juni, august og november) vedrørende vikingetidsudstilling og bygning af udstillingsmodel af Skuldelev 3 og rekonstruktion af Gokstadfæringen.

Projekter og samarbejder

Roar Ege og Rana reparerer – Årets byggeprojekt 2014

Roar Ege, en rekonstruktion af Skuldelev 3, blev søsat i 1984. På grund af råd under de langsgående forstærkninger (bitevægerne) var det nødvendigt at skifte både vægere, bord og biter.

Rana er bygget i Ranfjorden, Norge, i 1892 til vinterfiskeri ved Lofoten. *Rana* trængte til en gennemgribende restaurering og har fået skiftet den forreste lot og mange bord, oplængere, biter og knæ. At de to både stod sammen på byggepladsen åbnede mulighed for at formidle 900 års bådebygning i Norden med *Roar Ege* som repræsentant for Skuldelev 3 fra begyndelsen af 1000-tallet og *Rana* fra slutningen af 1800-tallet. *Rana* har desuden været den væsentligste kilde til at forstå huller og andre rigspor på det arkæologiske fund Skuldelev 3. Det viser sig nemlig, at sporene efter håndteringen af sejlets forreste og agterste hjørner findes samme sted som på den 900 år yngre Nordlandsbåd.

Rekonstruktion af Gokstadbåden

Rekonstruktionsarbejdet af den største af de tre mindre både i skibsgraven fra Gokstad, Norge, fortsatte i 2014. Projektet havde samtidig fokus på den immaterielle kulturarv med henblik på, hvordan viden om det at bygge et skib er blevet formidlet og givet videre i arv, i en tid uden samme skriftlige formidlingstradition som i dag. Og i bedste tradition blev alle bådebyggerne fra Oselvarverkstaden, Norge, inviteret til "bådslakt" en fagfællebedømmelse og diskussion af den færdige båd sammen med museets bådebyggere. Den 3. marts blev båden navngivet *Eik Sande* af Museumsdirektør Tinna Damgård-Sørensen og efterfølgende søsat.

Båden, der er bygget til museet selv som formidlingsbåd i forbindelse med udstillinger, markedsføringsevents mm., blev allerede i efteråret udlånt til den svensk-østrigske vandreudstilling "Vikings" på Museu Marítim de Barcelona, se – **Udstilling, Udlån**.



Travaljen

Bådeværftet byggede en travalje, et ro- og sejlfartøj brugt i sammenhæng med 1800-tallets store sejlførende skibe, til Roskilde Produktionsskole, Base 4000. Båden blev bygget med elever fra "Den Maritime Linje" på Roskilde Produktionsskole. Båden blev søsat 9. maj og navngivet *Lærk* af Roskildes borgmester, Joy Mogensen.



Tegninger til rekonstruktionen af Ladbyskibet

Museets rekonstruktør har tegnet og rekonstrueret Ladbyskibet, og har i år færdiggjort sejl- og rigtegninger.

Sejl af plantefibre, i vikingetiden - hør, hamp og nælde

Vikingetidens sejl var formentligt fremstillet af uld, hør eller måske hamp eller brændenælde. En naturlig opfølging på fremstillingen af efterhånden en del uldsejl var at fremstille et sejltekstil af hør, hamp og nælde. Fra høst af planterne, spinding af tråd og vævning af et prøvestykke tekstil. I 2014 blev der høstet og spundet brændenælde, og garnerne skal styrkeprøves. Derudover blev indkøbte hampefibre spundet til garn, og der blev vævet et prøvestykke på Opstadvæven. I 2015 skal der væves prøvestykker af alle tre typer plantefibre, og det er planen at væve et 10 m² sejl til den nye Gislingeåb, som skal rekonstrueres på bådeværftet henover sommeren 2015.

National Maritime Museum, Falmouth, Cornwall, England

26.-28. august, Søren Nielsen er konsulent vedrørende vikingeutstilling: gulvmodel af skib og rekonstruktion af båd.

28. september-4. oktober, Martin Rodevad Dael og Søren Nielsen rejser til Falmouth for at hjælpe (IDV) National Maritime Museum med at bygge en fuldskala "gulvmodel" af Skuldelev 3 og en Gokstadværing, der begge skal indgå i en udstilling om vikinger. Udstillingen åbner 20. marts 2015.

Bådebygning i Berlin

Fra 9. september 2014 til 4. januar 2015 byggede Vikingskibsmuseets bådeværft en Gokstadværft som en del af Vikingskibsmuseets udstilling om vikingernes både på Martin-Gropius-Bau i Berlin. Udstillingen var en del af en større vikingedstilling, se også – **Udstilling, Udstillinger uden for Vikingskibsmuseet.**

Kanhave Kanalen, rekonstruktion af bolværk

Kulturstyrelsen har bedt museets bådeværft om at rekonstruere et stykke af bolværket ved Kanhave Kanalen på Samsø, samt en silhuet af et skib i stål, som skal vise, at kanalen var sejlbart i vikingetiden. Bolværket bliver rekonstrueret efter fund i arkæologiske udgravninger, som Nationalmuseet foretog i Kanhave Kanalen i 1990'erne.

Bolværket skal indvies af Kulturstyrelsen i 2015.

Immateriel kulturarv – handlingsbåren kundskab – traditionelt håndværk

UNESCO konventionen af 2003 handler om bevaring af den immaterielle kulturarv. Danmark tiltrådte konventionen i 2010 og har dermed forpligtet sig til at tage vare på denne kulturarv. Da Vikingskibsmuseets mål bl.a. er at tage vare på de maritime, traditionelle håndværk, er det naturligt for museet at have fokus på denne konvention.

Søren Nielsen deltog i instruktørkursus 12.-16. maj 2014 på Norsk senter for folkemusikk og folkedans, Dragvoll Universitetet i Trondheim, der sammen med Norsk Håndværksinstitutt inviterede deltagere fra de norske folkemusik-, folkedanse-, traditionelle håndværks- og museumsmiljøer til workshop. Emnet var implementering af UNESCO 2003 konventionen på et nationalt (norsk) niveau. For at udbrede kendskabet til UNESCOs konvention var repræsentanter fra andre nordiske lande (Finland, Sverige, Island og Danmark) også inviteret. Kurset var betalt af det norske kulturministerium, som også deltog i kurset. På workshoppen underviste Harriet Deacon fra Sydafrika og Rieks Smeets fra Holland, begge ansat som konsulenter i UNESCO.

Konventionen blev gennemgået paragraf for paragraf, og der blev diskuteret forskellige emner som:

- konventionens lister og fortegnelser – hvorfor/hvorfor ikke?
- diskussioner og tolkninger af casestudies
- dokumentation som værn, hvornår, hvorfor, hvordan?
- tolkning og oversættelse af terminologier i nordisk kontekst (communities, safeguarding, mm.)

Den 12.-14. november afholdt Organisationen af Danske Museer (ODM) Kultur-, naturhistorisk og kunsthistorisk orienteringsmøde 2014 i Kolding. På sessionen "Immateriel kulturarv – hvorfor skal det bevares og hvordan kan den bruges?" bidrog Søren Nielsen med indlægget: *Hvordan kan museerne bevare den levende kulturarv.* Indlægget handlede om Vikingskibsmuseets arbejde med at bevare de traditionelle håndværk, vores maritime immaterielle kulturarv.

Arkæologisk værksted

Det arkæologiske værksted arbejder med dokumentation af arkæologiske genstande. Selvom arbejdet ikke har haft nogen fast station siden nedlæggelsen af det arkæologiske værksted i 2013, er arkæologiske genstande opmålt med FaroArm i 3D tegneprogrammet Rhino 5. FaroArmen er en 3D digital, bærbar koordinatmålingsmaskine.

Først på året foregik opmålingen i lejede lagerlokaler i Himmelev, sidst på året inde på værftet på Museumsøen. Viborg Museum har fået tegnet og fotograferet en holk (en træbrønd) fundet ved Daugbjerg (IDV). Desuden er en del genstande, der længe har ligget i vand på lageret i Himmelev, blevet opmålt. I slutningen af året blev opmålingen af et gangspil tillige påbegyndt.

Publikumsformidling

Vikingskibshallen

Museet tilbød hver dag i perioden fra 28. juni til 31. august og hver weekend fra 15. maj til 19. oktober gratis rundvisninger på dansk og engelsk. Hertil kom omvisninger for grupper, der havde betalt for en særskilt omvisning.

Anløbsbroen

I perioden 28. juni til 24. august var aktivitets- og oplevelsesrummet ”Vikingerne anløbsbro” bemandedt dagligt med en formidler. Publikum havde her mulighed for at tale med formidlere, gå på opdagelse i de to gulvmodeller af Skuldelev 1 og 2, iklæde sig vikingetøj og skrive med runer. Filmen om *Havhingstens* forsøgssejls i 2007-2008 tilførte yderligere stemning til Anløbsbroen.

Vinterferie: Skibet er ladet med

I vinterferien inviterede Vikingskibsmuseet børn og voksne med på en opdagelsesrejse, der førte rundt i alle kroge af museets udstillinger, hvor man mødte både bemandede og ubemandede poster. På rejsen skulle deltagerne bruge et opdagelsessæt og løse spændende og sjove opgaver i fællesskab. Efter opdagelsesrejsen var der præmier. Mange børn og voksne brugte også tid på at lave læderpunge, amuletter i horn og gevir samt smykker i workshoppen. Der var gratis omvisning på dansk og engelsk alle dage.

Påskeferie: Eventyrlige drager og dragende eventyr

Påskens aktiviteter tog udgangspunkt i særudstillingen ”The World in the Viking Age”. Fra 13. til 21. april bød Vikingskibsmuseet på gratis kunstværksted med kunstneren Cecilia Westerberg, der sammen med museets gæster eksperimenterede med at modellere, klippe, klistre og male fortolkninger af drager og søuhyrer fra vikingernes verden og den asiatiske verden. Deltagerne fik deres eget værk med hjem. Alle dage i påsken gav museets formidlere vikingskibene liv, i gratis rundvisninger på både dansk og engelsk. I dagene 15.-17. april åbnede historiefortæller Annemarie Krarup og musiker Morten Carlsen for 1001 nats eventyr og historien om Sindbad Søfareren. Det var i en helt særlig smuk udgave med arabisk inspireret musikalsk medfortælling.

Museets gæster hørte også historierne om Odin, Thor, Freya, Loke og andre guder, om jætter, Midgårdsormen, Fenrisulven og den ottebenede hest Sleipner – og om børnene Røskva og Tjalfe. De udødelige fortællinger fra den nordiske mytologi blev fortalt sammen med nordisk inspireret musik.

The World in the Viking Age

Fortællinger, musik, mad og kunst var blandt virkemidlerne, når fortællingerne fra udstillingen ”The World in the Viking Age” udfoldede sig gennem events og aktiviteter gennem hele udstillingsperioden.

Aktiviteterne begyndte med kunstværksted i påskeferien og kulminerede i løbet af sensommeren og efteråret med ”Fortællefestival” og ”forsker møder” for gymnasieelever. Museets Café Knarr uddybede fortællingerne med madoplevelser, der knyttede an til udstillingens tre verdener.

Den tilhørende foredragsserie bød på mulighed for fordybelse i emnet ”kultur møder” – i et historisk-arkæologisk perspektiv rettet mod verdensudviklingen, skabt af de maritime netværk fra 800-900-tallet og frem. Og i et nutidigt perspektiv, med fokus på de kulturforskelle og kultur møder, der påvirker sameksistensen i det moderne samfund. Foredragsholderne inkluderede Troels Kløvedal og professor ved København Universitet, Kristoffer Damgaard. Se også – **Udstilling, Vikingskibshallen.**

Fortællefestivalen – Havets fortællinger

Havets fortællinger er en ny international festival på Vikingskibsmuseet med masser af gode historier, fortalt med musik og mundtlig historiefortælling. Fortællefestivalen fandt sted 21.-28. september og foregik i strålende vejr og med hele museet som kulisse. Omkring 1300 børn og voksne i Roskilde lyttede til eventyr, myter, sagn og nutidige personlige beretninger fortalt af i alt 28 professionelle fortællere og musikere fra Danmark, Sverige, Norge, Irland og England. Fortællingen ”Skeletkvinden” blev uropført til festivalens gallaåbning med nykomponeret musik af Dreamers Circus og fortalt af Annemarie Krarup. Skoleelever var en vigtig målgruppe for festivalen, og der blev gennemført to fortælle-koncerter for i alt 350 skoleelever i Roskilde samt workshops og fortælleforestillinger på norsk, svensk og dansk på et udvalg af Roskildes skoler, se også – **Skoletjenesten**.

Musikaftener

Igen i år lagde Vikingskibshallen rum og scenografi til to klassiske koncerter med Roskildekoret og Koncertforeningens kor.

Juleweekender

Lørdag 29. november slog museet dørene op til tre juleweekender med værkstedsaktiviteter og lysespyntede vikingskibe, der lyste op i vintermørket.

Publikum kunne besøge Museumsbutikken, der var fyldt med masser af særlige gaveideer. I juleværkstedet kunne børn og voksne rulle vokslys, lave smykker og klippe julepynt til at hænge på Vikingskibsmuseets store juletræ - eller til at tage med hjem til sit eget.

Juleomvisninger

Mellem jul og nytår, fra den 26.-30. december var der tre daglige, gratis rundvisninger på dansk og engelsk. Den første var tilrettelagt for børnefamilier, mens de to andre var tilrettelagt for et voksent publikum. Deltagerne fik lejlighed til at komme tættere på vikingerne, deres skibe og togter. Formidlernes fortællinger gav skibene liv og satte de fem vikingskibe i perspektiv til vikingernes maritime kultur.

Museumsøen

Tunet

I højsæsonen blev museets gæster tilbudt en lang række aktiviteter. I daglige workshops kunne gæsterne prøve kræfter med andre af vikingernes håndværk: reblægning i lindebast, træskærerarbejde, pileflet og smedning af søm side om side med de professionelle håndværkere. Derudover kunne især børn med hjælp fra museets formidlere slå mønter, male vikingskjolde og sværd, dekorere Thorshamre af tin og lave smykker af farvestrålende perler.

Udsæt dig selv for livet som viking!

I fire uger i løbet af sommeren kunne museets gæster udsætte sig selv for livet som viking.

I ”Fåret på hovedet” satte museets væver Anna Nørgård fokus på nålebinding, et af vikingetidens håndarbejder, hvor man kun ved hjælp af nål og tråd lavede vanter, sokker og huer mm. Museets gæster fik mulighed for selv at prøve nålebindingen og kunne købe materialer med hjem til videre produktion og fornøjelse.

I ”Krig, kamp og skarpe våben” kunne børn og voksne møde vikingekrigeren og blive vikingekriger for en dag. Krigeren Tom bød på hård træning, hvor alle modige krigere lærte at kæmpe med sværd og skjold

I ”Mad med smag fra vikingetiden” tændte vikingekogekonen op under bålet hver dag på

Vikingskibsmuseet. Der skulle skrælles, hakkes, steges, bages og laves mad over bål, når kogekonen lavede retter fra vikingetiden. Både børn og voksne deltog aktivt.

I ”Smed med glødende jern” demonstrerede og fortalte smedene Jonas Bigler og Lars Boksa om

den ædle smedekunst. Museets gæster kunne selvfølgelig selv få lov at smede blandt andet søm, Thorshammer og bæltespænde med kyndig vejledning og god hjælp fra smeden.

I ”Store rovfugle og spændte buer” fik museets gæster muligheden for at lære mere om vikingernes jagt med de farlige rovfugle og store buer. Naturvejleder Jan Hansen fortalte om og viste sine store jagtfugle frem. Ligeledes kunne man opleve Jan fremstille langbuer.

Familieomvisninger

Hver dag hele sommeren kom børn og voksne med ud på en spændende rejse i vikingernes verden. Publikum blev tilbudt to forskellige, dramatiserede fortællinger om krig og handel, og rejser til fjerne egne – begge på henholdsvis engelsk og dansk. Museets rekonstruktioner indgik som et vigtigt element i omvisningerne, da deltagerne dramatiserede at ro og sætte sejl om bord.

Smedetræf

Den første weekend i maj dannede Vikingskibsmuseet rammen om et smedetræf, hvor det gamle håndværk og essesmedningens ædle kunst var i centrum. Smedene arbejdede hovedsageligt fra kulfyrede esser og tildannede med tunge hamre det rødglødende jern på ambolte. Under arrangementet udstillede smede fra hele Danmark deres flotteste arbejder, ligesom der var mulighed for at købe smedeudstyr, knive, klinger, skæfter mm.



Håndværk og Vikinger Festival 2014

I weekenden 16.-17. august afholdt museet årets maritime festival, hvor der blev sat fokus på håndværk, sejlads og eksperimentel arkæologi.

De dygtigste maritime håndværkere bl.a. reblæggeren, bådebyggeren, smeden, væveren og sejlmageren var samlet på festivalen, og museets gæster blev inviteret til at opleve deres specialiserede kunnen, afprøve deres teknikker og til at få ny viden om de gamle håndværk. Der blev indrettet en særlig markedsplads, hvor nutid og vikingetid mødtes gennem det nordiske håndværk og vores fælles maritime kulturarv. For anden gang havde festivalen inviteret tre kulsvierlaug, der mødtes og demonstrerede, hvordan man igennem årtusinder har fremstillet trækul. I dagene op til festivalen blev miler opbygget og antændt, og alle besøgende i festivalweekenden kunne opleve slutprodukterne, træbjæver og trækul.

Der var også mulighed for at følge den langsomme og svære proces, hvor myremalm omdannes til jern i rekonstruktioner af jernudvindingsovne.

Ud over nordiske håndværkere kunne man i et særligt område på pladsen også møde vikingetidens håndværk i arbejdende værksteder, hvor vikingegrupper fra Danmark, Norge og Sverige fremstillede bl.a. dragter, sølv- og ravsmykker, våben, træskrin og læderarbejder.

Roskilde Træbådsræs blev også afholdt i forbindelse med festivalen. Og for fjerde år i træk indbød museet alle til at komme og være med til at forvandle naturmaterialer som bark, træ, tov og fjer til fantastiske skibe. Museets formidlere hjalp byggeriet i gang, og skibene blev testsejlet i Museumshavnen, inden vinderen af "Roskilde Træbådsræs for fantasifulde skibe" blev kåret.

Som en nyhed i år samlede Festivalen også lokale og økologiske fødevarerproducenter, der bød på smagsprøver og gav bud på moderne fortolkninger af vikingernes måltider.

Lørdag aften serverede Café Knarr nordisk grill-buffet, tilberedt med råvarer, der var kendt af vikingerne. Både lørdag og søndag skabte de to folkemusikgrupper "Trias" og "Tre i takt" et musikalsk lydteppe for festivalen.

Efterårsferien

I efterårsferien inviterede Vikingeskibsmuseet til kongens gilde med aktiviteter for alle piger og drenge. I værkstederne kunne børn præge kongelige mønter, gå i krigertræning, klæde sig ud som en vikingekriger, riste runer i sværd, male sit eget skjold og designe egne smykker af glasperler. Hver dag kunne unge krigere lære at kæmpe med sværd og skjold. Efter endt krigertræning som hirdmænd kunne de unge krigere udfordre de voksne i styrkeprøver, kastelege og tovtrækning.

Som noget nyt gav Vikingeskibsmuseet alle besøgende mulighed for at prøve kræfter med fem udfordringer: Kaste Thorshammer, bage vikingekiks over bål, klæde sig som en viking, slynge et farvestrålende uldbånd og kæmpe med sværd og skjold. Alle, der gennemførte de fem udfordringer tilfredsstillende, fik et 'Viking for en dag'-diplom for veludført dåd.

I tre dage i efterårsferien fik museet besøg af falkoner Louise Vedel fra Falkecenter Samsø. Hun medbragte vidt forskellige rovfugle, fra den mindste, lille ugle på omkring 120 g, stor hornugle, hvidhovedet havørn og falken, verdens hurtigste fugl, til den store ørn, der vejer i omegnen af 4 kg. Alle tre dage gennemførte falkoneren opvisninger med sine fugle på plænen foran Vikingeskibshallen.



Weekendkurser

Fra april til oktober tilbød museets smed Jonas Bigler fire kurser i henholdsvis smedekunst og fremstilling af langbuer og pile. På langbuekurset arbejdede deltagerne med fremstillingen af langbuer i tørret asketræ. Hver deltager fik mulighed for at lave en pil med fjer, hvor pilespidserne blev smedet ved essen. Det første smedekursus fokuserede på fremstillingen af flere typer værktøj, mens det andet kursus lagde op til mere individuelle ønsker fra deltagerne. På det sidste kursus i oktober blev vægten lagt på den særlige kunst at fremstille knivklinger.

Sejladstjenesten

Sejlads med publikum

Tilbuddet til publikum om at komme ud på fjorden i en af museets både, trak mange gæster til. Fra 1. maj og helt frem til udgangen af september sejlede bådene ud af museumshavnen både på hverdage og i weekender.

Sejladserne foregår i 11 udvalgte både fra museets store bådsamling. Bådene er godkendt af Søfartsstyrelsen til sejlads med gæster. Alle sejladsinstruktører opfylder Søfartsstyrelsens kvalifikationskrav, og samtlige har gennemgået uddannelse i sejlads med netop de både, som museet sejler med.

I alt 12.746 gæster deltog i sejlads på fjorden i 2014 mod 12.254 gæster i 2013, hvilket er en forøgelse i forhold til året før på 492 deltagere, svarende til 4 %. Heraf deltog 7.492 i sommerens "turistsejladser", 2.975 deltog i sejlads for private grupper og virksomheder, og 2.279 deltog i sejlads med skoler.

Aftenture på fjorden

I løbet af sæsonen arrangerede Vikingeskibsmuseet fire aftenture på Roskilde Fjord i en af museets traditionelle både med råsejl. Turene, der slutter lige før solnedgang, giver indblik i kunsten at sejle med råsejl, og den erfarne sejladsinstruktør fortæller om museets arbejde og erfaring med rekonstruerede vikingeskibe. Gæsterne om bord er skibets besætning og deltager aktivt ved årerne, når der skal sættes sejl, eller roret skal bemannes.

Kursus i sejlads med vikingeskib

Vikingeskibsmuseet tilbød fire heldagskurser i sejlads med vikingeskibe. Om bord på *Helge Ask*, *Skjoldungen* eller *Kraka Fyr* fik deltagerne en grundlæggende introduktion til sejlads med råsejl, som adskiller sig væsentligt fra sejlads med mere moderne sejlbåde. Kurset henvender sig både til den uerfarne sejler og den, der søger nye udfordringer og vinkler på sin sejlererfaring.

Sejladser i bådelaugsbådene, se – **Vikingeskibsmuseets Bådelaug**.

Andet kulturformidlende arbejde

DR P1 "Alle tiders historie": Vikingeskib for fulde uldsejl

Økser og vævesværd - det er bare et par af de fortidige værktøjer, som har været med til at rekonstruere den mere end 1000 år gamle Gokstadbåd på Vikingeskibsmuseet i Roskilde. Og på Institut for Blinde og Svagtseendes Væveskole har de brændt midnatsolien for at blive færdig med at væve de mange meter uldstof til sejlet. Det giver en særlig historisk indsigt, når man helt fysisk genskaber fortiden, for pludselig forstår man logikken i de valg vikingerne tog, fortæller både bådebyggerne og museets væver. Hør om årebalance, "bådslakt", sejlrebning og vævægte i ugens udgave af "Alle tiders historie". Tilrettelæggelse: Susanna Sommer. Medvirkende: Asger Rørdam og Søren Nielsen, bådebyggere, og væver Anna Nørgaard

fra Vikingskibsmuseet i Roskilde. Væverne Birgit Vinther og Berthe Forchhammer fra Institutet for Blinde og Svagtseende. Programmet blev sendt 17. marts.

Skovens Dag

Søndag den 4. maj var det Skovens Dag, og Boserupgård Naturcenter afholdt et offentligt arrangement med mange spændende aktiviteter og orienteringsløb. Museet sørgede for, at gæsterne kunne deltage i vikingeaktiviteter.

Børnehjælpsdagen: Sommerfest og julefest

Vikingskibsmuseet var værter for Børnehjælpsdagens årlige sommerfest den 31. maj. Omkring 50 børn og voksne deltog i sommerfestens forskellige workshop, hvor formålet var at give børnene og de unge en historisk rejse tilbage til vikingetiden. De unge deltagere prøvede blandt andet kræfter med udfordrende lege; tovtrækning og knoglekast. Desuden fik de mulighed for at sejle ud på Roskilde Fjord i vikingskibe. Et vigtigt element i sommerfesten var, at børnene kunne møde andre ligesindede. Børnene og de unge kom fra seks forskellige døgninstitutioner, og det gav anledning til nye relationer på kryds og tværs. Den 4. december fejrede 74 anbragte børn fra 12 sjællandske døgninstitutioner jul på Vikingskibsmuseet sammen med danske kendisser og masser af julehygge. Det var syvende år i træk, at museet lagde hus til den traditionsrige gaveuddeling, underholdning og julehygge. Julefestens gæster fik god mad og drikke fra Café Knarr og var med på en fiktiv rejse rundt i vikingernes verden. Her mødte de vikingerne Ottar og Sigrid, der bød på smagsprøver, fremviste eksotiske varer og tog børnene med på en fiktiv sejlads. Derefter stod berømtederne klar på rad og række til at dele julegaver ud. I år var det: Peter Mygind, Lighthouse X, Lars Hjortshøj, Søren Hauch Fausbøll, Katrine Bille, Karsten Green og Michael Mühlebach Christiansen alias Jøden.

Skoletjenesten

I 2014 besøgte 12.707 elever Vikingskibsmuseet. Heraf deltog 10.889 i et af Skoletjenestens undervisningstilbud. Ud af dem modtog 846 undervisning, arrangeret af Skoletjenesten, på deres egen skole. I forhold til 2013 er det en stigning på 1554 elever, der har modtaget undervisning af Skoletjenesten på Vikingskibsmuseet. Stigningen skyldes de mange særlige tiltag, som Skoletjenesten har foretaget – f.eks. Kulturambassadører, Fortællefestival, Forskermøde, lærerkurser og lærerpraktikanter. Tiltagene er begyndelsen på lokale samarbejder, som er med til at forankre Vikingskibsmuseet lokalt i Roskilde, samtidig med at vi arbejder med mulighederne på museet i forhold til folkeskolereformen.

Den daglige drift og nyt undervisningslokale

I den daglige drift i Skoletjenesten arbejder vi med at kvalitetssikre undervisningen gennem oplæring, uddannelsesdage og supervision samt justering og videreudvikling af eksisterende forløb.

Den undervisnings- og udviklingsansvarlige indgår desuden i Nationalt Netværk af Skoletjenester, som er forankret i København. Det betyder deltagelse i temadage, studiegrupper og studieture om relevante emner. I 2014 deltog Marie Broen i en studiegruppe om Læring i forhold til folkeskolereformen, diverse temadage om læring og pædagogik samt en studietur til London under overskriften: Kvalitetssikring af undervisningen. Netværket giver mulighed for udveksling og sparring på emner om didaktik, pædagogik, læring i forhold til museet som alternativt læringsrum.

Nye forløb, tiltag og samarbejder

År 2014 har budt på mange forskellige opgaver i Skoletjenesten på Vikingskibsmuseet. Vi har taget hul på mange gode samarbejder, som vil fortsætte i 2015.

The World in the Viking Age

I april åbnede museets særudstilling ”The World in the Viking Age”, som satte fokus på de mange rejsende i hele verden i vikingetiden. Gennemgående for de mange forskellige områder var fortællingerne om forskellige fabeldyr, som søfolkene mødte på deres rejser. Det blev baggrunden for udviklingen af forløbet ”Fortællinger og fabeldyr”, hvor eleverne hørte fortællinger, gik på opdagelse i udstillingen, legede leg med inspiration fra fabeldyr, og byggede deres eget dyr i vores værksted. Til udstillingen fik Skoletjenesten i samarbejde med Publikumsafdelingen trykt fire arbejdsark, som blev brugt i værkstedet.

Kulturkonsulenter

I juni-juli måned havde Skoletjenesten premiere på vores Kulturkonsulenter, som består af eleverne Andrea, Dina, Jonathan og Simon fra Klub Kildegården. De deltog alle i klubeftermiddage på Vikingskibsmuseet i løbet af foråret, og i juli måned tog de selv imod og viste en klub fra Ålborg rundt på museet. Her fortalte de bl.a. om vikingernes dragter og udstyr, og de lærte eleverne fra Ålborg at riste runer. Ordningen er under videre udvikling, og vi håber, at Kulturkonsulenterne kan tage imod flere besøgende i 2015.

Folkeskolereform

I forbindelse med folkeskolereformen besluttede Roskilde Kommune at afholde lærerkurser for alle lærere i kommunen i begyndelsen af august 2014. Det betød, at lærerne skulle ud på kulturinstitutionerne og se, hvilke muligheder de kan tilbyde. I Skoletjenesten på Vikingskibsmuseet afholdt vi tre kurser à tre timers varighed, hvor lærerne deltog i undervisningsforløbet ”Smag på vikingetiden”, var til Åbent hus i Lodsen, hvor de hørte om Skoletjenestens profil og forskellige tilbud, og endelig kom de en tur ud at sejle. Folkeskolereformen giver mange nye muligheder, som vi i Skoletjenesten på Vikingskibsmuseet håber at kunne udnytte til fulde. Derfor har vi indgået et samarbejde med Absalons Skole i Roskilde, og sammen med lærerne vil vi prøve at udvikle forskellige tiltag, som kan hjælpe dem i arbejdet med reformen. I Københavns Kommune har man valgt at købe diverse tilbud fra forskellige skoletjenester, så skolerne gratis kan få undervisningstilbud. I den forbindelse har vi i Skoletjenesten på Vikingskibsmuseet i august måned haft besøg af 10 københavnske skoleklasser, som har fået historisk værksted og været ude at sejle. I 2015 vil 20 københavnske folkeskoleklasser få samme mulighed.

Fortællefestivalen – Havets fortællinger

I september afholdt museet Fortællefestival, og i den forbindelse fik Skoletjenesten og Annemarie Krarup, kunstnerisk leder af Fortællefestivalen med støtte fra Roskilde Kommune mulighed for at afholde 4 fortælleworkshops på lokale skoler i Roskilde. Arbejdet på skolerne kulminerede i to fortællekoncerter på Vikingskibsmuseet for 2 x 180 elever fra 6.-9. kl. Op til koncerten havde flere klasser arbejdet med deres egne fortællinger, og seks klasser deltog i en fortællekonkurrence, hvor vinderklassen blev belønnet med en sejltur på Roskilde Fjord. Samarbejdet mellem Vikingskibsmuseet, Skoletjenesten, Annemarie Krarup og Roskilde Kommune forventes at fortsætte i 2015. Fortællefestivalen var støttet af Nordisk kulturfond, ROSA, DFBFA, Nordeafonden, se også – **Publikumsformidling**.

Forskermøde

I efteråret planlagde Skoletjenesten i samarbejde med lærere fra Roskilde Gymnasium et undervisningsforløb for eleverne. Det mundede ud i, at 60 gymnasieelever den 7. oktober mødte tre forskere: en arkæolog, en marinarkæolog og en historiker, som hver især fortalte om deres arbejde, og konkret brugte udstillingen ”The World in the Viking Age” som eksempel. Inden mødet havde eleverne selv arbejdet med vikingetiden, og lavet hver deres fortolkning i form af film à 2-3 minutters varighed, som blev lagt på en touch screen ved museets indgang. Samarbejdet med gymnasiet forventes at fortsætte, som en årligt tilbagevendende begivenhed.

University College

Endelig har Skoletjenesten på Vikingeskibsmuseet indgået en aftale med University College Sjælland/UCSJ om lærerpraktikanter praktikforløb i anden skoleform à seks ugers varighed. Skoletjenesten modtog tre lærerpraktikanter, som observerede undervisning, arbejdede med deres eget undervisningsforløb og skrev synopsis. Skoletjenesten vejledte, observerede praktikanternes undervisning og deltog i eksamen. Udover samarbejdet med UCSJ indgik Skoletjenesten også i samarbejde med de øvrige kulturinstitutioner, som modtog praktikanter, så vi kunne planlægge besøg på alle kulturinstitutionerne, og så praktikanterne kunne sparre med hinanden.

Diverse samarbejder

Skoletjenesten har deltaget i videreudviklingen af projektet ”Da Danmark blev til”, og bl.a. afholdt møder og leveret digitalt materiale til projektets hjemmeside.

Skoletjenesten deltager i Roskilde Kommunes børnekulturnetværk, hvor vi sammen med de forskellige kulturinstitutioner og tiltag i Roskilde Kommune forsøger at få overblik over alle de forskellige tilbud skolerne får samt sparre omkring udvikling af nye idéer og tiltag.

Personale

I januar vendte Marie Broen, Undervisnings- og Udviklingsansvarlig, tilbage fra barsel.

Mette Jehrbo er fortsat i sin projektstilling som fast underviser og er den gennemgående person i den direkte formidling på museet. Derudover har museet også tilknyttet Nanna Søs Brejning til undervisning, publikumsaktiviteter og sejlads. Begge to har stor erfaring med undervisning i forskellige fora, og tilsammen vil de udgøre de faste og gennemgående personer i undervisningen i både høj- og lavsæson. På den måde sikres den bedst mulige overlevering, kontinuitet og udvikling af undervisningen.

Foruden den faste undervisningsmedarbejder har museet i højsæsonen en fast underviserstab på otte medarbejdere.

Forberedelsen til højsæsonen har inkluderet den sædvanlige rekrutteringsproces, der resulterede i fem nye medarbejdere. Alle formidlings- og undervisningsmedarbejdere mødte ind til tre uddannelsesdage med oplæring, introduktion og præsentation af museets områder. Endelig har Skoletjenesten i det forgangne år haft syv erhvervspraktikanter fra grundskolen, en praktikant fra læreruddannelsen og en virksomhedspraktikant i samarbejde med publikumsafdelingen.

Medarbejdernes bidrag til forskning og formidling

Medarbejdernes publikationer

Bischoff, Vibeke 2014: Rekonstruktion og refleksion. *Kysten* 2014 (2), 21-26.

Bischoff, Vibeke, Anton Englert, Søren Nielsen & Morten Ravn 2014: From Ship-Find to Sea-Going Reconstruction. Experimental Maritime Archeology at the Viking Ship Museum in Roskilde. In Reeves Flores, Jodi & Roeland Paardekooper (eds), *Experiments Past. Histories of Experimental Archaeology*, 233-247. Leiden.

Bischoff, Vibeke, Anton Englert, Søren Nielsen & Morten Ravn 2014b: Post-excavation documentation, reconstruction and experimental archaeology applied to clinker-built ship-finds from Scandinavia. *Archeologia Postmedievale* 18, *Archeologia dei relitti postmedievali*, *Archaeology of Post-Medieval Shipwrecks*, 19-28.

Broen, Marie, Søren Nielsen & Morten Ravn 2014: Rekonstruktion af et vikingskib - Havhingsten fra Glendalough. *Noter om historie og undervisning*, 203: 26-32.

Damgård-Sørensen, Tinna & Morten Ravn 2014: Maritime craft heritage. Reflections from the Viking Ship Museum in Roskilde. *Argos* 2, 62-67.

Englert, Anton 2014: De nordlige have åbnes /Opening up the Northern Seas. In Sindbæk, Søren M. & Athena Trakadas (eds), *Verden i Vikingetiden/The World in the Viking Age*, 30-31. Roskilde.

Englert, Anton 2014: Skandinaviske skibe og søfart /Scandinavian ships and seafaring. In Sindbæk, Søren M. & Athena Trakadas (eds), *Verden i Vikingetiden /The World in the Viking Age*, 26-29. Roskilde.

Englert, Anton, Louise Kæmpe Henriksen, Søren M. Sindbæk, Anne C. Sørensen & Athena Trakadas 2014: Foreword. In Sindbæk, Søren M. & Athena Trakadas (eds), *Verden i Vikingetiden/ The World in the Viking Age*, 3. Roskilde

Kæmpe Henriksen, Louise 2014: The World in the Viking Age - et udstillingsprojekt med nye perspektiver. *Noter om historie og undervisning* 203 *Vikingerne i nyt lys*, 34-40.

Palm, Mette, Jette Rostock, Bo Jensen, Anna Beck, Ole T. Kastholm, Signe Lüttau Pedersen, Sara Gjerlevsen & Morten Ravn 2014: En fælles folkelig forståelse. *Arkæologisk Forum* 31, 1.

Palm, Mette, Jette Rostock, Bo Jensen, Anna Beck, Ole T. Kastholm, Signe Lüttau Pedersen, Sara Gjerlevsen & Morten Ravn 2014: Breaking News. *Arkæologisk Forum* 30, 1.

Ravn, Morten 2014: Roskilde 6. Ein wikingerzeitliches Langschiff in Berlin. *MuseumsJournal. Berichte aus den Museen, Schlössern und Sammlungen in Berlin und Potsdam*, 2014 (3), 25-26.

Sindbæk, Søren M. & Athena Trakadas 2014: Ideernes rejse/The journey of ideas. In Sindbæk, Søren M. & Athena Trakadas (eds), *Verden i Vikingetiden/World in the Viking Age*, 124-125. Roskilde.

Sørensen, Triona & Aidan O'Sullivan 2014: Experimental Archaeology in Ireland: its past and potential future. In Reeves Flores, Jodi & Roeland Paardekooper (eds), *Experiments Past. Histories of Experimental Archaeology*, 47-65. Leiden.

Trakadas, Athena 2014: Et hav i forandring/ A sea in transition: ships of the Mediterranean. In Sindbæk, Søren M. & Athena Trakadas (eds), *Verden i Vikingetiden /The World in the Viking Age*, 82-85. Roskilde.

Konferencer, seminarer og kongresser

28.-31. januar deltog Mette Jehrbo og Hans Peter Jelshøj Nielsen som repræsentanter for teamet for publikumsformidling i Historiske Værksteders træf i Lejre.

30. januar deltog Anton Englert i RUCMUS-konferencen "The dangerous museum? Museums in public debate" på Roskilde Universitet.

6. februar deltog Marie Krogh-Nielsen i temadagen "Da Danmark Blev til".

25. marts deltog Anton Englert i seminaret "Marinarkeologisk dag" hos Kulturstyrelsen i København.

28.-30. marts deltog Mikkel Haugstrup Thomsen i Marinarkeologiska Sällskapetets konferens, Västervik, Sverige.

25.-27. april deltog Anton Englert i den "21. Maritimhistoriske Konference" i Aabenraa.

8. maj deltog Anton Englert i RUCMUS-seminaret om "Museumssamarbejde – praktik og projektskrivning" på Roskilde Universitet.

9.-10. maj deltog Tom Nicolajsen og Morten Ravn i "Faro Rhino Archaeological User Group meeting 2014", Baltimore, Ireland.

12.-16. maj deltog Søren Nielsen i en workshop "Immateriel kulturarv", arrangeret af UNESCO, Dragvoll Universitet, Trondhjem, Norge.

14. maj deltog Louise Kæmpe Henriksen, Triona Rather Sørensen og Anne C. Sørensen i seminaret "Hvad sker der egentlig, når man besøger en udstilling?", arrangeret af ODM og Center for formidlingsforskning på Statens Museum for Kunst.

19. maj deltog Mikkel Haugstrup Thomsen og Morten Johansen i Arkæologisk GIS Forum, København.

22. maj deltog Lis Dahl Pinholt i Fotomesse, Høje Tåstrup.

23. maj deltog Claus Christiansen i Codan forsikringskonference på Den Blå Planet, Kastrup.

26. maj deltog Jørgen Dencker i et seminar om "Havplanlægning" på Naturstyrelsen, København.

4.-6. juni deltog forskningskoordinator Anton Englert og museumsinspektør Morten Ravn i konferencen "The Baltic Sea a Mediterranean of North Europe" i Gdańsk, Polen.

13. juni deltog Anton Englert som ekstern vejleder i ph.d.-stipendiat Jørn Bohlmanns forsvar på Universitetet i Trondheim, Norge.

13. august deltog Louise Kæmpe Henriksen og Anne C. Sørensen i seminaret "Hvordan skaber man materiel nærhed i museumsudstillinger?", arrangeret af ODM, Medicinsk Museion, København.

21. august deltog Frederik Hyttel, Tom Nicolajsen og Vibeke Bischoff i seminaret "Why 3D? Challenges and Solutions with the use of 3D Visualisations in Cultural History Disciplines" på Moesgård, Århus.

8. september deltog Anton Englert i prof. em. Brian McGuires foredrag "Wynfrith/Bonifacius og det kristne Europas fødsel i 700-tallet: En ny biografi" på Københavns Universitet.

14. september deltog Anton Englert i debatmødet "Var Jyske Lov i virkeligheden tænkt som lov for hele Danmark?" på Danmarks Borgcenter i Vordingborg.

26. september deltog Anton Englert, Vibeke Bischoff, Morten Ravn, Søren Nielsen og Anne C. Sørensen i seminaret "Vikingetidens sejl – fremstilling og anvendelse" på Vikingeskibsmuseet.

3. oktober deltog Marie Krogh-Nielsen, Rikke Johansen, Anne C. Sørensen i temadagen: "Da Danmark Blev til" workshop # 1, arrangeret af Kulturregion Midt- og Vestsjælland i samarbejde med Østdansk Turisme, Sagnlandet Lejre.

15.-18. oktober deltog Jørgen Dencker i IKUWA, Cartagena, Spanien,

22.-24. oktober deltog Tinna Damgård-Sørensen i H.M. Dronningens statsbesøg (20.-24. oktober) i Kroatien.

5. november deltog Werner Karrasch i Fotomesse Monitor Expo 2014, TAP.I, Carlsberg Byen, København.

7. november deltog Louise Kæmpe Henriksen og Andreas Kallmeyer Bloch i "Critique of digital reason", Internationalt seminar: Hvad betyder avancerede digitale teknologier for vores kulturoplevelse?, Statens Museum for Kunst, København.

12. november deltog Søren Nielsen i "Kultur-, naturhistorisk og kunsthistorisk orienteringsmøde 2014", arrangeret af ODM, Kolding.

21.-22. november deltog Triona Rather Sørensen i "Destination Viking Seminar", Parken, Trelleborg, Sverige.

24. november deltog Louise Kæmpe Henriksen, Triona Rather Sørensen og Mette Kryger i "Arkitekternes lysdag", SCION DTU, Lyngby.

3.-5. december deltog Tinna Damgård-Sørensen, Anne C. Sørensen og Morten Ravn i ViS-konferansen 2014, "Skandinavia: Ett, tre eller mange?" UiO Kulturhistorisk Museum, Oslo, Norge.

8. december deltog Morten Ravn i Bomholt seminaret 2014, København.

Forsknings- og undervisningsforedrag

Museets medarbejdere har gennem året holdt følgende foredrag i forsknings- og undervisningsmæssige fora:

Skibsrekonstruktør Vibeke Bischoff

Reconstruction of archaeological ship finds. Foredrag for Syddansk Universitet Esbjerg, Marinarkæologi, 31. januar.

Riggens opbygning og håndtering på Havhingsten. Foredrag for *Havhingstens* besætning, 8. marts.

Reconstructing the Oseberg ship. "Maritime and Experimental Archaeology – the Danish Experience", 12. Southampton Kursus. Vikingeskibsmuseet, 19. juni.

Application of 3D digital methods in the documentation, reconstruction and dissemination of archaeological ship finds. Seminaret "Why 3D? - Challenges and Solutions with the use of 3D Visualisations in Cultural History Disciplines". Moesgård Museum, 21. august.

Vikingetidens sejl – form og proportion. Seminar "Sejlet i vikingetiden". Vikingeskibsmuseet, 26. september.

Museumsinspektør Jörn Bohlmann

Sailmaking in the 17th-century. "Maritime and Experimental Archaeology – the Danish Experience", 12. Southampton Kursus. Vikingeskibsmuseet, 17. juni.

Vikingetidens sejl – fremstilling og anvendelse. Rekonstruktion af sejl – håndværksmæssige udfordringer. Seminar "Sejlet i vikingetiden". Vikingeskibsmuseet, 26. september.

Segel und ihre Herstellung im 17. Jahrhundert – Rekonstruktion am Beispiel eines skandinavischen Lastbootes. FACHBEREICH 8. Bremerhaven, Tyskland, 17. december.

Teamleder for Marinarkæologiske Undersøgelser Jørgen Dencker

The Stone Age Underwater – localising submerged Stone Age settlements in Denmark. Forskningsworkshop "Approaches to understanding and modelling the potential for submerged prehistory". University of Southampton, 25.-27. marts.

Submarin stenalder – fund, lokalisering og metoder. Københavns Universitet, Saxo-instituttet, 11. april.

A brief introduction of Marine Archaeology at the Viking Ship Museum. Præsentation for Kulturstyrelsen og Luca vedrørende dansk-kroatisk samarbejde. Vikingeskibsmuseet, 5. maj.

Submerged Stone Age settlements in Denmark. "Maritime and Experimental Archaeology – the Danish Experience", 12. Southampton Kursus, Vikingeskibsmuseet, 16. juni.

A brief introduction of Marine Archaeology at the Viking Ship Museum. Præsentation til delegation fra den japanske kulturstyrelse. Vikingeskibsmuseet, 9-10. august.

Tudse Hage. Update on a 7.000 year old submerged Stone Age settlement with unique preservation conditions and potential for locating older phases on deeper water. IKUWA. Cartagena, Spanien, 15.-18. oktober.

Forskningskoordinator, ph.d. Anton Englert

Karschau. Et stort nordisk lastskib fra Slesvigs storhedstid, "21. Maritimhistoriske Konference". Aabenraa, 26. april.

Ohthere's Voyages, as seen from a nautical angle & Sailing in Wulfstan's wake, sommerseminarrække "Travelling the Viking World". University of York, 2. maj.

Skuldelev 2 – Ein Langschiff der Wikingerzeit. Vom Wrackfund zum segelnden Nachbau, foredragsrække „Connecting the Ancient World“. Universität Trier, 22. maj.

A trial voyage in Wulfstan's wake, From Hedeby to Gdańsk with the Skuldelev I-reconstruction, Ottar (medforfatter dr. Waldemar Ossowski, Søfartsmuseet, Gdańsk), konference "The Baltic Sea – A Mediterranean of North Europe". Gdańsk, Polen, 5. juni.

Large cargo ships in Danish waters 1000-1250, "Maritime and Experimental Archaeology – the Danish Experience", 12. Southampton Kursus. Vikingeskibsmuseet, 17. juni.

Professionel handel forud for hansetiden – de store nordiske lastskibe 1000-1200, "Skibe og søfart i Sydskandinavien", Arkæologisk Periodekursus I, Temadag for Saxo-Instituttets bachelorstuderende. Vikingeskibsmuseet, 23. september.

Lastskibe som vidnesbyrd for handel og urbanisering forud for hansetiden, seminarrække "Byen – mellem arkæologi og historie". Københavns Universitet, 20. oktober.

Besejlingsforhold på Lillebælt fra jernalderen til middelalderen, projektforberevende workshop "Erritsø og Lillebælt". Vejle Museerne og Nationalmuseet, Vejle, 30. oktober.

Rebslager Carsten Hvid

Barkning og smøring af sejl i vikingetiden. Seminar "Sejlet i vikingetiden". Vikingeskibsmuseet, 26. september.

Chef for Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling Søren Nielsen

Hvordan kan museerne bevare den levende kulturarv?, ODM Kultur-, naturhistorisk- og kunstfagligt orienteringsmøde på Hotel Comwell, Kolding, 12. november.

Experimental archaeology, The Sea Stallion from Glendalough. "Maritime and Experimental Archaeology – the Danish Experience", 12. Southampton Kursus. Vikingeskibsmuseet, 17. juni.

Væver Anna Nørgaard

Weaving of sails, "Maritime and Experimental Archaeology – the Danish Experience", 12. Southampton Kursus. Vikingeskibsmuseet, 19. juni.

Store og små sejl- forskelle og ligheder i fremstillingen. Seminar "Sejlet i vikingetiden". Vikingeskibsmuseet, 26. september.

Museumsinspektør Morten Ravn

Timber for Shipbuilding and Place Names. 8th Annual FRAUG Meeting. Baltimore, Irland, 8.-11. maj.

Traditions as process – rethinking Viking Age shipbuilding. "The Baltic Sea – A Mediterranean of North Europe". Gdansk, Polen, 4.-7. juni.

The building and use of ships for warfare in 11th-century Denmark. "Maritime and Experimental Archaeology – the Danish Experience", 12. Southampton Kursus. Vikingeskibsmuseet, 17. juni.

Velkomst og introduktion til Vikingeskibsmuseets virke. "Skibe og søfart i Sydskandinavien", Arkæologisk Periodekursus I, Temadag for Saxo-Instituttets bachelorstuderende. Vikingeskibsmuseet, 23. september.

Lidt om begreber og terminologi – øvelser og workshop. "Skibe og søfart i Sydskandinavien", Arkæologisk Periodekursus I, Temadag for Saxo-Instituttets bachelorstuderende. Vikingeskibsmuseet, 23. september.

Bygning og brug af skibe til krigsførelse i den sene vikingetid. Vikingeskibsmuseets Venner. Vikingeskibsmuseet, 27. november.

Maritim krigsføring i den sene vikingetid. ViS-konferansen 2014. "Skandinavia: Ett, tre, eller mange?" Oslo, Norge, 3.-5. december.

Teamleder for Udstillinger Anne C. Sørensen

The burial ship of Ladby, "Maritime and Experimental Archaeology – the Danish Experience", 12. Southampton Kursus. Vikingeskibsmuseet, 17. juni.

Skibsgraven fra Ladby: Spor efter netværk omkring år 900 e. Kr., "Skibe og søfart i Sydskandinavien", Arkæologisk Periodekursus I, Temadag for Saxo-Instituttets bachelorstuderende. Vikingeskibsmuseet, 23. september.

Museumsinspektør Mikkel Haugstrup Thomsen

Sjöslaget i Ebeltoftviken – arkeologi och histori. Marinarkeologiska Sällskapetets konferens. Västervik, Sverige, 28.-30. marts.

Formidlingsforedrag

Formidler Nanna Søs Brejning

Havhingsten – Bag om Historien, Aktive Kvinder, Hollænderhallen i Dragør, 11. marts.

Havhingsten – Bag om Historien, HK senior klub, Kulturstationen Vanløse, 2. september.

Chef for Økonomi, administration og bygningsdrift Claus Christiansen

Bekæmpelse og sikring i forbindelse med stormflod, Codan forsikringskonference, Den Blå Planet, Kastrup, 23. maj.

Teamleder for marinarkæologiske undersøgelser Jørgen Dencker

300 år efter "Dannebrog" sprang i luften i Køge Bugt. Morslands Historiske Museum, 8. januar.

Submarin arkæologi. 7000-årige stenalderboplader på havets bund. Opdaget og udforsket. Værløse Senioruniversitet, 3. februar.

Submarin arkæologi. 7000-årige stenalderboplader på havets bund. Opdaget og udforsket. Værløse Senioruniversitet, 6. februar.

Den Danske Flådes største nederlag..... Frederiksværkegnens Historiske Forening, 19. februar.

Den Danske Flådes største nederlag..... Marinarkæologisk undersøgelse i Femern Bælt 2012, Maritim Viden, Hvide Sande, Fiskeriets Hus, 20. februar.

Marinarkæologiske undersøgelser ved Lolland-Askø og Femø-Lilleø, SEAS/NVE's Kick off møde – søkabler i Smålandsfarvandet, 4. september.

Marinarkæologiske undersøgelser i 2014. Vikingeskibsmuseets Venner, Vikingeskibsmuseet, 25. september.

Den Danske Flådes største nederlag..... Marinarkæologisk undersøgelse i Femern Bælt 2012. Holbæk Museums Venneforening, 29. september.

A brief Introduction to Danish maritime Archaeology. Præsentation til kroatiske journalister vedrørende det kommende officielle statsbesøg i Kroatien. Vikingeskibsmuseet, 7. oktober.

Den Danske Flådes største nederlag..... Marine Historisk Selskab, 22. oktober.

Forskningskoordinator Anton Englert, ph.d.

Det nordiske skibs udvikling fra jernalder til vikingetid, Foredragssække om transport i Horsens Kulturhistoriske Forening. Horsens, 22. september.

Museumsinspektør Louise Kæmpe Henriksen

Havhingsten, Et foredrag for voksne og et foredrag for børn. Den Danske Kirke i London, 21. og 22. februar.

Hjerteblod – 50 år med vikingernes skibe. Jyllinge Sejlklub, 24. februar.

Hjerteblod – 50 år med vikingernes skibe. Museum Midtjylland, 18. november.

Hjerteblod – 50 år med vikingernes skibe. Vinde Helsing forsamlingshus, 20. november.

Museumsinspektør Frederik Hyttel

Stereoscopic videography for dissemination and documentation in maritime archaeology. Seminar "Why 3D? Challenges and Solutions with the use of 3D Visualisations in Cultural History Disciplines". Moesgård, Århus, 21. august.

Forskningsforum

Dr. art. Eldar Heide fra Nesttun, Norge

Nordisk maritim teknologi 800-1300 frå tekstperspektiv. Utkast til forskningsprosjekt. Vikingeskibsmuseet, 6. februar.

Ph.d.-stipendiat Thomas Dhoop, Southampton University

Rethinking practical knowledge in the Viking Age: The use of mental templates in clinker shipbuilding, (medforfatter: bådebygger og ph.d.-stipendiat Juan Pablo Olaberria). Vikingeskibsmuseet, 3. marts. Ship technology, harbour installations and the maritime townscape as tools and manifestations of social and economic needs and ambitions of 12th-14th century Scandinavia. Vikingeskibsmuseet, 3. marts.

Ph.d.-stipendiat Morten Ravn, Københavns Universitet

Bygning og brug af skibe til krigsførelse i 1000-tallets danske rige. Vikingeskibsmuseet, 24. april.

Ph.d.-stipendiat Jörn Bohlmann M.A., Norsk Teknisk-Naturvitenskaplig Universitet

Sejl og deres fremstilling in det 17. århundrede, rekonstrueret ved eksemplet af en norsk lastbåd.

Vikingeskibsmuseet, 22. maj.

Hvad ved vi om historisk tovværk? Vikingeskibsmuseet, 6. juni.

Søren Nielsen, bådebygger og chef for Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling

Hvordan kan museer bevare en levende kulturarv? Vikingeskibsmuseet, 3. november.

Ph.d.-stipendiat Thomas Dhoop, Southampton University

Ship technology, harbour installations and the maritime townscape as tools and manifestations of social and economic needs and ambitions of 12th-14th century Scandinavia. Vikingeskibsmuseet, 17. november.

Rebecca Ingram, PhD, Research Associate, Institute of Nautical Archaeology

The Excavation and Analysis of a 7th-Century Byzantine Merchantman from Constantinople's Theodosian Harbor.

Vikingeskibsmuseet, 19. november.

Morten Gøthche, arkitekt MAA

Rejseberetning – på sporet af den færøske båd. Vikingeskibsmuseet, 10. december.

Økonomi, administration og bygningsdrift

Café Knarr

2014 har været et godt år for caféen, dog med visse udfordringer. Caféen åbnede tredje maj, nogle dage senere end beregnet grundet renovering/ombygning efter oversvømmelsen, forårsaget af stormfloden i december 2013.

Målet for caféens omsætning, der var sat til kr. 2.000.000 i 2014, blev opfyldt. Ved årets udgang lød omsætningen på kr. 2.518.119. I 2013, hvor Restaurant Snekken havde forpagtet caféen, blev omsætningen på kr. 1.300.978. Omsætningen er næsten blevet fordoblet i løbet af de 8 måneder, museet selv har drevet caféen, hvilket er helt fantastisk.

Caféen er blevet taget rigtig godt imod af museets gæster og af de lokale. De sidstnævnte efterspørger dog mere reklame fra caféen, især i aviser, ligesom der er et stort ønske om en facebookside, hvor de kan følge og tage caféen.

Henover sommeren har vi modtaget mange reservationer på selskaber. Alt fra begravelser til firmafester. Interessen er vokset, og der er booket selskaber helt ind i august 2015.

Det har ofte været nødvendigt at inddrage Lodsens og Foyerens til selskaber for at få plads til den daglige drift. Foyeren fungerer imidlertid samtidig som madpakkerum, og for at kunne benytte rummet mere optimalt er museet gået i gang med at finde en anden løsning på behovet for madpakkerum.

Det viste sig hurtigt, efter at højsæsonen var begyndt, at bemanningen ikke var tilstrækkelig stor til at modtage den store mængde gæster. Dette medførte, at der løbende er blevet ansat flere medarbejdere til serveringen, opvask og køkkenmedhjælp.

Desværre blev caféen også ramt af to sygdomsforløb, hvoraf den ene endte med ophør af ansættelse ved kontraktudløb, og den anden valgte at opgive sin stilling grundet sygdom.

Færdiggørelsen af køkken og bar var endnu ikke afsluttet ved udgangen af 2014. Dette bliver gjort i begyndelsen af 2015.



Kommunikation, presse og markedsføring

Hjemmesiden

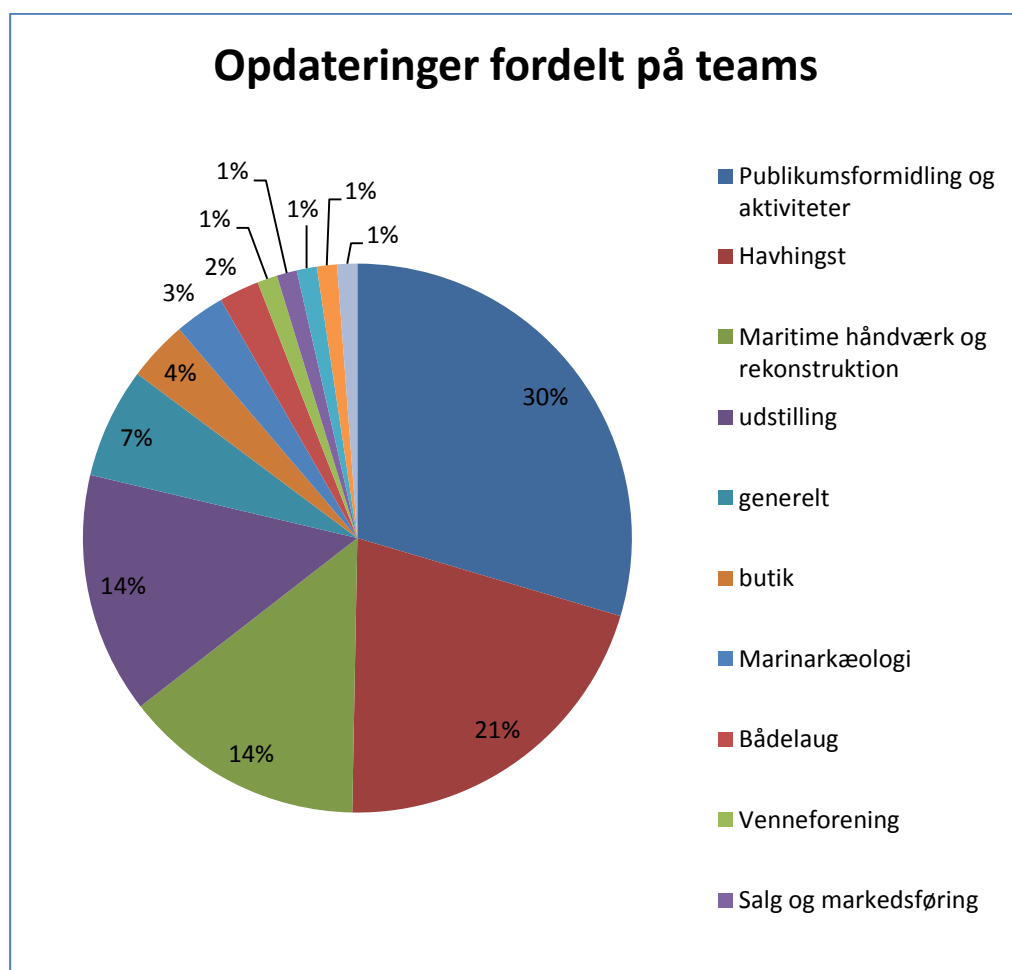
Vikingskibsmuseets hjemmeside havde i 2014 322.876 sessioner mod 291.609 sessioner i 2013, hvilket svarer til en stigning på 9,37 %. Sessionerne varede i gennemsnit 3:17 min., mod 3:19 i 2013.

Antallet af individuelle brugere steg i 2014 til 220.268 i forhold til 195.030 i 2013, en stigning på 12,94 %. 58 % af brugerne tilgår hjemmesiden fra en dansk IP-adresse, 11 % fra en amerikansk, 6 % fra en engelsk og 5 % fra Tyskland. Dog er det kun 40 % af brugerne, der anvender siden på dansk, hvilket betyder, at en stor del af hjemmesidens brugere er udenlandske gæster, der tilgår hjemmesiden under ophold i Danmark.

Facebook

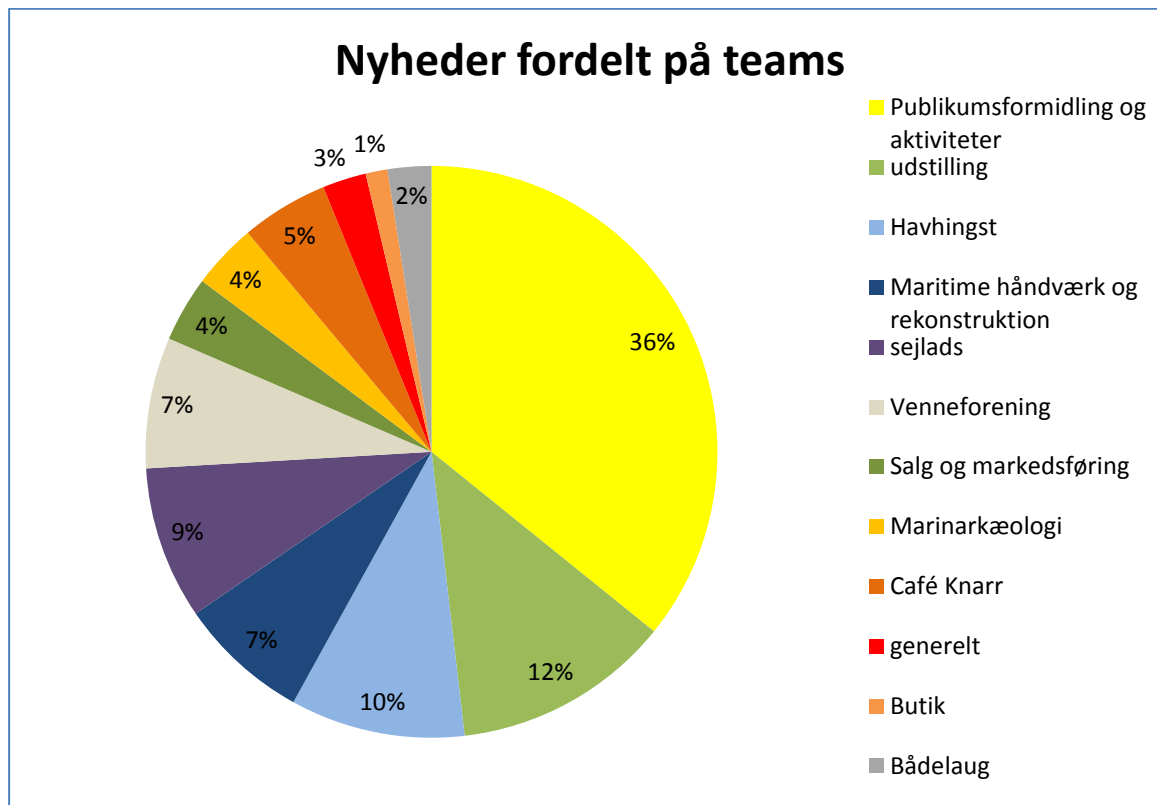
Vikingskibsmuseets Facebookside havde ved udgangen af 2014 7.786 likes, hvoraf de 3.422 likes er danske brugere. Facebooksiden kommunikerer på dansk for at understøtte sidens formål om at udbrede kendskabet til Vikingskibsmuseets skiftende udstillinger og aktiviteter til de danske brugere. De mange brugere fra resten af verden følger med trods sprogbarrieren.

Vi har et mål om at slå en nyhed op mindst hver tredje dag. De 169 opslag i 2014 fordeler sig på følgende teams og emner:



Nyheder på hjemmesiden

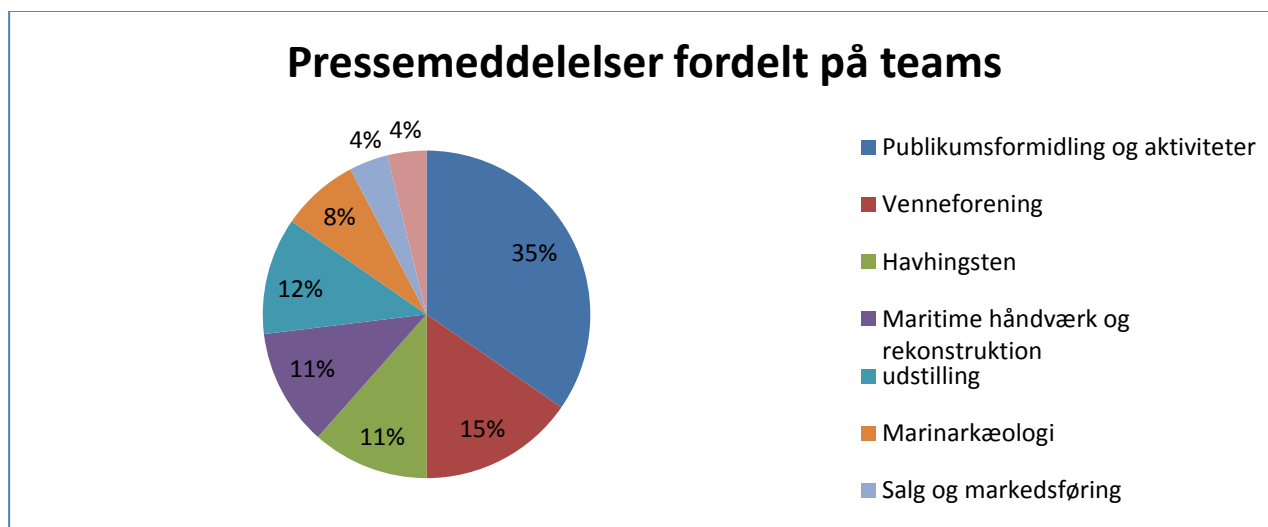
I 2014 har vi produceret 81 nyheder og i alt udsendt 10 nyhedsbreve til vores 6.800 nyhedsbrevsabonnenter.



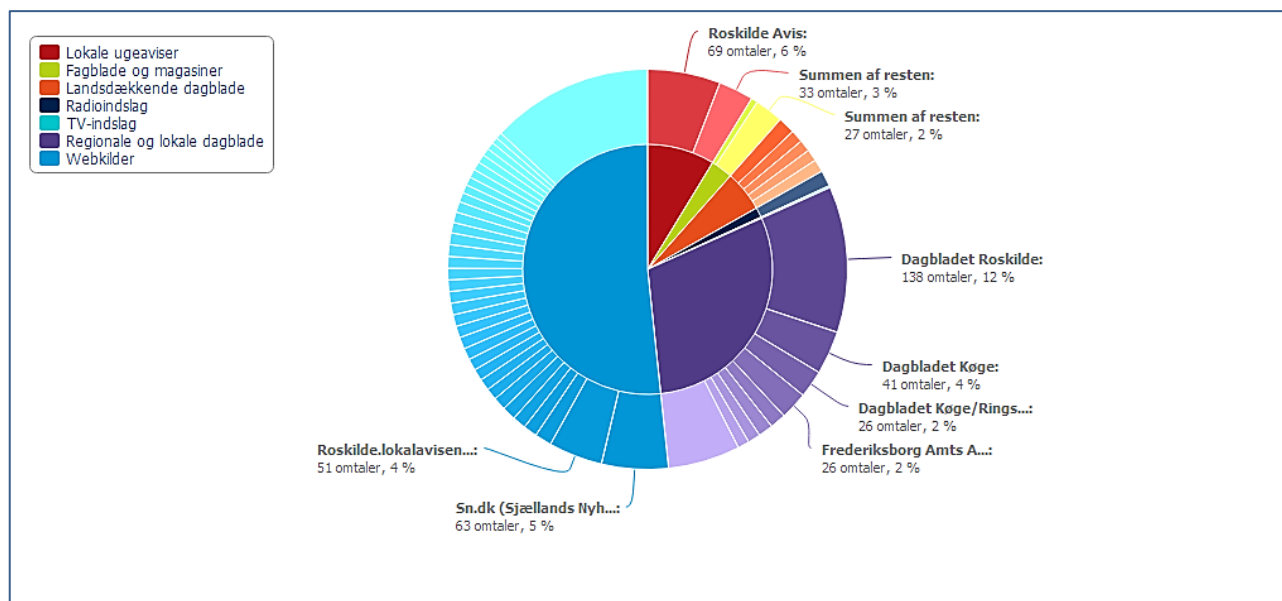
Størstedelen af nyhederne på Vikingskibsmuseet.dk omhandlede publikumsrettede aktiviteter, hvor omtale af ferieaktiviteter og lignende står for 36 % af alle nyhederne.

Presse

Vikingskibsmuseet udsender pressemeddelelser om begivenheder og nyt fra maritime håndværk og forskning. I alt har vi i 2014 udsendt 26 pressemeddelelser.



Pressearbejdet har affødt 548 omtaler i danske, trykte medier. Heraf er 68 artikler i landsdækkende dagblade. Vi har set en generel stigning mod flere omtaler i digitale nyhedsmedier. Vikingskibsmuseet blev omtalt i danske nyhedsmedier i alt 1169 gange i løbet af 2014.



Vikingskibsmuseet har ikke overvågning på udenlandske artikler eller på sociale medier, hvorfor billedet af omtalerne ikke er 100 % fyldestgørende.

Berlin

Vikingskibsmuseets deltagelse i udstillingen "Die Wikinger" i Martin-Gropius-Bau i Berlin og ikke mindst den indledende åbningsevent med H.M. Dronningen og Forbundspræsident Joachim Gaucks besøg på *Havhingsten fra Glendalough* på floden Spree fik stor mediebevågenhed. Besøget om bord var en absolut succes, målt på gæsternes levende interesse og deres overskridelse af tidsplanen (+100). Se også – **Udstillinger uden for Vikingskibsmuseet og Vikingskibsmuseets Bådelaug.**

Op til åbningsarrangementet var Kommunikations- og Marketingteamet primært beskæftiget med at servicere alle interessenter med eventfakta, baggrundsviden, fotos og film. Kommunikationsopgaven i Berlin for event og udstilling var af arrangørerne lagt i hænderne på det tyske bureau "DON", for så vidt arbejdet med den tyske medieverden angik – og hvad angik den danske medieverden var det "Have Kommunikation", der var hyret af Den Danske Ambassade i Berlin. Vores opgave var at servicere begge med film, fotos, baggrund og information. På sejladsdagen stod vi for den direkte koordinatorkommunikation mellem skib og DON's forskellige 'mediestationer' undervejs. En følgebil, udstyret med event/pressemeddelelse, fulgte *Havhingstens* rute for at servicere medieopbuddet ad hoc og kontakte medier og andre interesserede på broer og kajkant. Dette gav samtidig en god fornemmelse af den store, positive og overraskede modtagelse, der var af sejladsen, og som kunne være svært at få overblik over nede på floden.

I ugen, hvor *Havhingsten* lå på Spree, blev der mulighed for at invitere en af vores største turist-samarbejdspartnere på det tyske marked ombord for at møde Borgmester Joy Mogensen og Roskilde Erhvervsforums direktør. Dette møde har senere ført til initiativer på det tyske marked, hvad angår Roskilde og udvidede besøgsaktiviteter på museet.

I dagene umiddelbart efter sejladsen på Spree målte vi opmærksomheden rent numerisk ved at "Google" "Sehengst, Spree" og fik 50.000 aktuelle henvisninger. En kontrol af de nederste i opgørelsen viste, at det her stadig var særdeles relevante mediehenvisninger.

DON udarbejdede efterfølgende en kvalificeret medieimpact-opgørelse for Tyskland og oplyste omtale/indslag i 31 nationale TV-stationer, 8 radiostationer, 10 landsdækkende aviser/tidskrifter, 28 regionale aviser/tidskrifter, 6 nyhedsbureauer, 11 nationale webaviser og 6 regionale webaviser.



Turoperatørsamarbejder

Vikingskibsmuseet har arrangeret to turoperatørdage, hvor sælgere fra de store internationale turarrangører fik mulighed for at opleve Vikingskibsmuseets mange tilbud. De to arrangementer - et i foråret og et i efteråret var begge velbesøgte og resulterede i flere formelle samarbejdsaftaler. I løbet af året har vi også arrangeret to besøgsdage specifikt for tyske turoperatører, der er kunder hos den tyske turudbyder "ProBus". Sammen med VisitRoskilde og VisitDenmark har Vikingskibsmuseet gennemført yderligere seks site-inspections for internationale rejseselskaber.

Presse og Markedsføring

Vikingskibsmuseet målrettede også i 2014 størstedelen af sin markedsføring mod 'turisten i København' samt mod danske børnefamilier i forbindelse med ferieaktiviteter. Desuden har vi fokuseret markedsføringen mod det tyske publikum i Berlin i forbindelse med *Havhingstens* besøg og udstillingen i Martin-Gropius-Bau.

Vikingskibsmuseet har benyttet sig af museumssamarbejdet "Museer i København" (MIK) til booking af annoncekampanjer samt outdoor-annoncering. MIK har sikret adgang til de bedste placeringer til en konkurrencedygtig pris og har ved årets afslutning fået gennemført en effektmåling af annonceringen i Politiken, der viser, at 81 % af læserne husker annoncerne fra MIK mod et gennemsnit på 51 % af alle øvrige annoncer i Politiken.

Vikingskibsmuseets online-annoncering blev hovedsagelig placeret på Facebook-annoncer samt online-kampanjer via AOK, WonderfulCopenhagen og VisitDenmark.

Turismesamarbejder

Vikingskibsmuseet samarbejder med andre museer, attraktioner og turistforeninger for at øge synligheden af museet og udnytte fordelene ved fællesdistribution af eksempelvis brochurer.

Vikingskibsmuseet var i 2014, som led i turistudvikling, medlem af følgende organisationer:

Organisationen af Danske Museer (ODM)

Foreningen Museer i København og Omegn

Øernes Attraktioner

Top Attraktioner

Turistorganisationen VisitRoskilde

Turistorganisationen Wonderful Copenhagen (WOCO)



Vikingskibsmuseet har i 2009 fået Tilgængelighedsmærket inden for forskellige handicap kategorier.










Vikingskibsmuseet er med i sammenslutningen Top Attraktioner - et samarbejde mellem en række af landets største turistattraktioner.

Publikumsanalyser








Vikingskibsmuseet gennemførte i 2014 to publikumsanalyser. Den ene undersøgelse gennemførtes i regi af Top Attraktioner, hvor 18 større attraktioner fra hele landet, herunder forlystelsesparker, akvarier, zoos og museer benchmarker op imod hinanden. I 2014 indsamlede vi 771 besvarelser. Indsamlingen foregår ved, at kunden udfylder et elektronisk spørgeskema.

Publikumsvurderingen viser fremgang på alle parametre, på nær ventetiden i billetsalget og i Museumsbutikken, hvor der er et lille fald. Vikingskibsmuseet scorer forholdsvis lavt på 'renholdelse af toiletter' og på 'ventetiden i spisestederne', men der er dog en tydelig forbedring i forhold til 2013. Overordnet vurderer Vikingskibsmuseets gæster besøget som helhed meget højt.








Hvordan vil du vurdere besøget som helhed?

	 + 						%	5-skala	Antal svar
Vikingskibsmuseet	97	64	33	2	1	0	92,07	4,60	769
I alt	97	64	33	2	1	0	92,07	4,60	769







Hvordan vil du vurdere besøget i forhold til forventningerne?

	 + 						%	5-skala	Antal svar
Vikingskibsmuseet	94	59	36	3	2	0	90,09	4,50	769
I alt	94	59	36	3	2	0	90,09	4,50	769








Hvordan vil du vurdere prisen i forhold til den samlede oplevelse?

	 + 						%	5-skala	Antal svar
Vikingskibsmuseet	84	39	44	10	5	1	83,07	4,15	756
I alt	84	39	44	10	5	1	83,07	4,15	756

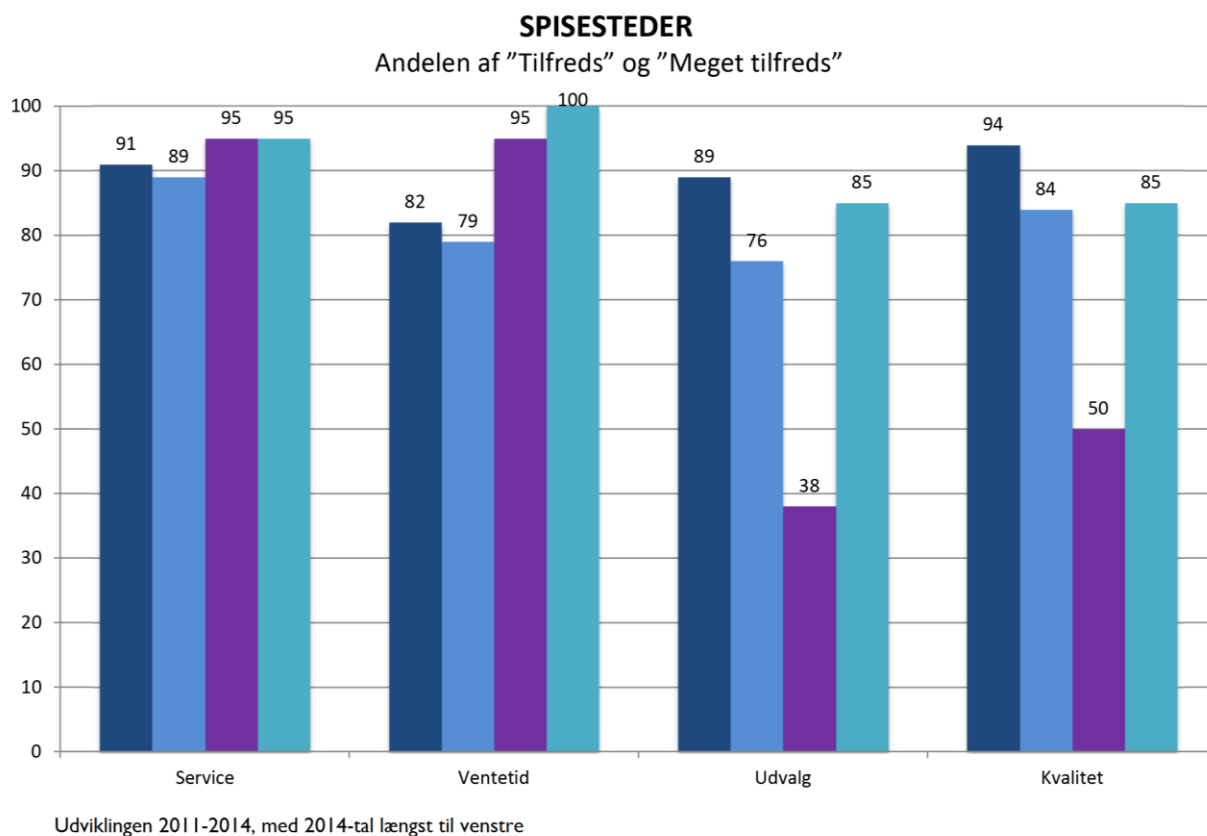
I hvor høj grad er attraktionen i stand til at danne rammerne for en god familieoplevelse?

	 + 						%	5-skala	Antal svar
Vikingskibsmuseet	93	67	26	6	1	0	91,86	4,59	735
I alt	93	67	26	6	1	0	91,86	4,59	735

Hvordan vil du vurdere atmosfæren og stemningen?

	 + 						%	5-skala	Antal svar
Vikingskibsmuseet	97	68	29	2	1	0	92,94	4,65	771
I alt	97	68	29	2	1	0	92,94	4,65	771

Publikumsundersøgelsen 2014 viser en tydelig forbedret tilfredshed med Café Knarr, og som det fremgår af figuren om spisesteder er procenten af tilfredse og meget tilfredse kunder steget på alle fire spørgsmål, hvor kvalitet og servicen virkelig er forbedret.



Den anden undersøgelse er Kulturstyrelsens nationale brugerundersøgelse af statsanerkendte museer. Til denne har Vikingskibsmuseet indsamlet 562 besvarelser. Besvarelserne udfyldes på papirspørgeskemaer, der uddeles fra billetsalget året rundt. Vikingskibsmuseet vurderes her over gennemsnittet af de øvrige medvirkende museer på samtlige punkter.

Økonomi

Årsregnskab 2014

RESULTATOPGØRELSE

for perioden 1. januar - 31. december 2014

beløb i 1.000 kr.

Indtægter	2013	2014
Modtagne offentlige tilskud	14.015	13.992
Entré	7.409	8.762
Butik, restaurant og café	4.799	7.730
Salg af ydelser	7.246	6.272
Donationer og sponsorater	351	2.580
Finansielle poster	142	109
Indtægter i alt	33.962	39.445
Udgifter		
Andre eksterne udgifter	-13.344	-14.109
Personaleomkostninger	-20.612	-25.326
Afskrivninger	0	0
Udgifter i alt	-33.956	-39.435
Årets resultat	6	10

Miljøregnskab	2013	2014
Elforbrug i kWh	289.563	329.060
Varmeforbrug i Mwh	584	569
Vandforbrug i m3	1.184	1.609

Roskilde, 23. april 2015

Museumsdirektør Tinna Damgård-Sørensen

Økonomichef Claus Christiansen

Revisor: RIR REVISION statsautoriserede revisorer I/S

Foranstående resultatopgørelse og balance er en forenklet udgave af årsrapporten, herunder ved udeladelse af noter.

BALANCE

pr. 31. december 2014

beløb i 1.000 kr.

Aktiver	2013	2014
Bygninger	5.260	5.260
Varebeholdninger	1.727	1.744
Tilgodehavender	643	11.044
Forudbetalte omkostninger	417	470
Deposita	48	48
Likvide beholdninger	29.783	22.910
Aktiver i alt	37.878	41.476
Passiver		
<i>Egenkapital</i>		
Overført overskud fra tidligere år	74	80
Årets overskud	6	10
<i>Egenkapital i alt</i>	<i>80</i>	<i>90</i>
<i>Gæld</i>		
Hensættelser og igangv. projekter	25.678	26.137
Prioritetsgæld	5.260	5.260
Leverandører af varer og tjenesteydl.	1.670	3.328
Anden gæld	5.190	6.661
<i>Gæld i alt</i>	<i>37.798</i>	<i>41.386</i>
Passiver i alt	37.878	41.476

Bestyrelse:

Joy Mogensen

Ole Christiansen

Gurli Martinussen

Lars Fredsted

Björn Varenius

Michael Lunn

Birgit Pedersen

Henrik Stougaard

Tilskud og indtægter

Vikingskibsmuseet har modtaget kr. 13.992.415 i offentlige tilskud i 2014. Roskilde kommune ydede et tilskud på kr. 9.089.052; sammenlignet med året før blev det kommunale tilskud reduceret med 23.908 kroner – som en kombination af reduktion på 1 % og prisfremskrivning.

Staten ydede et samlet tilskud på kr. 4.903.363; sammenlignet med året før blev det statslige tilskud forøget med 1.509 kroner – som en kombination af reduktion og prisfremskrivning.

Museets faste offentlige tilskud i 2014 udgjorde i alt 35,5 % af museets driftsgrundlag, mod 40,7 % året før.

Udover de offentlige tilskud har museet tiltrukket kr. 2.579.758 i tilskud og donationer, øremærket til forskellige projekter, primært til særudstillingen med tilhørende bog ”The World in the Viking Age”, aktiviteter i forbindelse med sejladsen med *Havhingsten fra Glendalough* i Berlin, og mindre formidlingsprojekter.

Museet har modtaget donationer og tilskud fra følgende fonde og firmaer:

Knud Højgaard's Fond, D/S Orient Fond, Augustinus Fonden, ROSA sekretariatet for folkemusik, DJBFA, Nordisk Kulturfond, Nordea Fonden, Aase og Jørgen Münthers Fond, Roskilde Kommune samt en anonym donator.

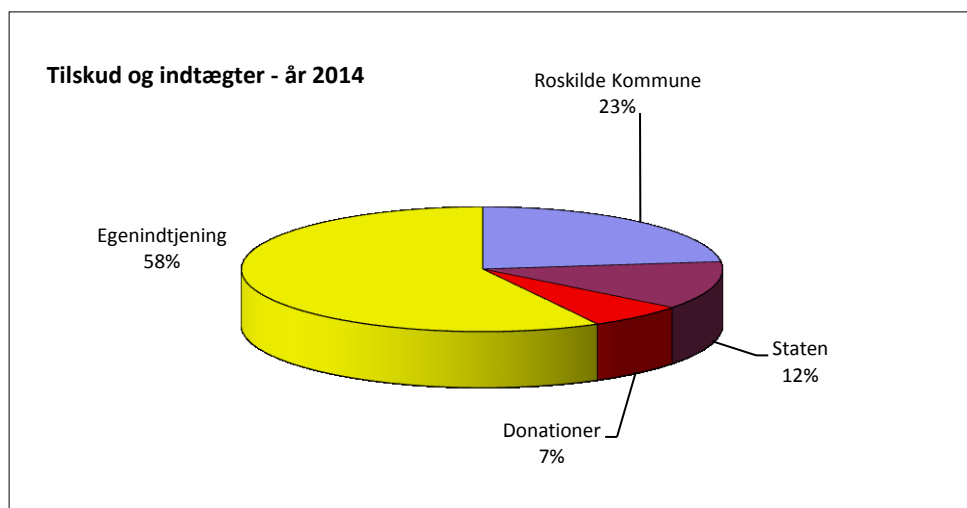


Fig. 1: Tilskud og indtægter 2014

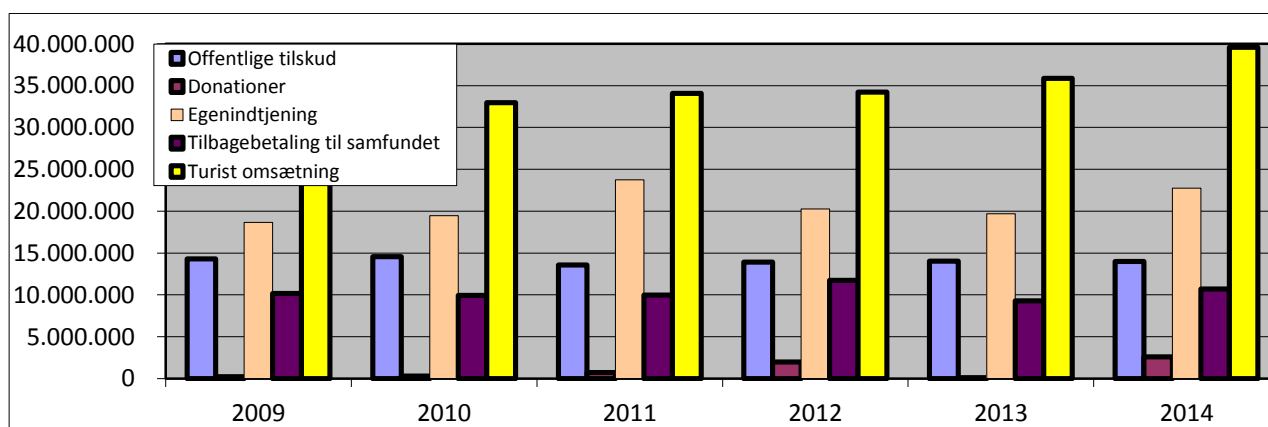


Fig. 2: Udvikling i tilskud og indtægter sammenlignet med turistsomsætning mv. fra 2009 – 2014

Besøgende

I alt 134.159 gæster har besøgt museet i 2014, heraf 85.971 voksne og 48.188 børn og unge under 18 år. 63,0 % af museets gæster kom fra udlandet. Besøgstallet for 2013 var 120.874. Der er således en stigning på 13.285 besøgende.

Antallet af voksne, voksne i særlige grupper og børn i følge med deres forældre samt skolebørn har været stigende, mens antallet af 'gratister' har været faldende.

Der var budgetteret med en forventning om 118.500 gæster. Det faktiske besøgstal blev altså cirka 13 % større end forventet og cirka 11 % større end sidste år.

Flere besøgende samt ændring på besøgssammensætningen af gæster betød endvidere, at der var en stigende entréindtægt.

Rent økonomisk betød de flere besøgende og sammensætningen af betalende og ikke-betalende gæster, at den samlede entréindtægt blev kr. 1.528.187 større end budgetteret.

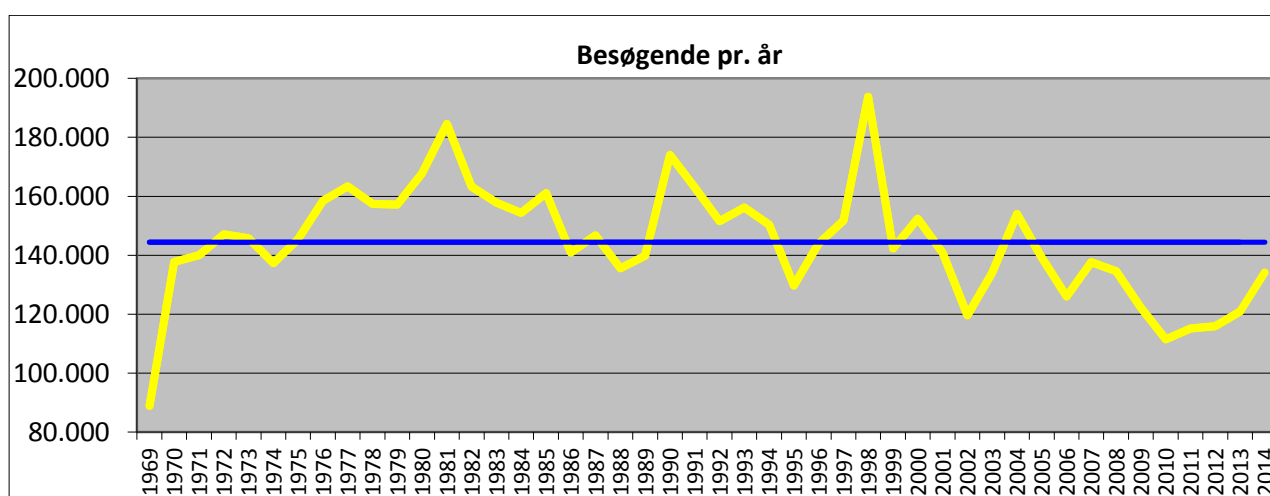


Fig. 3: Besøgstal: udvikling fra 1969 til 2014

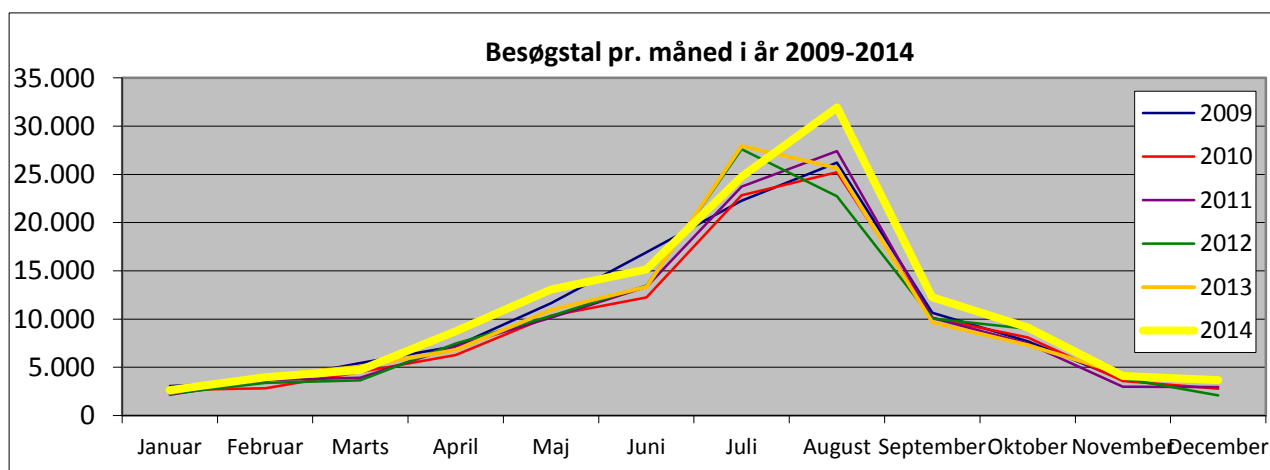


Fig. 4: Museets besøgende fordelt på måneder: udvikling 2009 - 2014

I slutningen af juli fik museet opsat en publikumstæller på Vindebroen for at registrere alle besøgende på museumsområdet. Der er udskilt besøgende i museets åbningstid kl. 10-17 fra 31. juli til 23. august og kl. 10-16 fra 24. august til 31. december. Besøgende fra kl.10-16 frem til 31. marts 2015 er derudover registreret. Tallene fra 31. juli 2014 frem til 31. marts 2015 ligger til grund for den statistikmæssige vurdering af de samlede besøg i 2014 med åbningstiderne kl.10-16 fra 24. august til 13. maj og kl.10-17 fra

14. maj til 23. august. På denne baggrund ligger det samlede besøgstal i 2014 på museumsområdet, efter vores bedste vurdering, på 245.500 besøgende.

Der kommer også besøgende udenfor museets åbningstid, hvor der er offentlig adgang til museumsområdet. De besøgende kan opleve museumsrelaterede aktiviteter, som sejls med bådelaugsbådene, der fortrinsvis foregår i aften timerne. Der er således et væsentligt antal besøgende, som oplever museet om aftenen og derved får en kulturel oplevelse, skønt de måske ikke er bevidste herom. Besøgstallet i aften timerne vil blive registreret i 2015 for at kunne nå frem til et mere præcist tal for næste år.

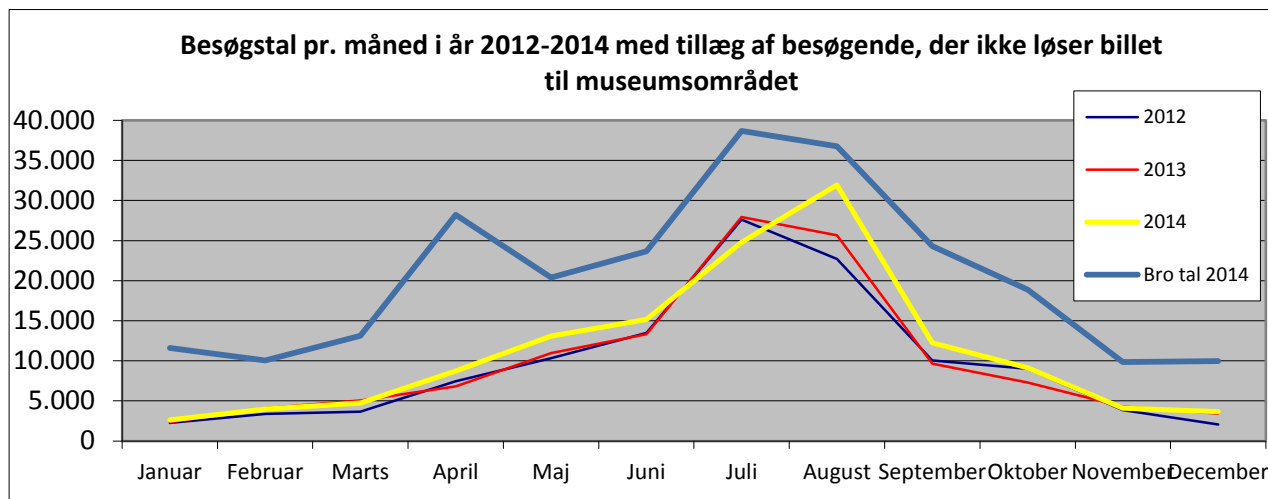


Fig. 5: Besøgstal med besøgende på hele museumsområdet 2012 – 2014

I besøgsgruppen "Voksne i grupper" indgår aftaler med forskellige kortudbydere såsom FDM, Danhostel, særlige pris aftaler med incoming bureauer og lignende.

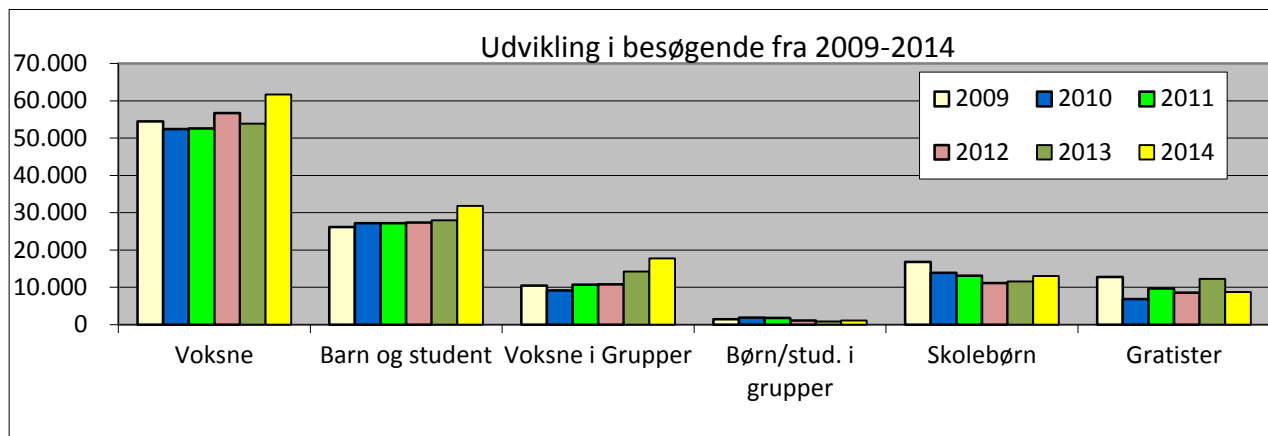


Fig. 6: Udvikling i besøgsgrupper 2009 – 2014

I forbindelse med billetsalget er 30.725 gæster, svarende til ca. 22,9 % af de besøgende, blevet spurgt om hjemland eller postnummer. 63,0 % af museets betalende gæster kom i 2014 fra udlandet, mens 37,0 % kom fra Danmark. Af de besøgende kom 4,7 % fra Roskilde.

Af den samlede stigning på besøgstallet på 13.285 udgør de 12.737 en stigning på danske besøgende. Dette er udtryk for, at vi igen har fået mere fat i danskerne, herunder især børnefamilierne.

Da stigningen langt overvejende består af danske gæster, kunne det umiddelbart se ud som om, vi mister udenlandske gæster. Det er imidlertid ikke helt rigtigt, da det kun er den relative procent af udenlandske gæster, der er faldet, og ikke det faktiske antal.

Besøgssammensætningen af de udenlandske gæster har ændret sig fra sidste år, med et fald på tyske og svenske gæster og en tilsvarende stigning på nordamerikanske, franske og 'diverse' europæiske gæster.

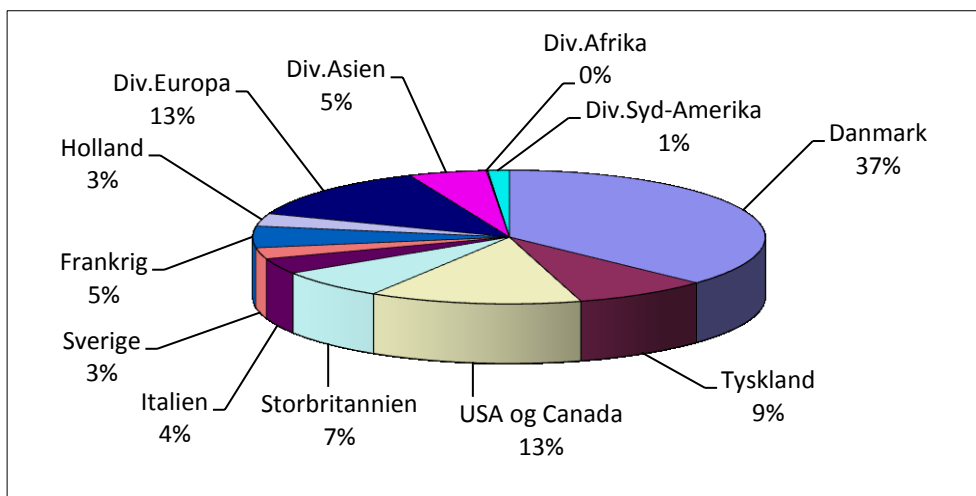


Fig. 7: Den internationale sammensætning af betalende gæster i 2014

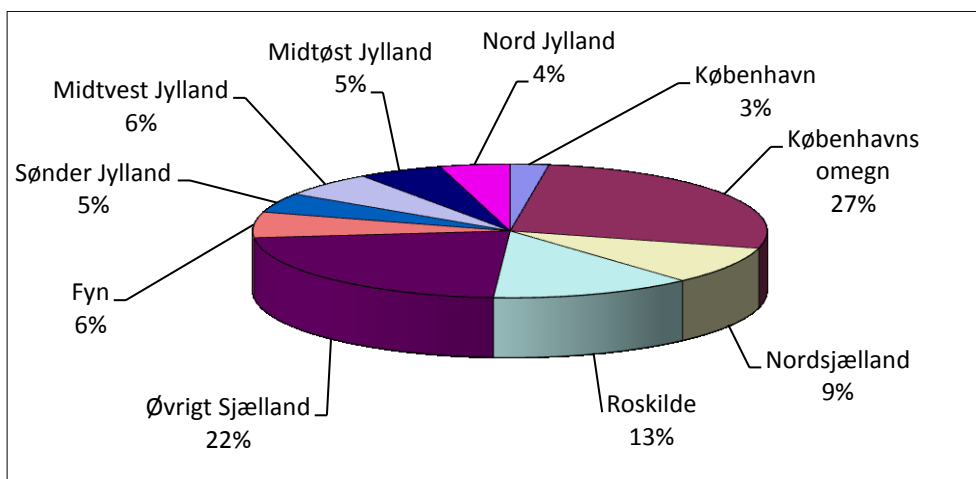


Fig. 8: Fordeling af de 37,0 % danske besøgende på landsdele 2014

Sejlads

I alt 12.746 gæster har i 2014 deltaget i sejlads med både fra museets bådsamling på Roskilde Fjord. Det er en tilgang i forhold til året før på 492 deltagere, svarende til 4 %. Tilgangen fordeles på 1.239 deltagere flere på turistsejladser og modregnes af 576 færre deltagere på private grupper og 171 færre deltagere på sejladserne for skolebørn.

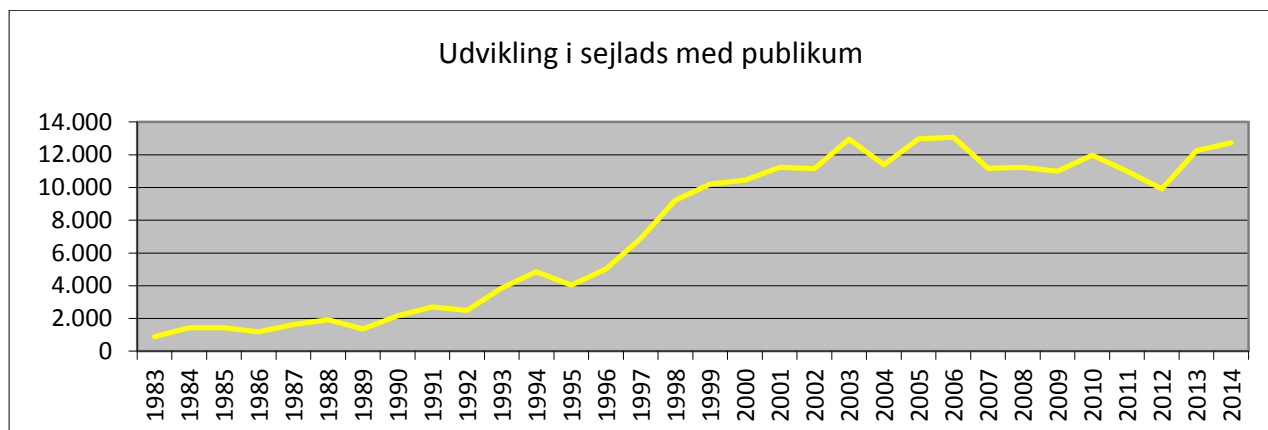


Fig. 9: Antal gæster, der har deltaget i sejlads 1983 - 2014

Omsætningen i sejladsen er steget fra kr. 939.098 i 2005 til kr. 1.315.924 ekskl. moms i 2014, svarende til en stigning på ca. 40 %.

I forhold til 2013 er omsætningen steget med kr. 8.760.

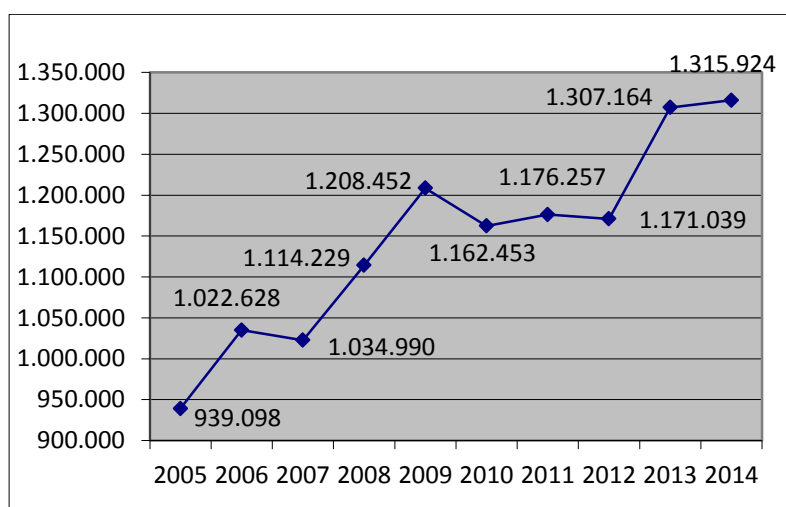


Fig. 10: Udvikling i omsætning i sejladsen 2005 - 2014

Omsætningen pr. sejlede gæst er i perioden 2005 - 2014 steget fra kr. 72,43 til kr. 103,24 ekskl. moms, svarende til en stigning på ca. 43 %.

Årsagen til, at omsætningen pr. gæst er faldende de seneste 2 år, er, at der er relativt flere turistsejladser til en pris på henholdsvis kr. 64,00 i 2013 og 72,00 kr. i 2014 ekskl. Moms, end der har været tidligere.

Analysen viser, at omsætningen pr. gæst på turistsejladser, gruppesejladser i de "almindelige" skibe, aftenture, kurser og skoler er stigende, men at omsætningen pr. gæst på gruppesejladser i rekonstruktioner og lejrskoler er faldende.

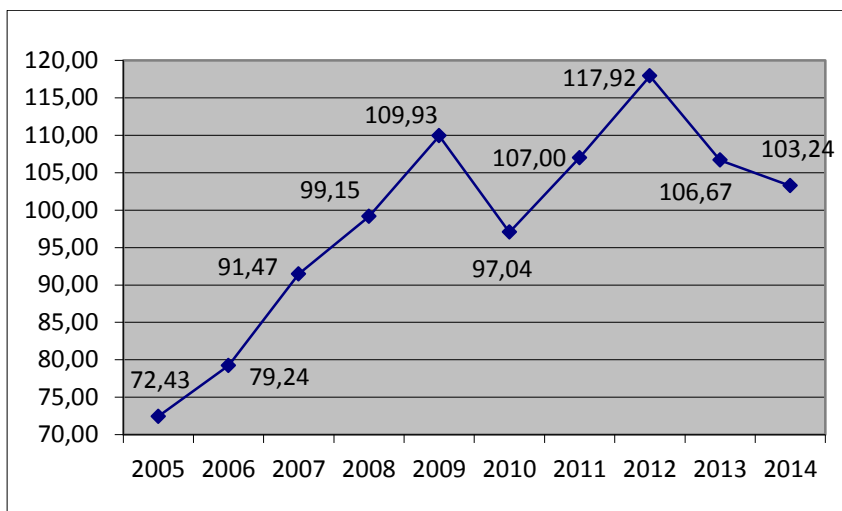


Fig. 11: Udvikling i sejldsomsætning pr. sejrende gæst 2005 - 2014

Sejldsomsætningen pr. museumsgæst er steget fra kr. 6,74 til kr. 9,81 ekskl. moms, svarende til en stigning på ca. 45 %.

Årsagen til, at omsætningen pr. museumsgæst er faldende fra sidste år, er, at der er en kapacitetsbegrænsning i antallet af udbudte turistsejladser. Denne begrænsning indebærer, at vi ikke i samme forhold kan tilbyde det øgede besøgsantal en sejltur.

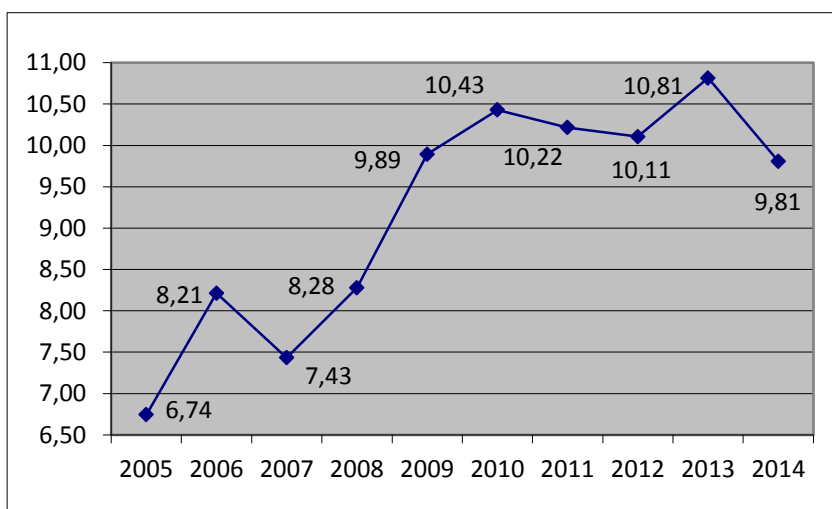


Fig. 12: Udvikling i sejldsomsætning pr. museumsgæst 2005 - 2014

Sejlsaktiviteten er størst i forårs- og sensommermånederne, hvor skoler og firmaer udgør de store kundegrupper. I perioden medio juni til medio august holder skoler og firmaer ferie, hvorfor aktiviteten stort set begrænses sig til turistsejladser. Det fremgår dog, at antallet af turistsejladser stiger år for år.

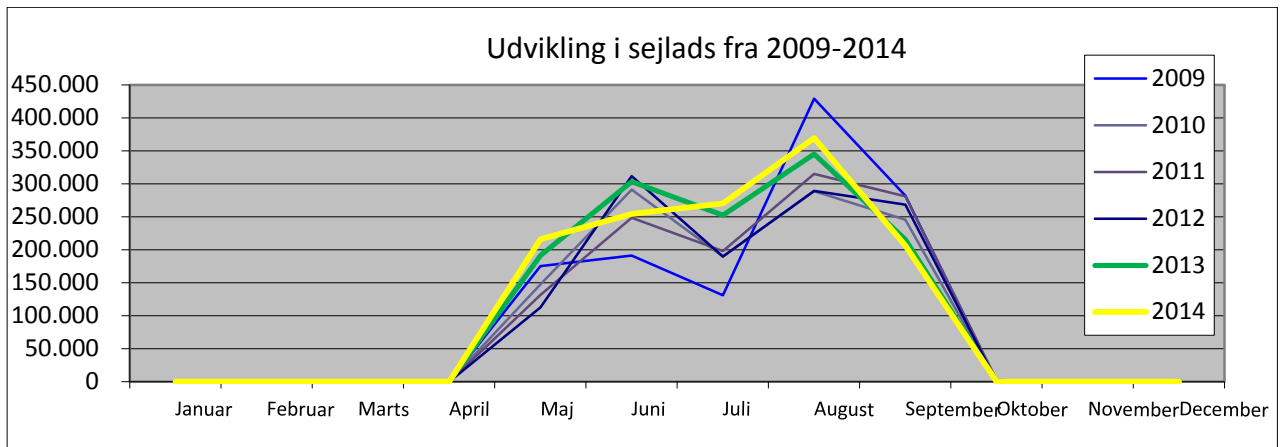


Fig. 13: Sejladsomsætning fordelt på måneder 2009-2014

Butik

Omsætningen i butikken er steget de sidste seks år og er nu oppe på kr. 4.247.812 for rene butiksvarer. Herudover er der en lille omsætning på salg fra kaffeautomaten i Hallen, som i 2014 udgør kr. 48.430. Den samlede omsætning er kr. 4.296.242.

Til og med 2012 drev butikken også en café på museumsøen. I 2013 blev caféen bortforpagtet til Restaurant Snekken, og fra 2014 har museet taget den tilbage igen. Caféen drives nu udenfor butikkens område, og derfor indgår caféen fra 2013 ikke længere i butikkens omsætning. Omsætningen pr. gæst er i de sidste seks år steget fra kr. 27,06 til kr. 31,66, svarende til en stigning på ca. 17,0 %.

Butikkens omsætning er i 2014 steget med kr. 490.206 i forhold til året før.

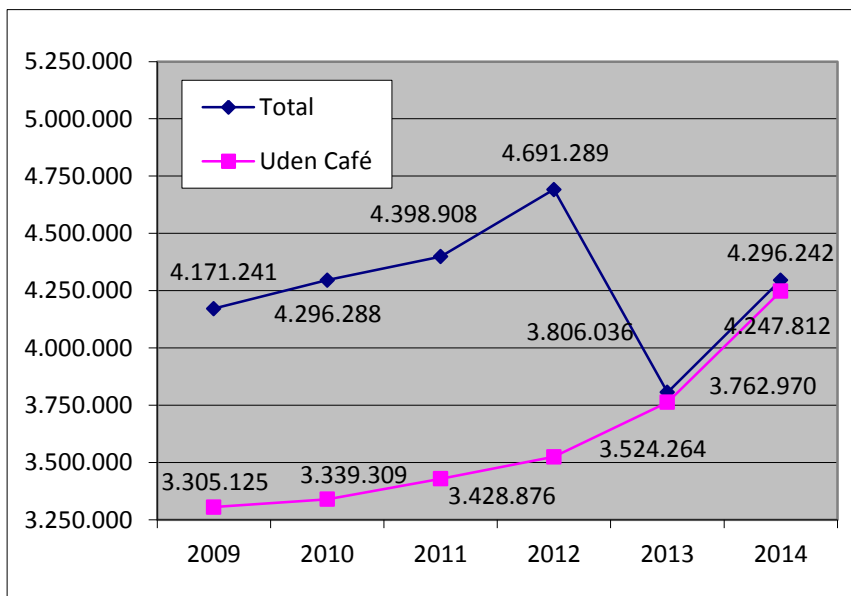


Fig. 14: Udvikling i butiksomsætning (ekskl. moms) 2009 – 2014

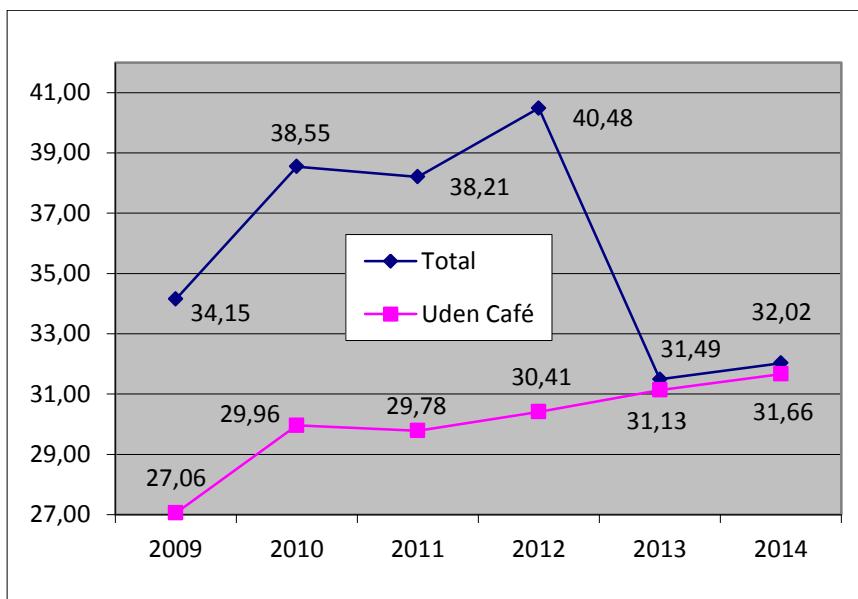


Fig. 15: Udvikling i butiksomsætning pr. gæst (ekskl. moms) 2009 – 2014

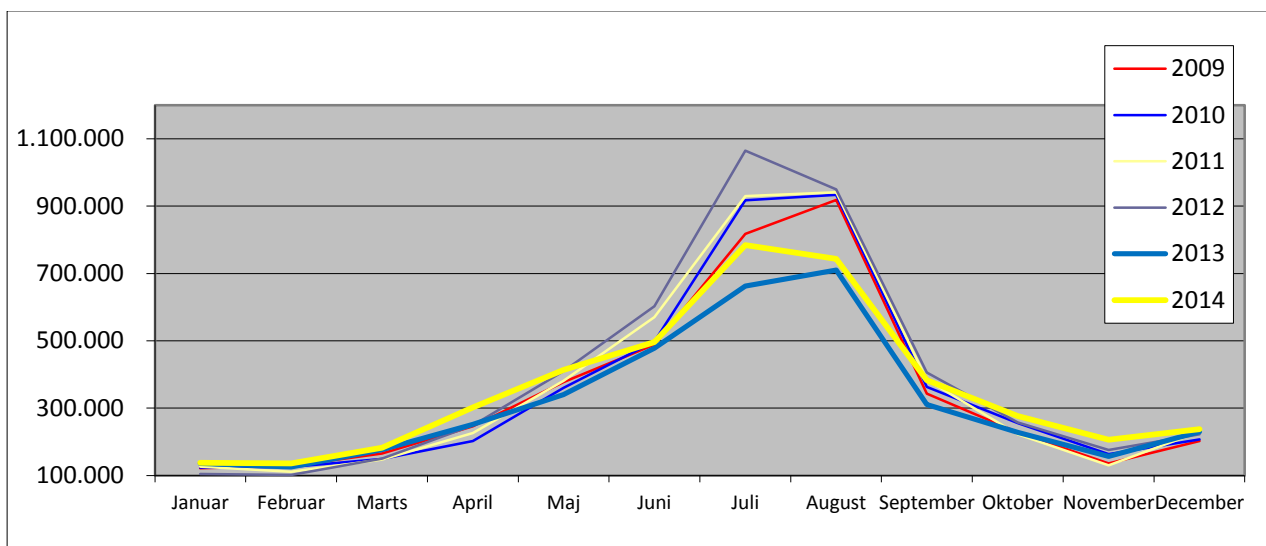


Fig. 16: Udvikling i butiksomsætning pr. måned 2009 – 2014

Café Knarr

Museet har fra 3. maj 2014 igen drevet Café Knarr. Omsætningen i 2014 kom op på kr. 2.518.119. I årene fra 2001 til 2012 drev museet også en mindre café/kiosk på samme placering og som en filial af butikken. I 2013 valgte museet at gøre mere ud af cafékonceptet for at højne servicen over for museets gæster, og i den forbindelse blev caféen bortforpagtet til Restaurant Snekken. Omsætningen og gæsternes vurdering af caféen steg ikke i den takt, som museet ønskede, og da bortforpagtningen ophørte med årets udgang, valgte museet at drive den selv fra 2014.

Omsætningen pr. gæst er fra 2013 steget fra kr. 10,76 til kr. 18,77, svarende til en stigning på 93,6%. Omsætningerne for 2010-2012 afspejler museets drift af café/kiosken som filial af butikken. 2013 viser omsætningen via Restaurant Snekken, og 2014 viser omsætningen, hvor caféen drives som selvstændig enhed på museet.

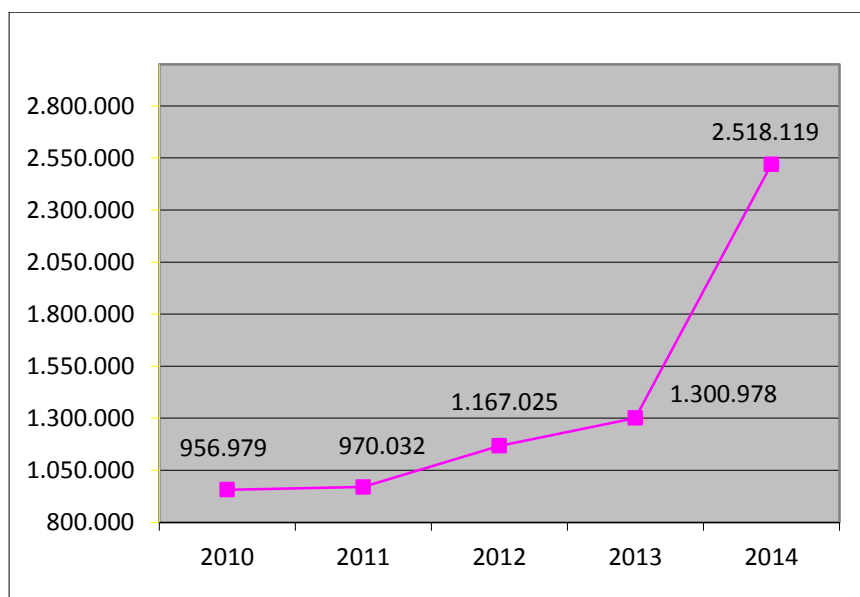


Fig. 17: Udvikling i caféomsætning (ekskl. moms) 2010 – 2014

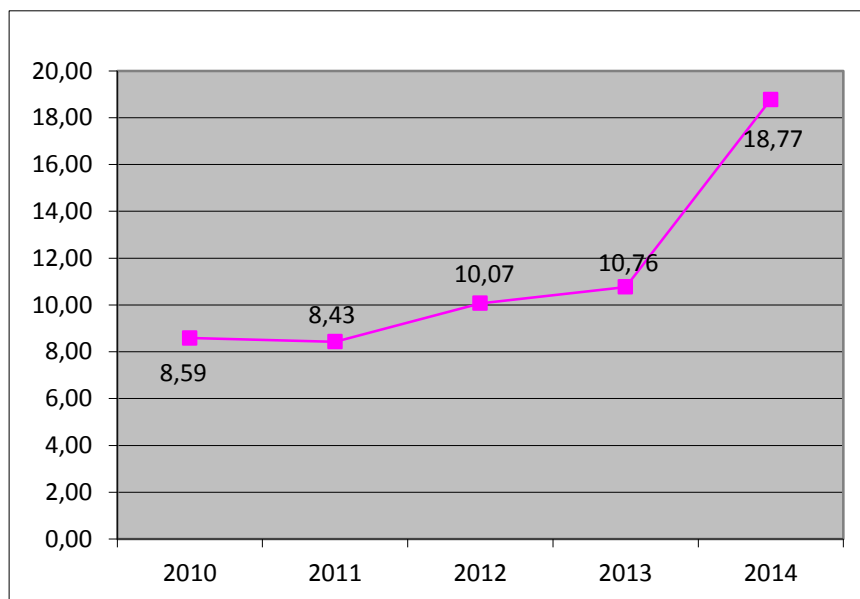


Fig. 18: Udvikling i caféomsætning pr. gæst (ekskl. moms) 2010 - 2014

Omsætning pr. gæst

Samlet set har museet haft en omsætning pr. gæst på kr. 131,49 (ekskl. moms) i 2014 mod kr. 109,98 i 2013. Omsætningsforøgelsen skyldes især, at caféen igen er kommet ind under museet og en stigning på entré.

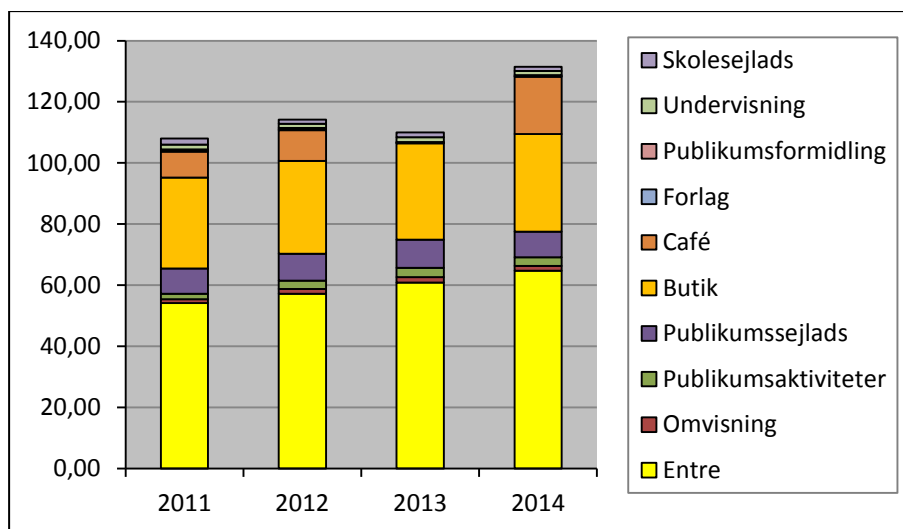


Fig. 19: Omsætning fordelt pr. gæst (ekskl. moms) 2011 - 2014

Personale

I alt 168 personer, svarende til 62 årsværk, har i kortere og længere perioder været ansat ved museet. 16 personer har herudover været tilknyttet i beskæftigelsesprojekter.

Årsagen til stigningen i antal årsværk er, at der i 2014 var en øget aktivitet, især på det marinarkæologiske område med IDV-projekter.

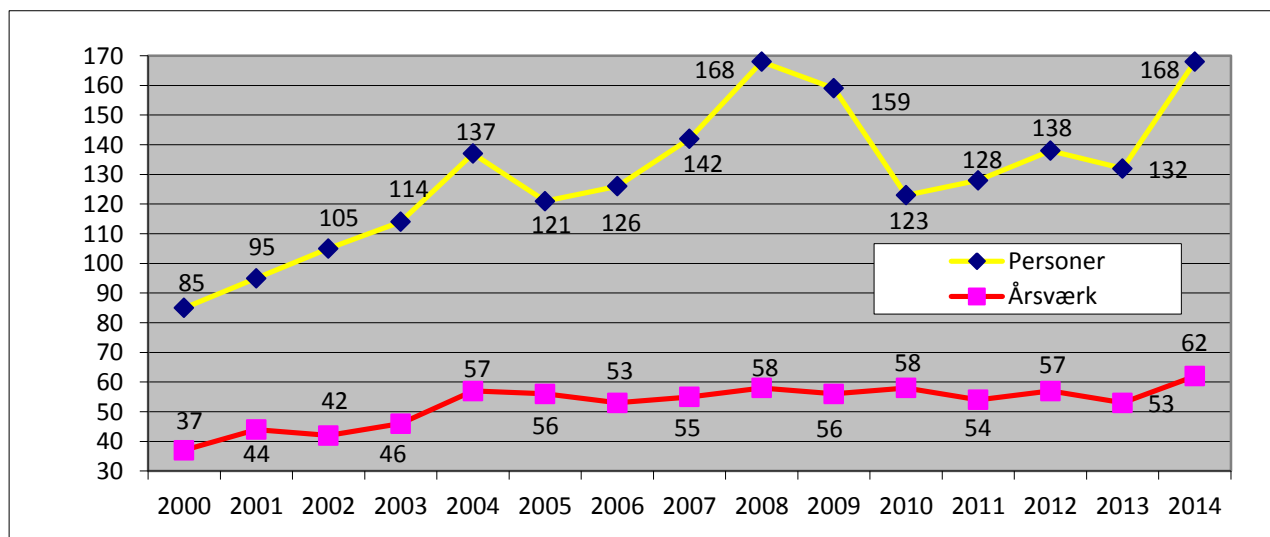


Fig. 20: Personale, antal personer og årsværk 2000 – 2014

Miljøforhold

Museet forsøger gennem hele sit virke at tilgodese miljøet mest muligt, hvorfor der til stadighed er fokus på forbruget af vand, varme og elektricitet. Det er igen lykkedes at mindske forbruget af varme, hvorimod vand og elektricitetsforbruget er steget som følge af, at museet selv driver Café Knarr, hvor behovet for dette indgår som en del af produktionen.

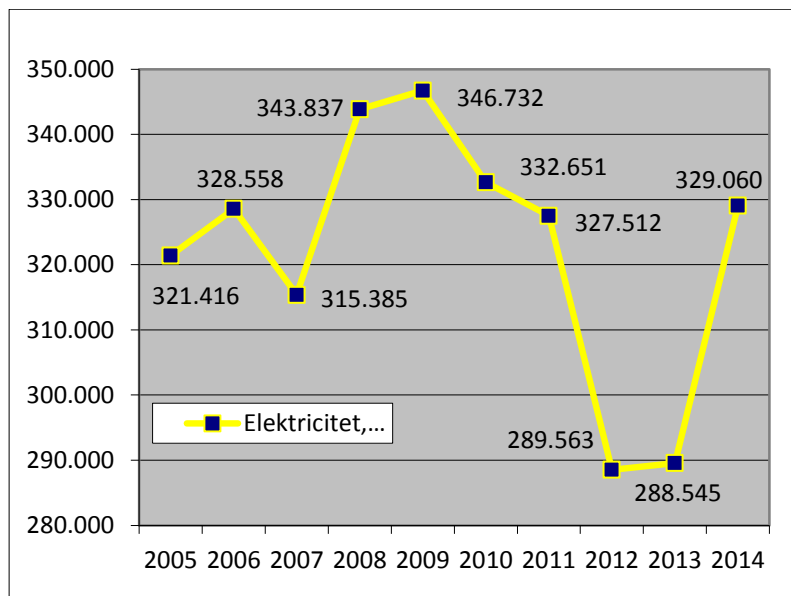


Fig. 21: Elforbrug 2005 – 2014

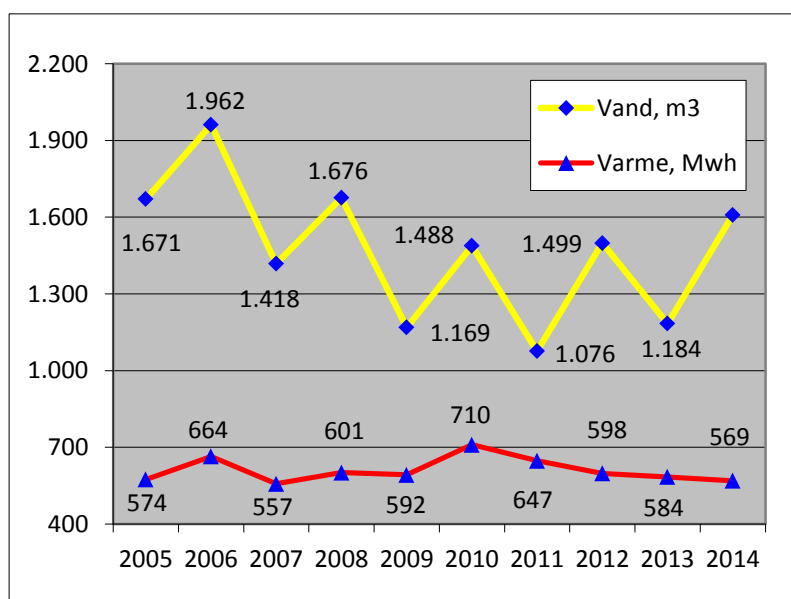


Fig. 22: Vand og varmeforbrug 2005 – 2014

Tilbagebetaling til samfundet

Vikingskibsmuseet er den største turistattraktion i Roskilde målt på besøgstal.

38,9 % af Vikingskibsmuseets besøgende kommer til Roskilde alene for at besøge museet

19,1 % besøger også Domkirken

42,0 % besøger tillige Roskilde by

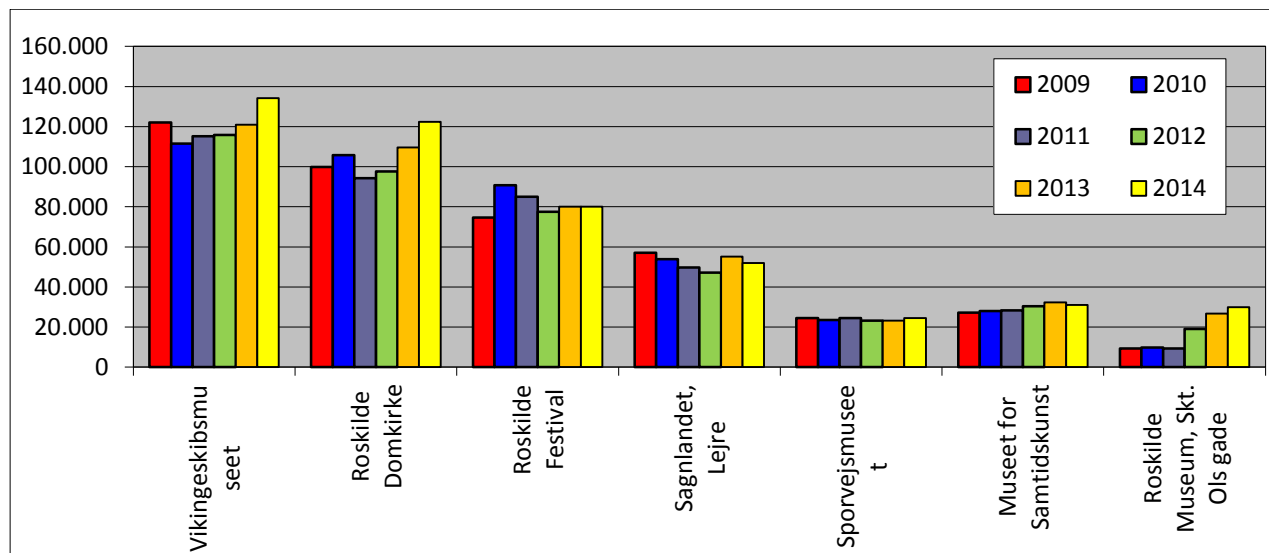


Fig. 23: Besøgstal på attraktioner i Roskilde området 2009 – 2014

Det kan således konstateres, at Vikingskibsmuseet ikke alene har kulturhistorisk betydning, men også har en central placering i branding af Roskilde som en aktiv og attraktiv kulturby.

Vikingskibsmuseets betydning for turistomsætningen i Roskilde og Region Sjælland belyses af de beregninger, som er foretaget gennem ABS-analyse (Attraktionernes Betydning for Samfundet) som er udviklet i ODA samarbejdet (Oplevelsesudvikling i Danske Attraktioner). Beregningerne er baseret på oplysninger fra museets besøgsregistreringer og publikumsundersøgelser, der bl.a. viser at:

- 63,0 % af de besøgende kommer fra udlandet
- 37,0 % af de besøgende kommer fra Danmark, heraf kommer 4,7 % fra Roskilde
- 52.188 besøgende området primært på grund af Vikingskibsmuseet
- 25.624 besøgende området på grund af Vikingskibsmuseet, men også andre attraktioner/lokationer i området
- 56.347 besøgende området eller bor i området og besøgende derfor Vikingskibsmuseet i anden forbindelse
- 68,7 % af de besøgende er endagsturister
- 8,0 % af de besøgende er overnattende turister

De anvendte data er blevet bearbejdet i en tillempet udgave af de officielt anerkendte beregningsmodeller TØBBE og LINE. Beregningerne for 2014 er justeret i forhold til det aktuelle besøgstal på 134.159.

Beregningerne viser, at Vikingskibsmuseet i 2014 har påvirket samfundet med en turistmæssig omsætning på kr. 39.557.041, hvoraf omsætningen på kr. 24.327.581 lægges i lokalområdet.

Museets egen omsætning, beskæftigelse og afledte skatter og afgifter indgår ikke i tallene.

Vikingskibsmuseets betydning for samfundet (ABS)

Vikingskibsmuseet besøges af:	<u>134.159</u>	gæster i alt		
På grundlag af en publikumsanalyse kan gæsterne opdeles således:				
	52.188	Besøger området primært på grund af Vikingskibsmuseet		
	25.624	Besøger området på grund af Vikingskibsmuseet, men besøger også andre attraktioner/lokationer i området		
	56.347	Besøger området eller bor i området og besøger derfor Vikingskibsmuseet i anden forbindelse		
Af det samlede besøgsantal er:	<u>72.993</u>	Endagsturister		
Disse 72.993 endagsturister, skaber en omsætning på kr.:			<u>36.571.210</u>	
Af det samlede besøgsantal vælger de:	<u>7.160</u>	at overnatte i lokalområdet		
Disse 7.160 overnattende gæster, skaber en omsætning på kr.:			<u>2.985.831</u>	
De gæster, der kommer primært og delvist pga. Vikingskibsmuseet, skaber samlet en omsætning, udover den som lægges på Vikingskibsmuseet, på kr.:			<u>39.557.041</u>	heraf udgør kr. <u>24.327.581</u> omsætning i lokalområdet
Vikingskibsmuseet skaber:	<u>51</u>	Arbejdspladser i samfundet udover Vikingskibsmuseets egne arbejdspladser.		
Disse 47 arbejdspladser bidrager med kr.:	<u>13.844.965</u>	Til de offentlige kasser, i form af moms, A-skat. ATP o.lign.		

Fig. 24: Vikingskibsmuseets betydning for omsætning og arbejdspladser udenfor museet

Af museets egen omsætning betales store beløb tilbage til samfundet via skatter på det ansatte personale, moms og afgifter mv. I 2014 beløber den direkte tilbagebetaling sig til kr. 10.713.955, jævnfør figur 25.

Direkte betaling Vikingskibsmuseet / Samfund	
i kr.	
<u>Direkte betaling til samfundet:</u>	
A-skat, AM- og SP-bidrag	8.045.300
ATP	200.430
Salgsmoms	1.656.691
Lønsumsafgift	0
Energiafgifter netto	314.467
Ejendomsskatter	0
Økonomistyrelsen	159.825
AER, AES, FIB mv.	337.242
I alt direkte betaling til samfundet:	10.713.955
<u>Modtaget fra samfundet:</u>	
Ordinære driftstilskud fra det offentlige	14.637.615
Refusion fra fleksjob mv.	2.099.042
Refusion, sygedagpenge	142.659
Refusion af Energiafgifter	196.376
Omkostningsrefusioner	54.088
I alt direkte betaling fra samfundet:	17.129.780
Nettobidrag fra/til det offentlige	-6.415.825

Fig. 25: Direkte tilbagebetaling til samfundet

Af museets egne indkøb ligger store beløb i Roskilde kommune eller indenfor Region Sjælland. I 2014 beløber det direkte køb i Roskilde kommune sig til kr. 3.313.389, jævnfør figur 26.

Vikingskibsmuseets Indkøbsstruktur		
	kr.	%fordeling
Indenfor Roskilde-kommune	3.313.389	23,5 %
Indenfor Region Sjælland	689.986	4,9 %
Resten af Danmark	9.724.824	68,9 %
Udenfor Danmark	378.469	2,7 %
Indkøb for attraktionen i alt	14.106.668	

Fig. 26: Museets indkøbsfordeling

Samlet set er Vikingskibsmuseet således en kulturinstitution, som på mange måder giver samfundet ”valuta for pengene”, jævnfør figur 27.

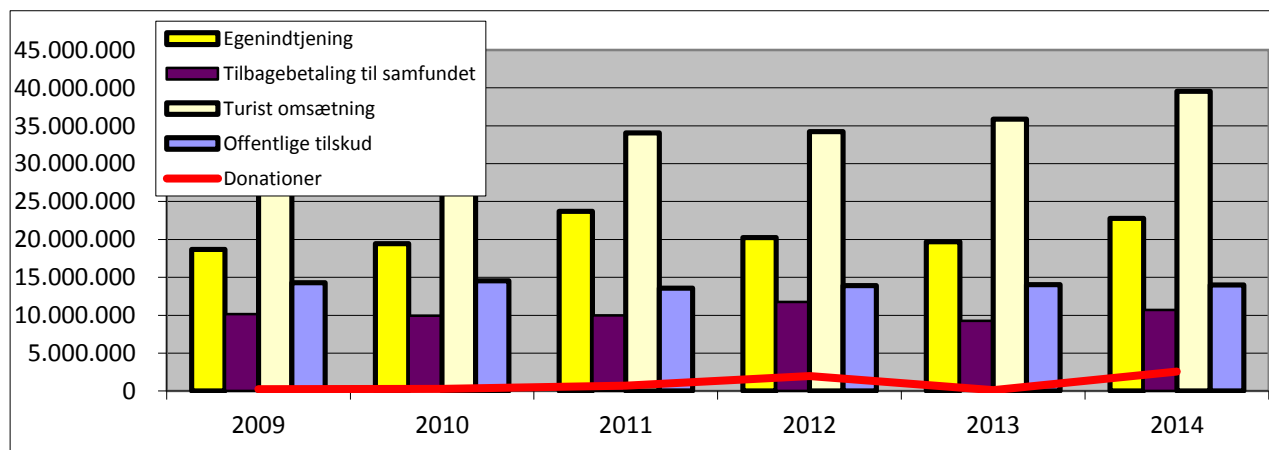


Fig. 27: Sammenhæng mellem egen indtjening, tilbagebetaling til samfundet, offentlige tilskud, afledt turistsomsætning i Roskilde samt donationer

Samlet konklusion om museets betydning for samfundet

Vikingskibsmuseet er et vartegn for Danmark – og for Roskilde. Den internationale Guide Michelin har tildelt museet 3 stjerner af 3 mulige, hvilket angiver, at museet er en rejse værd i sig selv.

Lokalt ligger museet på højde med Roskilde Domkirke og Roskilde Festival, når udenlandske gæster tænker på Roskilde. Vikingskibsmuseet er den attraktion i Roskilde, der tiltrækker flest udenlandske besøgende; Ca. 63 % af museets betalende gæster kommer fra udlandet, svarende til ca. 84.500 udenlandske turister. Heraf kommer de største besøgsgrupper fra: Amerika, Tyskland, England, Frankrig, Holland og Italien.

De udenlandske besøgende har stor betydning for handelslivet i kommunen – en beregning foretaget efter TØPPE modellen (ABS) viser, at Vikingskibsmuseet genererer en turistsomsætning i 2014 på ca. 39,6 mio. kr., hvoraf størstedelen omsættes i lokalområdet.

Museet har gennem året arbejdet målrettet for at opretholde og udvikle sin rolle og sin betydning for det omkringliggende samfund; for fortsat at gøre sig værdig til anerkendelsen; og for at leve op til de forventninger, der udspringer af de mange positive vurderinger.

Administration

Bestyrelsen

Museets bestyrelse har i 2014 bestået af:

Formand Joy Mogensen, borgmester, Roskilde Kommune (udpeget af Roskilde byråd)

Næstformand Ole Christiansen, cand.jur., fhv. direktør i Miljøministeriet (udpeget af Vikingeskibsmuseets Venner)

Gurli Martinussen, direktør (udpeget af Vikingeskibsmuseets Venner)

Lars Fredsted, adm. direktør (udpeget af Vikingeskibsmuseets bestyrelse)

Björn Varenus, direktør for Sjöfartsmuseet/Akvariet i Göteborg (udpeget af Vikingeskibsmuseets bestyrelse)

Michael Lunn, cand.jur., fhv. departementschef i Justitsministeriet (udpeget af Vikingeskibsmuseets bestyrelse)

Birgit Pedersen, Formand for Kultur- og Idrætsudvalget og medlem af Økonomiudvalget i Roskilde Kommune (udpeget af Roskilde byråd)

Henrik Stougaard, medlem af Økonomiudvalget og Skole- og Børneudvalget i Roskilde Kommune (udpeget af Roskilde byråd)

Tiltrådt i 2014 er Björn Varenus, Michael Lunn, Birgit Pedersen og Henrik Stougaard

I 2014 blev bestyrelsens medlemstal udvidet til otte med henblik på at tilføre faglige og ledelsesmæssige kompetencer på nationalt og internationalt niveau, og samtidig øge den lokale forankring. Således at bestyrelsens sammensætning, størrelse og arbejdsform tilpasses museets nuværende strategiske behov og udviklingsplaner.

Efter museets vedtægter skal der udpeges syv til ti bestyrelsesmedlemmer med følgende kompetencer:

- To - tre medlemmer af byrådet i Roskilde Kommune - udpeget af Roskilde byråd
- En person med indsigt i politiske beslutningsprocesser på regionalt og statsligt niveau - udpeget af Vikingeskibsmuseets Venner
- En person med relevant kompetence for Vikingeskibsmuseets strategiplan - udpeget af Vikingeskibsmuseets Venner
- To - tre med relevant kompetence for Vikingeskibsmuseets strategiplan - udpeget af bestyrelsen

Chefgruppe

Vikingeskibsmuseets chefgruppe har i 2014 bestået af:

Direktør og chef for Undersøgelser, forskning og udstilling Tinna Damgård-Sørensen

Chef for Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling Søren Nielsen

Chef for Økonomi, administration og bygningsdrift, Claus Christiansen

Samarbejdsudvalg og Arbejdsmiljøudvalg

I 2014 var samarbejdsudvalget sammensat som følger:

Ledelsesrepræsentanter	Tinna Damgård-Sørensen, formand Claus Christiansen Søren Nielsen
Tillidsrepræsentanter	Rikke Tørnsø Johansen, næstformand, HK Louise Kæmpe Henriksen, DM Vibeke Bischoff, Metal

I 2014 var arbejdsmiljøudvalget sammensat som følger:

Formand:	Direktør Tinna Damgård-Sørensen
Kontor:	Ledelsesrepræsentant: Claus Christiansen Arbejdsmiljørepræsentant: Tore Dalsgaard
Håndværkere:	Ledelsesrepræsentant: Søren Nielsen Arbejdsmiljørepræsentant: Ivan C. Hansen efterfulgte Birger Andersen
Frontpersonale:	Ledelsesrepræsentant: Marie Krogh-Nielsen Arbejdsmiljørepræsentant: Hans P.J. Nielsen
Marinarkæologi:	Ledelsesrepræsentant: Jørgen Dencker Arbejdsmiljørepræsentant: Morten Johansen

Personalehåndbog

Håndbogen rettes løbende til efter de personalepolitiske beslutninger, der træffes i henholdsvis chefgruppe, samarbejdsudvalg og i arbejdsmiljøorganisationen.

Personale

Der er i årets løb sket følgende bevægelser på personaleområdet:

Afdelingen for maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling

Bådeværftet:

Rebsluger Bjarni Sørensen, indkøbt i flere perioder af Base 4000 Roskilde Produktionskole til formidling og produktion af tov.

Rebsluger Carsten Hvid, fastansat rebsluger og skipper fra 1. maj.

Skibstømrer Claus Bruun, ansat 3. marts-31. oktober, 37 t/uge.

Bådebygger Lene Mellmann, ansat 1. maj -31. december, 37 t/uge.

Bådebygger Maik Riebort, bådebygger, indkøbt fra Oselvarverkstaden til at indgå i rekonstruktionen af Gokstadfæringen i Berlin i perioder mellem 9. september og 31. december.

Bådebygger Malthe Solhøj, ansat 20. juni-24. september, 37 t/uge.

Bådebygger Martin Rodevad Dael, barselsorlov fra 1. januar til 1. marts.

Bådebygger Sune Krohn, ansat 10. oktober-31. december, 37 t/uge.

Publikumsformidling og Skoletjenesten:

Marie Krogh-Nielsen, orlov 15. juni-15. september.

Mette Jehrbo, vikar for Marie Krogh-Nielsen (8 t/uge) 15. juni-15. september.

Nanna Søs Brejning, vikar for Marie Krogh-Nielsen (10 t/uge) 15. juni-15. september.

Anders Brendstrup, Cecilie B. Hansen, Lin Sigrid Hall Sveinbjørnsson, Marie Winter Sall og Ole Holger Hansen, timeansatte formidlere 1. januar-31. december.

Andres Kristensen og Lise Vissing, timeansatte formidlere 1. januar-1. september.

Bjarke Kristensen, Jonas Terney Arason, Lisa Maj Werneburg (barselsorlov fra 1. september) Rasmus Christensen og Tobias Dahl, timeansatte formidlere 20. april-19. oktober.

Anna Louise Pedersen, Bolette Velin Hansen, Silas Tavs Ravn, timeansatte formidlere 20. april-31. december.

Rebslager Bjarni Sørensen, pilefletter Hella Olsson, smed Jonas Bigler og træskærer Sanne Seipelt, håndværksformidlere 1. maj-30. september.

Niclas Wathne, i virksomhedspraktik 24. november-19. december.

Sejladstjenesten:

Helene Vase, ansat som bådfører 28. april-30. september, 15 t/uge.

Louise Crandal, ansat som bådfører 28. april-1. august, 32 t/uge.

Nanna Søs Brejning, forlænget ansættelse som fastansat sejladsinstruktør/formidler pr. 1. oktober, 37 t/uge.

Sune Krohn, ansat som bådfører 28. april-30. september, 20 t/uge. Havde yderlige timer i teknisk afdeling og efter 30. september også på bådeværftet.

Tim Jakobsen, ansat som bådfører 28. april-30. september, 15 t/uge.

Toke Morell Neve, ansat som bådfører 28. april-30. september, 15 t/uge.

Desuden var tre personer ansat som gaster i korter perioder i løbet af sommeren.

Afdelingen for Undersøgelser, forskning og udstilling

Undersøgelser:

Til de marinarkæologiske undersøgelser i 2014 har følgende personer været projektansat på Vikingskibsmuseet: Anders Gutehall, Frederik Hyttel, Tim Spaanheden Dencker, Klara Fiedler, Marie Jonsson, Nilas Hammelev Møller og Tine Verner Karlsen.

Forskning:

Morten Ravn, ph.d., ansat som museumsinspektør i en tre-årig fuldtidsstilling pr. 1. februar.

Jörn Bohlmann, ph.d., ansat som museumsinspektør i en projektstilling 15. september 2014-8. maj 2015.

Bent Løvschal, museumsmedarbejder, gik på pension pr. 31. december 2014.

Anton Englert, ph.d., fratrædt pr. 31. december 2014.

Udstilling:

Athena Trakadas's honoraraftale om færdiggørelsen af temabogen til særudstillingen "The World in the Viking Age" udløb 1. april.

Triona Rather Sørensen, ph.d., ansat som museumsinspektør 1. maj 2014-30. april 2016.

Lis Dahl Pinholt, forlænget ansættelse som museumsmedarbejder til 31. december 2017.

Afdelingen for økonomi, administration og bygningsdrift

Salg, kommunikation og markedsføring

Anne Sabine Stubbe Østergaard, ansat i en deltidsstilling som medhjælper til salgs-, kommunikations- og markedsføringsteamet 29. januar-31. december.

Karen Tronøe, tiltrådt en 24/30 timers fast deltidsstilling som salgs- og bookingmedarbejder pr. 1. januar.

Malena Poulsen, tiltrådt en 30/37 timers fast deltidsstilling som salgs- og bookingmedarbejder pr. 3. januar.

Teknik og bygningsdrift

Anders Jensen, fratrædt som museumshåndværker pr. 30. september.

Helene Alberts Eriksen, tiltrådt en fast stilling som rengøringsassistent pr. 20. januar.

Lisbeth Andersen, tiltrådt som rengøringsassistent i et sygdomsvikariat pr. 16. september, fasansat i den samme stilling pr. 1. januar 2015.

Martin Kjær Andersen, tiltrådt som museumshåndværker pr. 3. november 2014-31. maj 2015.

Morten Villadsen, tiltrådt som museumshåndværker pr. 29. juli 2014-31. maj 2015.

Toke Nissen, fratrædt som museumshåndværker pr. 30. april.

Administration

Annette Jensen, tiltrådt som receptionist i en deltids fleksjobstilling pr. 28. april.

Diana Bomgaard Glashøj, ansat som receptionist i en deltids fleksjobstilling 28. april-30. september.

Magnus Lassen, fratrædt en barselsorlovsstilling som edb-assistent pr. 28. februar.

Morten Egelund Faddersbøll, tiltrådt som IT-systemadministrator pr. 29. oktober.

Tore Dalsgaard, fratrædt som IT-systemadministrator pr. 31. oktober.

Ledelsessekretariat

Arne Kunckel, forlænget som konsulent frem til 31. december.

Lisbeth Weichel, tiltrådt pr. 24. november 2014 til 28. februar 2015 som projekt-medarbejder for arbejde med udvikling og implementering af presse- og kommunikationsplan for Helhedsplanen.

Café Knarr

Alexander Hejgaard Andersen, ansat til opvask pr. 21. juni, kontrakt udløb pr. 19. september.

Anne Ri Knudsen, ansat til servering pr. 12. juni, kontrakt udløb pr. 3. august.

Anne Sofie Jakobsen, ansat som ungarbejder pr. 11. juli, kontrakt udløb pr. 24. august.

Bettina Thorvil, ansat til servering pr. 16. maj, kontrakt udløb pr. 27. maj.

Ida Camille Olofsen, ansat til servering pr. 16. august (stadig ansat).

Inger Pedersen, ansat til opvask/ afrydning i lønpraktik pr. 30. juni, kontrakt udløb pr. 24. august, ansat i ordinær stilling pr. 26. august (stadig ansat).

Josefine Rathmann Bock Pedersen, ansat til servering pr. 7. juni, kontrakt udløb pr. 17. august.

Julie Bock Pedersen, ansat til servering pr. 7. juni, kontrakt udløb pr. 29. august.

Julie Hviid Cetti, ansat til servering pr. 1. juli, kontrakt udløb pr. 31. juli.

Kasper Kallerup, ansat som kok pr. 8. juni, sygemeldt fra 7. november (sygemeldt frem til 31. december, hvorefter kontrakten er udløbet).

Lisbeth Andersen, ansat til servering pr. 26. maj, først med løntilskud og efterfølgende ansat 24. august, kontrakt udløb pr. 19. oktober. Derefter ansat som servicemedarbejder i administrationen.

Luna Britt Hansen, ansat til servering pr. 5. august, kontrakt udløb pr. 19. oktober.

Lærke Jakobsen, ansat til servering pr. 2. juli, kontrakt udløb pr. 19. september.

Mads Henrik Nielsen, ansat som ungarbejder pr. 16. maj (stadig ansat).

Marianne Stage Nielsen, ansat som køkkenassistent pr. 8. november (stadig ansat).

Mathias Jensen, ansat til servering og køkkenmedhjælp pr. 3. maj, kontrakt udløb pr. 17. august.

Nathalie Voss, ansat til servering pr. 1. juli (stadig ansat).

Pernille Simonsen, ansat til servering pr. 2. maj, opsagt 20. maj (fritaget for tjeneste i opsigelsesperioden frem til 19. oktober).

Philip Marcel, ansat som kok/souschef pr. 1. maj, sygemeldt fra 4. august (sygemeldt frem til 19. oktober, hvorefter kontrakten er udløbet).

Tine Køster Hansen, ansat til servering, ansat pr. 19. maj (stadig ansat).

Museumsbutikken

Anders Frandsen, ansat pr. 17. maj, kontrakt udløb pr. 6. september.

Ida Camille Olofsen, ansat pr. 16. maj, kontrakt udløb pr. 28. september.

Janne Nielsen, ansat pr. 16. maj 2014 (stadig ansat).

Lene Annette Franck, forlænget pr. 1. maj 2014, kontrakt udløb pr. 31. marts 2015

Lis Nielsen, ansat pr. 17. maj, kontrakt udløb pr. 30. august.

Nis Kristian Nielsen, ansat pr. 24. maj, kontrakt udløb pr. 30. september.

Ekstern repræsentation

Museets personale har gennem året repræsenteret museet i en række eksterne aktiviteter:

Skibsrekonstruktør Vibeke Bischoff

Medlem af styringskomitéen i Faro Rhino Archaeological User Group (FRAUG)

Medlem af styregruppen for fuldskala rekonstruktionen af Ladbykibet ved Vikingemuseet Ladby

Leder af skoletjenesten Marie Broen

Er med i Skoletjenesten Sjælland og Skoletjenestenetværk

Medlem af Børnekultur netværket i Roskilde kommune

Medlem af styregruppen for "Da Danmark blev til"

Chef for Økonomi, administration og bygningsdrift Claus Christiansen

Bestyrelsesformand for Fonden Roskilde Vandrerhjem

Næstformand i bestyrelsen for Fonden Østdansk Turisme

Medlem af bestyrelsen i Top Attraktioner

Medlem af bestyrelsen for Attraktionernes Udviklingsfond

Medlem af bestyrelsen for Erhvervsforum Roskilde

Medlem af Dialogforum og Strategigruppen, vedrørende turistsamarbejdet i VisitRoskilde

Medlem af styregruppen for Skjoldungelandet

Medlem af Roskilde Havneforum

Medlem af Vikingebuen – Fælles strategi for produktudvikling på danske vikingeatraktioner

Forskningskoordinator Anton Englert

Medlem af Kontaktudvalget for Dansk Maritim Historie- og Samfundsforskning

Medlem af Wissenschaftlicher Beirat der Stiftung Oldenburger Wall e.V., Oldenburg in Holstein

Medlem af planlægningsgruppe til projektet Sicherung und Präsentation der Bremer Kogge,

Deutsches Schifffahrtsmuseum, Bremerhaven

Medlem af Fagligt Forum, samarbejdsudvalget mellem Vikingskibsmuseet og Nationalmuseet

Museumsdirektør Tinna Damgård-Sørensen

Medlem af Skoletjenestens Direktørkreds

Medlem af styregruppen for Kulturhistorisk Center RUCMUS

Medlem af aftagerpanel, Institut for Kultur og Identitet, RUC

Bestyrelsesmedlem Museum Sydøstdanmark

Medlem af økonomigruppe for Suzhou 2015, et udstillingssamarbejde mellem Sydvestjyske Museer, Nationalmuseet, Aarhus Universitet og Vikingeskibsmuseet.

Teamleder for Marinarkæologiske Undersøgelser Jørgen Dencker

Medlem af Fagligt Forum, samarbejdsudvalget mellem Vikingeskibsmuseet og Nationalmuseet

Repræsentant for Danmark som medlem af arbejdsgruppen "Working Group on Underwater Cultural Heritage in the Baltic Sea States"

Medlem af EAC "Europae Archaeologiae Consilium"

Medlem i Advisory Board for et 4-års forskningsprojekt ved Rhode Island University vedr. udvikling af, hvorledes den oprindelige amerikaners forfædres bopladser, gravpladser mv., der i dag er undersøiske, kan lokaliseres og indarbejdes i kommende anlægsarbejde på havet.

Museumsinspektør Louise Kæmpe Henriksen

Vikingeskibsmuseets repræsentant i bestyrelsen for Historisk Samfund for Roskilde Amt

Akademisk medarbejder Morten Johansen

Medlem af Fagligt Forum, samarbejdsudvalget mellem Vikingeskibsmuseet og Nationalmuseet

Medlem af MariNet, referencegruppe for den marinarkæologiske repræsentant i Arkæologisk Råd

Teamkoordinator for kommunikation, markedsføring, salg og booking, Rikke Tørnsø Johansen

Medlem af styregruppen for "Da Danmark blev til"

Medlem af Dialogforum, vedrørende turistsamarbejdet i VisitRoskilde

Repræsentant for Vikingeskibsmuseet i Øernes Attraktioner

Medlem af projektgruppen Suzhou 2015, et udstillingssamarbejde mellem Sydvestjyske Museer, Nationalmuseet, Aarhus Universitet og Vikingeskibsmuseet.

Teamleder for publikumsformidling Marie Krogh-Nielsen

Medlem af koordinationsudvalget Nationalparkprojekt Skjoldungelandet

Medlem af Formidlerforum under Nationalparkprojekt Skjoldungelandet

Medlem af Børnekultur netværket i Roskilde kommune

Leder af sejladstjenesten Tom Nicolajsen

Medlem af styringskomitéen i Faro Rhino Archaeological User Group (FRAUG)

Chef for Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling Søren Nielsen

Medlem af Roskilde Fjordudvalg, der er ansvarlig for farvandsafmærkningen i den sydlige del af Roskilde Fjord

Medlem af styregruppen for fuldskala rekonstruktionen af Ladbykibet ved Vikingemuseet Ladby

Medlem af norsk netværk omkring UNESCO konventionen af 2003 om immateriel kulturarv

Museumsinspektør Morten Ravn

Medlem af Baltic Maritime Archaeological PhD Research Network

Medlem i Center for Maritime og Regionale Studier

Medlem af Faro Rhino Archaeological User Group (FRAUG)

Medlem af forskningsnetværket: Strukturel Dialektik på Københavns Universitet

Medlem af forskningsnetværket: Vikingetid i Danmark

Medlem af redaktionen af tidsskriftet: Arkæologisk Forum

Teamleder for udstillinger Anne C. Sørensen

Medlem af styregruppen Suzhou 2015, et udstillingsamarbejde mellem Sydvestjyske Museer, Nationalmuseet, Aarhus Universitet og Vikingeskibsmuseet

Museumsinspektør Triona Rather Sørensen

Medlem af udvalget for den "9th Experimental Archaeology Conference" i Dublin

<http://www.ucd.ie/archaeology/eac9/team/>

Museumsinspektør Mikkel H. Thomsen

De marine museers repræsentant i Arkæologisk Udvalg, Dansk Sportsdykker Forbund

Medlem af MariNet, referencegruppe for den marinarkæologiske repræsentant i Arkæologisk Råd

Efteruddannelse og kurser

Bluegarden/Årstemamøde løn 2014

Kontorassistent Jeanne Marcussen

Dykkerrelateret førstehjælp

Forskningskoordinator Anton Englert, museumsinspektør Mikkel Haugstrup Thomsen og museumsinspektør Andreas Kallmeyer Bloch

Diplomuddannelsen i formidlingen af kunst og kultur; modul 1-6

Formidler Mette Jehrbo

Diplomuddannelsen i ledelse – kunst og kultur; modul 1-4

Teamleder for publikumsformidling Marie Krogh-Nielsen

Effektiv ledelse af museale projekter

Museumsinspektør Frederik Hyttel

Foto- og videokursus afholdt af Goecker

Fotograf Werner Karrasch

Fortællingens kunst ved Hans Laurens/BestTellers

Teamet for publikumsformidling og undervisning

Instruktørkursus i UNESCO konventionen om immateriel kulturarv af 2013, Dragvoll Universitet, Trondheim, og UNESCO instruktørsamling i Maihaugen, Norge

Chef for Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling Søren Nielsen

Marie Curie Fellowship Master Class

Museumsinspektør Jörn Bohlmann, CTR, SAXO-Instituttet

Nikon kamera kursus og workshop

Fotograf Werner Karrasch

ROC kursus

Bådfører Nanna Søs Brejning

”Spis Boserup Skov” med Søren Espersen og Tim Krat ved Boserup Naturcenter
Teamleder og køkkenchef Kenneth Roar Olofsen

Økonomi og Personale/Dansk og international moms 2014
Teamleder og bogholder Susanne Horney og regnskabsassistent Bibi E. Franson

Studierejser, personalearrangementer og mandagsforedrag



Studierejser

Mette Jehrbo, Hans Peter Jelshøj Nielsen og Marie Krogh-Nielsen tog den 10.-11. december på studietur til Århus med fokus på museumsformidling. De besøgte Moesgaard Museum, Aros, Kvindemuseet og Væksthusene.

Vibeke Bischoff, Anna Nørgaard, Nanna Søs Brejning, Tom Nicolajsen, Tom Smidth, Asger Rørdam, Sune Krohn, Martin Rodevad Dael, Carsten Hvid, Lene Mellmann, Niels Jepsen, og Søren Nielsen tog fredag den 28. november på besøg på Vikingemuseet Ladby og Johannes Larsen Museet i Kerteminde.

Lis Dahl Pinholt, Mette Kryger, Andreas Kallmeyer Bloch, Louise K. Henriksen og Anne C. Sørensen var på studietur til Moesgaard Museum og Den gamle By i Aarhus, 16.-17. december, for at blive inspireret af forskelligt udstillingsdesign.

Personalearrangementer

Skuespiller, instruktør og foredragsholder Jens Arentzen holdt to oplæg om forskelligheder, styrker, kommunikation, anerkendelse, tillid mmm., del I: ”Forandring” 10. juni og del II: ”Forvandling” 22. september.

Fredag den 5. december var der julefrokost i Café Knarr, mens TV2 mindedes årsdagen for stormen Bodil ved at sende vejrudsigten live fra Vikingskibshallen. Der blev serveret de skønneste lækkerier fra Det Ny Nordiske Køkken og danset til livemusik, næsten til den lyse morgen.

Mandagsforedrag

3. februar fortalte Museumsinspektør og teamleder for publikumsaktiviteter Marie Krogh-Nielsen og Erik Bloch Gregersen fra Sagens Natur om publikumsaktiviteter, teambuilding og events i den kommende sæson.

3. marts fortalte Chef for Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling Søren Nielsen om Gokstadbåden og vores immaterielle kulturarv, herefter blev båden navngivet og søsat.

7. maj fortalte Museumsdirektør Tinna Damgård-Sørensen m.fl. om Sommersæsonen 2014 - om aktiviteter, marinarkæologi, udstillinger, bådebygning, café mm.

1. december præsenterede Museumsdirektør Tinna Damgård-Sørensen museets helhedsplan: Mennesket, skibet og havet.

Bygningsdrift

Vikingskibshallen

Vikingskibshallen er fortsat meget nedslidt, de tekniske anlæg er forældede, og de bryder jævnlige ned. Der foretages løbende udskiftninger af reservedele i anlæggene for at få dem til at køre. Mange dele kan imidlertid enten ikke fås mere, eller reparation er meget bekostelig, fordi anlæggene er udgået for mange år siden. Derudover bliver anlæggene også mere og mere energikrævende, hvorfor der løbende regnes på udskiftninger med væsentlige energibesparelser.

I 2013 påbegyndtes anden del af renoveringen af klimaanlægget, det drejer sig om befugtningsdelen. Det gamle befugtningsanlæg er fra 1969 og består af et vandrensingsanlæg og et opvarmningsanlæg. I opvarmningsanlægget koges vandet, så det fordamper. Det er meget energitungt at koge vand med opvarmning via elektricitet til damp for at puste det ud i luften og dermed opnå en højere luftfugtighed. Det påbegyndte, nye befugtningsanlæg er planlagt til at opvarme vand til cirka 65 grader i en gennemstrømsvandvarmer via fjernvarmesystemet og så med højtryksluft få pustet det ud i luften i klimaanlægget. Dette skulle give en større energimæssig besparelse på det samlede energiforbrug og en langt lavere driftsomkostning. Arbejdet med denne udskiftning blev standset, da det viste sig, at antallet af bakterier i den vandfordampede luft var alt for stort. Nye undersøgelser blev iværksat, hvilket har resulteret i, at tankerne vedrørende anlægget revideres. Der arbejdes stadig på det nye anlæg, og der afventes en VVS-ingeniør rapport fra Cowi om, hvorledes et nyt anlæg skal udnyttes bedst muligt inden for de rammer, som museets bygninger giver. Det nye anlæg forventes færdigt i sommeren 2015. Det samlede anlæg vil på sigt kunne udbygges og anvendes i en ny, renoveret Vikingskibshal.

Ultimo 2013 blev to depotrum i kælderen nedlagt og påbegyndt ombygget, for at de også kan benyttes til særudstillinger. Ombygningen stod færdig i foråret 2014, hvor udstillingen "The World in the Viking Age" blev åbnet. Rummene blev renoveret med belysning, nye vægge, gulv og maling, og der blev etableret flere nødudgangsdøre for at få en godkendelse til brug for udstillinger og dermed tilstedeværelse af publikum.

Styringerne i brandalarmeringsanlægget i Hallen brød sammen, hvorfor det sidst på året var nødvendigt at udskifte styringskredsene i anlægget for at sikre den fortsatte drift. Flere gamle elektriske installationer er i samme forbindelse blevet gennemgået.

Renoveringen af Hallen efter stormfloden den 6. december 2013 er i 2014 igangsat ved, at Erik Møller Arkitekter har udarbejdet løsningsforslag, som er tilsendt Kulturstyrelsen til godkendelse, og derefter sendt i udbud.

Arbejdet med afhjælpning af indtrængende vand fra facaden blev færdiggjort i foråret. Afhjælpningen af indtrængende vand fra gulvet har derimod givet komplikationer, da det har været vanskeligt at finde de rigtige løsninger. Disse er nu fundet, og arbejdet er påbegyndt i februar 2015. Renovering af den udvendige side af nordfacaden påbegyndes i foråret 2015 og vil omfatte reparation af afslåede betonstykker på sålbænke og beton"vinger", der derefter påsmøres korrosionshæmmende svumme, nyt beton samt maling. Derudover foretages ommuring af halvstenskalmur, som efterfølgende files.

Den sidste del med udskiftning af glasset i den nordlige vinduesfacade til brudsikkert glas er beregnet til en omkostning på cirka kr. 9,0 mio.; i dette beløb ligger en fremtidig sikring af hallens nordfacade mod kommende stormfloder. Omkostningen på kr. 9,0 mio. er delvist dækket af Stormrådets erstatning på cirka kr. 2,5 mio. svarende til vurderingen af skaden, forårsaget af stormfloden.

Denne stormflodssikring vil sandsynligvis blive foretaget i forbindelse med, at Roskilde Kommune vil hjælpe med stormflodssikring på Hallens øvrige tre sider.

Restaurering, modernisering og udbygning af Vikingskibshallen

Forberedelsen af et projekt med henblik på restaurering, modernisering og udbygning af Vikingskibshallen fortsatte hele året. Med hjælp fra konsulenter er det tidligere udarbejdede skitseforslag blevet tilrettet til en helhedsplan, og der er fremstillet præsentationsmateriale.

Museumsøen

I forbindelse med renoveringen af bygningerne på museumsøen efter stormfloden, er hver enkelt bygning gennemgået i forhold til, hvorvidt indretningen af bygningen skulle bibeholdes. Både Café Knarr og Kursuscenteret blev i den forbindelse indrettet anderledes, end de var før stormfloden. For Café Knarr's vedkommende blev ekspeditionsskranken vendt, og køkkenet fik et mere afskærmet udseende. Kursuscenteret fik inddraget en mellemgang i undervisningslokalet, hvilket har gjort undervisningsrummet væsentlig mere anvendeligt.

Bygningerne på museumsøen er blevet renoveret for cirka kr. 3,3 mio. Ved årets udgang manglede blot renoveringen af dansegulvet, der finder sted i løbet af foråret 2015.

Museumsøen skal sikres mod fremtidige stormfloder. Dette arbejde, der foretages sammen med Roskilde Kommune, forventes påbegyndt i efteråret 2015.

Sikringen vil blive en kombination af søjle/bjælke løsninger og faste, vandtætte vægge.

Udover renoveringen er der i 2014 blevet tilført glasfacader i bådeværftets porte. Det har medført, at der kommer mere dagslys ind i værftshallen, samtidig med at publikum har mulighed for at kigge ind udenfor museets åbningstid.

Lager i Himmelev

Museet lejer pt. 700 m² lagerplads på Himmelevvej. Udlejer ønsker at sælge lageret, der er beliggende i et villakvarter. Lageret sælges sandsynligvis til beboelsesgrunde, hvilket der pt. også ligger en option på, såfremt lokalplanen kan godkendes.

Museet er derfor blevet varslet fraflytning af lejemålet med en 12 måneders varsel. I løbet af denne periode skal museet forsøge at finde et andet bynært lager. Dette arbejde er påbegyndt og bliver forhåbentlig afsluttet i løbet af 2015.

Snekken

Restaurant Snekken er stadig bortforpagtet til selskabet Vindeboden A/S ved Lars Dietrichsen og Henrik Jansen.

Vikingskibsmuseets Bådelaug

11 af Vikingskibsmuseets både har et frivilligt bådelaug, der vedligeholder og sejler bådene.

Søsætning og optagning

Lørdag den 12. april mødtes museets mange frivillige bådelaug-medlemmer for at søsætte museets skibe. Hele dagen gik med at søsætte bådene med håndkraft, lægge ballast i bådene, montere rig og rejse master. Den 25. oktober gik turen så den anden vej, da bådelaugene tog deres fartøjer på land igen.

Sejladser

Helge Ask var på tre ugers sommertogt rundt om Sjælland, Langeland, Als og Fyn, og de anløb 21 danske havne på turen. Mange, som skibet mødte, viste interesse for skibet, sejladserne, laug og Vikingskibsmuseet i det hele taget, og laugene delte brochurer ud mange steder.



Havhingsten fra Glendalough var på tre ugers togt i den vestlige del af Østersøen med anløb i bl.a. Stralsund og Sassnitz i Tyskland, Ystad og Simrishamn i Sverige og Hammerhavn på Bornholm. Sejladserne kunne følges på Vikingskibsmuseets hjemmeside med automatisk opdateret kort med skibets position samt på Vikingskibsmuseets og *Havhingstens* facebook side. *Havhingsten* mødte som sædvanlig en stor publikums- og medieinteresse under togtet. *Havhingsten* blev i forbindelse med åbningen af den store vikingeutstilling i Berlin "Die Wikinger" transporteret til Berlin. Her blev den sat i vandet på Spree, og efter en paradesejladser lagde skibet til ved Schiffbauerdamm, hvor otte bådelaug-medlemmer i 10 dage sørgede for at holde åbent skib med formidling af skibet, Vikingskibsmuseet og Roskilde, se også – **Udstillinger uden for Vikingskibsmuseet og Kommunikation, presse og markedsføring.**

Skjoldungen sejlede to ugers togt i Kattegat og Isefjord. Togtet var en del af træningen til et Grønlandstogt "Forsøgssejladser ved Grønlands kyst fra Østerbygden til Vesterbygden 2016" som laugene planlægger.

Udover længere togter sejler bådelaugene aften- og weekendture.

Organisation

Ved udgangen af 2014 var der 340 medlemmer af Vikingskibsmuseets bådelaug. Hvert bådelaug har sin egen organisation. Nogle har stiftet en forening, andre mødes på mere løs basis. Men fælles for alle medlemmer er, at de samlet hører til under Vikingskibsmuseets bådelaug. Alle bådelaug har en eller flere, af museets sejladsleder, godkendte skippere samt en kontaktperson til museet.

Hvert forår og efterår afholdes fællesmøder for alle medlemmer. På forårsmødet nedsættes BSU (Bådelaugenes Samarbejdsudvalg). BSU består af en repræsentant for hvert bådelaug, sejladslederen og en person yderligere fra museet. Udvalget mødes ca. kvartårligt og har til formål at koordinere de forskellige aktiviteter. Der vælges også tre repræsentanter til BSIU (Bådelaugenes Sikkerhedsudvalg), og herudover findes sejladslederen og Bådeværftets sikkerhedsgruppe i udvalget. Formålet med BSIU udvalget er at skabe sikkerhed omkring bådelaugenes sejlads og bådklargøring.

BUU (Bådelaugenes Uddannelsesudvalg) fortsatte sit arbejde i 2014. Udvalget består pt. af fem bådelaugsmedlemmer og en repræsentant fra museet. Formålet med udvalget er at tilrettelægge kurser og arrangementer for laugene inden for alle relevante områder. I 2014 afholdt BUU følgende arrangementer:

16. januar "En ny rekonstruktionsmodel i pap af Skuldelev 5"

27. februar "Bag om museet"

20. marts "Teoretisk sejlads"

30. april "Intro til praktisk duelighedskursus"

11. maj "Praktisk sejlads"

18. maj "Praktisk duelighedsprøve"

Desuden afholdt BUU/Vikingskibsmuseet et Teoretisk duelighedskursus og et Yachtskipper 3 kursus med Nanna Søs Brejning som underviser.

Medlemsskab

Betalingen for medlemskabet af Vikingskibsmuseets bådelaug fortsatte uændret i 2014:

Laugsmedlem:	700 kr.
Støttemedlem:	350 kr.
Studerende og unge under 25 år:	350 kr.
Børn og unge under 18 år:	Gratis

Vikingskibsmuseets Venner

Foreningen Vikingskibsmuseets Venner blev stiftet den 26. november 1990 af en kreds af historisk interesserede med det formål at støtte Vikingskibsmuseets arbejde og udvikling.

2014 var et godt år for foreningen med velbesøgte arrangementer (108 personer i gennemsnit til foredrag), og foreningen går ud af året med 470 medlemmer.

Medlemskabet dækker:

Fri adgang til foredrag og andre aktiviteter arrangeret af foreningen.

Fri adgang for to personer til Vikingskibsmuseet i medlemskortets løbetid.

Mulighed for at købe museets egne publikationer og varer fra museumsbutikken med en fordelagtig rabat.

Årskontingentet for et almindeligt medlemskab er 250 kr. Bådelagsmedlemmer betaler 125 kr.

Foreningen har i 2014 hensat 20.000 kr. som del af en samlet jubilæumsgave til Vikingskibsmuseet i 2015, hvor foreningen fylder 25 år. Foreningens medlemmer bidrog med frivillig arbejdskraft til "Håndværk & Vikinger Festival" den 16. og 17. august.

Foreningen afholdt i 2014 seks aftenforedrag på Vikingskibsmuseet:

Torsdag 20. februar: *Nye lande – Nye muligheder Koloniseringen af Nordatlanten* ved museumsinspektør, seniorforsker Jette Arneborg, Nationalmuseet.

Torsdag 27. marts: *På sporet af Verden i Vikingetiden* ved lektor Søren Sindbæk, ph.d., Aarhus Universitet, Moesgård.

Torsdag 24. april: Generalforsamling med orientering af museumsdirektør Tinna Damgård-Sørensen, Vikingskibsmuseet. Efterfulgt af rundvisning i særudstillingen "The World in the Viking Age" ved museumsinspektør Louise Kæmpe Henriksen, Vikingskibsmuseet.

Torsdag 25. september: *Nyt fra museets marinarkæologiske arbejdsmark* ved teamleder for Marinarkæologiske Undersøgelser Jørgen Dencker, Vikingskibsmuseet.

Torsdag 30. oktober: *Carsten Niebuhr og den arabiske rejse* ved professor Jørgen Bæk Simonsen, Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, Københavns Universitet.

Torsdag 27. november: *Bygning og brug af skibe til krigsførelse i den sene vikingetid* ved museumsinspektør Morten Ravn, ph.d., Vikingskibsmuseet.

Bestyrelse for Vikingskibsmuseets Venner, ultimo 2014

Formand Ole Christiansen (foreningens repræsentant og næstformand i museets bestyrelse)

Gurli Martinussen, næstformand (foreningens repræsentant i museets bestyrelse)

Niels Bentsen

Erling Bondesen

Troels Nielsen

Aase Hansen, foredragskoordinator

Thomas Maarup, frivillighedskoordinator

Henning Christiansen, økonomikoordinator

Gert Hovald trådte tilbage og Thomas Maarup og Henning Christiansen blev valgt ind

Administration og medlemsservice: Else Snitker

Årsberetning 2014

© Vikingeskibsmuseet i Roskilde, 2015

Redaktion: Tinna Damgård-Sørensen, Claus Christiansen, Nanna Søs Brejning og Anne Christina Sørensen

Fotos og illustrationer: Werner Karrasch, Jørgen Dencker, Mette Kryger, Louise K. Henriksen

Layout og billedredaktion: Nanna Søs Brejning og Anne Christina Sørensen

Vikingeskibsmuseet i Roskilde

Vindeboder 12

DK-4000 Roskilde

Tlf: 46 300 200

Fax: 46 300 201

e-mail: museum@vikingeskibsmuseet.dk

www.vikingeskibsmuseet.dk